

Komunitator

➤ **Idrijske občinske nagrade v prave roke**

➤ **Iz srebrne niti si pesem tkem**

➤ **Ob letu nov vrtec v Arkovi ulici**

➤ **Idrija na starih razglednicah**

Potujete na sanjske počitnice? Potrebujete gotovino?

V Novi KBM smo to poletje za vas pripravili še posebej vročo ponudbo:

Kredit takoj – v gotovini brez stroškov odobritve!
Tudi za nekomitente.

Primer informativnega izračuna za dolgoročni kredit takoj v višini 15.000 evrov*:

znesek	doba odplačevanja	sodelovanje z banko	obrestna mera	mesečna anuiteta	stroški odobritve	EOM
15.000 EUR	5 let	komitent	7,45 % letno	300,21 EUR	—	8,23%

* Izračun je informativen in upošteva pogoje, veljavne na dan izračuna kredita, **30. maj 2007**, in za banko ni zavezujoč. Pri izračunu je bila uporabljena obrestna mera 7,45 % za obdobje 13 - 60 mesecev ter znesek do 21.000 EUR, ob predpostavki, da je kreditjemalec komitent Nove KBM. Izračunana EOM, ki znaša 8,23 % se spremeni, če se spremeni obrestna mera, stroški odplačevanja kredita ter datum odobritve kredita. EOM je izračunana ob predpostavki, da je kredit izkoriščen in gre v odplačilo takoj (ni obračuna interkalarnih obresti). Več izračunov pod drugačnimi pogoji si lahko naredite na spletni strani Nove KBM. Znesek kredita, doba odplačevanja in stroški odplačevanja so odvisni od poslovanja kreditjemalca.

Franja je kredit uredila **takoj** –
 tudi vi lahko izkoristite to možnost!

Razlog več, da pohitite in se do **30. junija** oglasite v poslovalnicah Nove KBM, kjer odobravamo Kredit takoj.

Dodatna ugodnost za vse komitente: v času akcije vam ob najemu kredita podarimo tudi letno članarino za plačilno kartico z odloženim plačilom.

Podrobnejše informacije najdete na spletni strani Nove KBM www.nkbm.si, lahko pa pokličete tudi brezplačno telefonsko številko **080 17 50**.

AKCIJA ODOBRAVANJA STANOVANJSKIH KREDITOV BREZ STROŠKOV IN NIŽJO OBRESTNO MERO JE PODALJŠANA DO KONCA JUNIJA.

Idrijske zgodbe

"Je šliš Hane, kam pa misliš jet s tem rukzakam?
"Se ti nisn neč naridu!"
"Lub muj France, ad tjebe nkamar! Le uruče cigle sn
dila nut, de si pukl grejem!"

Komunitator

Izdaja: FMR - MEDIA založništvo, publikacije in promocija d.o.o. • **Direktor:** Vojko Božič • **Glavna in odgovorna urednica:** Polona Šemrl • **Uredništvo:** Arkova 43, 5280 Idrija, E-mail: polona.semrl@fmr.si, fmr-media@fmr.si, tel: (05) 37 50 599, fax: (05) 37 22 515, 051 689 204 • **Sodelavci:** Tina Bajt, Marija Benčina, Tadeja Bezeljak, Igor Bogataj, Niko Jereb, Janez Kavčič, Jože Kenk, Marija Kozin, Urša Kuščer Mali, Boštjan Novak, Polonca Pagon, Laura Podgornik, Albin Stegel, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Marija Trušnovec, Domen Uršič • **Fotografije:** Tina Bajt, Igor Bogataj, foto arhiv DPZ KUD Sloga, foto arhiv ICRE, iz zbirke razglednic Nika Jereba, foto arhiv Marije Kozin, Andreja Kumer, Urša Kuščer Mali, Ivan Laharnar, Peter Laharnar, foto arhiv MKČ Idrija, foto arhiv MM Idrija, Boštjan Novak, arhiv Občine Idrija, foto arhiv OŠ Idrija, Polonca Pagon, Marjan Prelc, Uroš Rupar, Danilo Sedej, Filip Šemrl, Polona Šemrl, Matjaž Urbas, Darko Viler, Vojko Zidarič • **Oblikovna zasnova:** KULT, Oblikovalski studio, Simon Kajtna, s. p. • **Jezikovni pregled:** Vlada Eržen • **Tajnica uredništva:** Zdenka Čibej • **Naklada:** 7500 izvodov • **Naročnina:** časopis je brezplačen • **Priprava in tisk:** Pagis d. o. o. Idrija • **Distribucija:** Pošta Slovenije • Časopis si lahko ogledate na spletni strani: www.fmr.si • **Naslovnica:** Nedokončano, palača Pitti v Firencah.

Vsebina

- 4 **Občinske nagrade**
Letos izjemoma kar dva prejemnika Nagrade Jožefa Mraka
- 6 **Festival idrijske čipke**
Štirje dnevi presenečenj o uporabnosti idrijske čipke
- 11 **Investicije**
V Idriji bodo zgradili nov vrtec
- 14 **Dediščina**
PB Franja na seznamu evropske dediščine, Idrija stopa na kraljevo pot živega srebra
- 28 **Gospodarstvo**
Kolektor pridobil gradbeno dovoljenje za raziskovalni inštitut, pripravlja se tudi na gradnjo nove orodjarne
- 40 **Obletnica**
100 let od izida idrijske pesmarice Zorka Prelovca
- 44 **Raziskava**
Narečne besede iz cerkljanščine in idrijsčine izginjajo
- 46 **Potovanja**
V deželi tisočerih jezer in savn
- 51 **Saj bi bilo lahko tudi res**
Sive čaplje zapuščajo dolino Idrijce

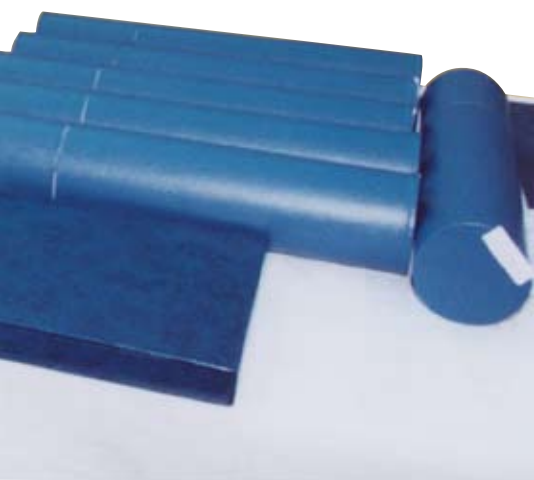
Foto: Filip Šemrl

In občinsko nagrado dobi ...

Marija Benčina

Deliti nagrade, izrekat priznanja in pohvale je prav gotovo tisto opravilo, ki ga radi in z veseljem opravljamo, pa najsibo to v privatnem življenju ali pa v imenu institucije. Zaradi neizmerne naglice današnjega načina življenja smo morda premalo pozorni na bolj ali manj pomembne dosežke naših sopotnikov v tej naglo premikajoči se množici, pa vendarle jih vsaj ob posebnih priložnostih skušamo poiskati in jih ustrezno nagraditi.

Za Občino Idrija je taka posebna priložnost vsakoletna podelitev občinskih nagrad ob občinskem prazniku.

Gledena to, da v občini ne manjka aktivnih, inovativnih in kreativnih posameznikov in organizacij, izbor nagrajencev nikakor ni lahka naloga. Komisija za nagrade, ki jo ob začetku vsakega mandata imenuje Občinski svet, mora kljub temu, da ne sestankuje ravno pogosto, opraviti odgovorno delo, za nameček pa se vedno najdejo kritiki izbora, ki bi sami znali to bolje in bolj pravično opraviti.

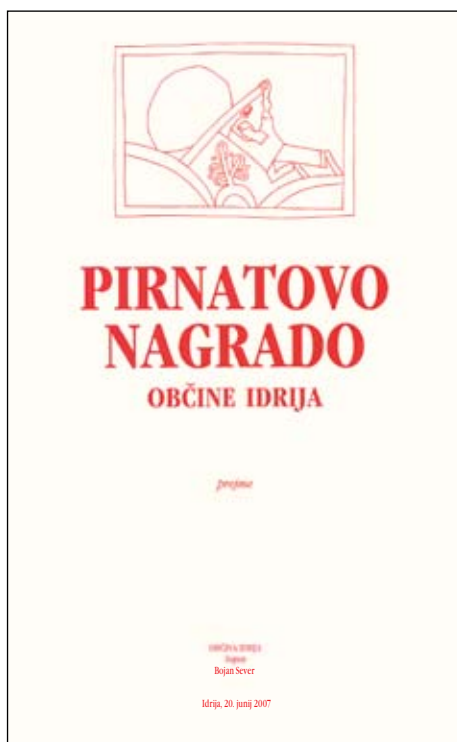
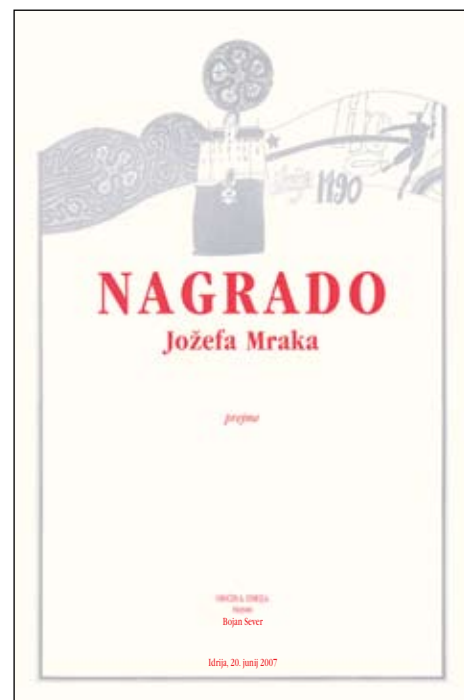
Je pač tako, da ima vsak svoj okus in vsak navija za svojega favorita. Vendarle pa delo komisije in končni izbor določajo pravila, zapisana v občinskem odloku in poslovniku, ki kljub menjavi zasedbe komisije po vsakih volitvah zagotavljajo neko kontinuiteto v presoji posameznih kriterijev v izbirnem postopku.

Vpliva na podelitev nagrad pa nima le komisija, najprej in sploh lahko na to vplivamo vsi mi, ki lahko predlagamo posamezne kandidate. Tu pa, moramo

pošteno priznati, nismo najbolj pohvale vredni. Ko je konec februarja objavljen razpis, z rokom za oddajo predlogov nekje do konca marca, se največkrat cel mesec ne zgodi nič. Morda le kaka osamljena vloga nestrpno čaka v predalu, da bo dobila družbo. Proti izteku roka se po ponovnih pozivih na radiu v zadnjem tednu nabere običajno kakih dvajset predlogov, kar nekaj od teh jih prispe prav zadnji dan. Kdo ve, kaj je vzrok tako skromnemu številu predlogov, od katerih so nekateri za povrh še tako skopo obrazloženi, da je treba poiskati dodatne informacije. Je to naša lenoba, slaba pismenost, nepripravljenost storiti nekaj več kot to, kar nujno moramo, ali morda (upajmo sicer, da ne) tudi kanček tiste pregovorno znane slovenske "fovšije". Ne bi se spuščali v iskanje odgovorov, morda pa nas bo to pisanje spodbudilo, da se bomo v prihodnje bolj potrudili.

In tako komisija dobi tisti pehar zrnja, med katerim mora izbrati najboljše. Najprej pretehta predloge z vidika ustreznosti za posamezno kategorijo nagrad in če oceni, da glede na kriterije predlog spada v drugo skupino, s soglasjem predlagatelja opravi prekategorizacijo. O pravilno umeščenih kandidatih se nato

člani komisije pogovorijo, izmenjajo svoja mnenja in z glasovanjem odločajo, kdo bo nagrado dobil. To pa je najtežji del posla. Ob tehtanju obrazložitev je mnogokrat resnično težko prevesiti jeziček na tehtnici med enim ali drugim kandidatom. Ker pa je z odlokom število posameznih nagrad omejeno, jih pač vsi, ki so bili predlagani, ne morejo dobiti. Ne nazadnje pa je tako tudi prav, saj bi preveliko število

prejemnikov nagrad počasi pripeljalo do situacije, ko bi jo dobil že vsak drugi občan in bi tako dobiti nagrado ne pomenilo nič posebnega. Ker je torej nagrad vsako leto le nekaj, so nagrajenci lahko ponosni na to, da so se uvrstili med prejemnike.

Vsako leto se lahko podeli največ ena Pirnatova nagrada in ena nagrada Jožefa Mraka, kista najvišje rangirani in se podelita za res izjemne dosežke oz. življenjsko delo, prva na kulturno-umetniškem področju, druga pa na vseh ostalih. Nagrade Občine Idrija za enkratne pomembne dosežke oz. nekajletno uspešno delovanje so tri, od leta 2000 dalje pa se vsako leto podeljuje tudi ena Nagrada za mlade ustvarjalce, ki naj bi ustvarjalnim mladim dala ustrezno priznanje in spodbudo.

Izjemoma pa pride do situacije, ko je v posamezni kategoriji več enakovrednih

predlogov, kot je možno število nagrad in takrat se komisija odloči, da predlaga občinskemu svetu, ki je tisti organ, ki predlog nagrajencev dokončno potrdi, naj podeli kakšno nagrado več. To se zgodi le redko, in letos je tako.

Komisija, ki jo v tem mandatu sestavljajo predsednik Aleksander Paglavec in člani Samo Bevk, Cvetka Ogrič, Silva Petrič in Milan Kogej, se je letos po dolgem in temeljitem tehtanju odločila predlagati dva prejemnika Nagrade Jožefa Mraka, in občinski svet je to izjemo potrdil.

Letos bosta torej Nagrado Jožefa Mraka prejela upokojeni prim. **Jože Felc**, dr. med. spec. nevropsihiater, za življenjsko delo pri razvoju psihiatrije in Psihiatrične bolnišnice Idrija ter **Psihiatrična bolnišnica Idrija** za 50 let uspešnega delovanja, soustvarjanja razvoja zdravstvene dejavnosti ter aktivnega sožitja z lokalno skupnostjo. Pirnatovo nagrado bo dobil **Nande Rupnik** za obsežen likovni opus ter ohranjanje in promocijo idrijske identitete, Nagrade Občine Idrija pa bodo pripadle **Marku Hatlaku** za izjemno glasbeno ustvarjanje, **Branku Razložniku** za pomemben prispevek pri ustvarjanju boljših pogojev življenja v Krajevni skupnosti Dole in **Jožetu Magajnetu** za vztrajno, nesebično in preudarno delo za boljšo kvaliteto življenja v Krajevni skupnosti Krnice-Masore. Nagrade za mlade ustvarjalce pa se bo tako, kot smo se mi veselili njenih lanskih medalj, razveselila **Tanja Žakelj**, ki jo bo prejela za izjemne uspehe v gorskem kolesarjenju.

Seveda pa nagrade niso stvar, ki bi se pošiljala po pošti, spodobi se in pravično je, da se slovesno podelijo. Kot smo že na začetku zapisali, je za občinske nagrade prav gotovo najprimerneje, da jih nagrajenci prejmejo ob občinskem prazniku. V preteklosti ni bilo dileme, da je dogodek, na katerem se opravi podelitev, slavnostna seja občinskega sveta na sam dan sv. Ahacija. Lansko leto, ko se je Festival idrijske čipke prestavil na junijski termin in tako sovpada z občinskim praznikom, je bila podelitev opravljena na otvoritveni slovesnosti FIČ. Kot se kaj rado zgodi, če se nekaj spremeni, je bila tudi ta odločitev deležna tako kritik kot pohval. Vsekakor je na otvoritveno slovesnost umeščena podelitev dosegla, da so se nagrajenci lahko predstavili najštevilčnejši publiko,

združitev dogodkov pa je prinesla tudi nekaj malega proračunskega prihranka. Po drugi strani pa je res, da je tako odpadla slavnostna seja, katere dnevni red je sestavljen le iz županovega nagovora in podelitve nagrad.

Po mnenju nekaterih pa nagrade in festival tudi ne sodijo skupaj. Lani je bilo torej ugodeno enim, negodovali pa so drugi, letos pa bo ravno obratno. Odločeno je namreč bilo, da se nagrade ponovno podelijo posebej na slavnostni seji. Tokrat nas je mag. Viktorija Gorjup, direktorica Psihiatrične bolnišnice Idrija, letošnje dobitnice Nagrade Jožefa Mraka,

Privoščite si poletje!
NLB Osebni kredit

Zelo ugodne obrestne mere
in darilo do 29. junija 2007*!

www.osebnikredit.si

NLB /o Skupina

Poslovalnica Idrija, tel 05 372 06 00

NLB d.o.o. Poslovalnica Idrija, 51000 Idrija

* Ob najemu NLB Osebnega kredita v znesku nad 5.000 EUR in hkratni sklenitvi katerega koli NLB Poslovnega varčevanja, vam v času akcije pridemo darilo. Poudarimo, da se NLB Osebnim kreditom in vključuje Bankkredit, kredit iz posebnih zalog, NLB Študentski kredit, NLB Kredit za stroške varčevanja pri NLB, NLB Kredit za študij in NLB AutoKredit.

XXVI. Festival idrijske čipke

Tadeja Bezeljak

Tako, leto je naokoli in tudi tokrat bo XXVI. Festival idrijske čipke potekal v mesecu juniju. Festival ima letos mednarodne razsežnosti, čeprav bo trajal le štiri dni.

Organizator Festivala idrijske čipke ostaja ICRA, ki z domačimi inštitucijami in nekaterimi dolgoletnimi sodelavci skrbi za kakovostno izvedbo. Kot organizatorji se trudimo, da bi bili dogodki čim bližje različnim obiskovalcem festivala, saj prireditve nikakor ni namenjena le stroki na področju čipke, pač pa tudi domačinom in vsem, ki si želijo nekaj sprostitve v poletnih dneh. Glavna tema, ki se odraža v dogodkih, je inovativnost.

V nadaljevanju vam predstavljamo posamezna dogajanja. Največ se jih bo zvrstilo v dveh glavnih dnevih, v soboto in nedeljo, ko so obiskovalci vabljeni na ulice že v zgodnjih dopoldanskih urah.

Dogodki

Nekateri dogodki so že več let stalnica programa Festivala idrijske čipke. Tako bodo obiskovalci nakupovali na sejmu domače obrti in klekljarskih pripomočkov, ki bo ločen od drugih prodajnih stojnic. V rudarski hiši bo zadišalo po idrijskih žlikrofih, prikazana bo izdelava žlikrofov, obiskovalci pa seveda iz hiše ne bodo odšli brez pokušine.

Na ulicah bo prikaz klekljanja idrijske čipke. Za to bodo poskrbeli učenke in učenci Čipkarske šole Idrija in članice Društva klekljaric idrijske čipke.

Glavni dogodek festivala je državno tekmovanje v klekljanju za priznanje Ivanke Ferjančič, ki se bo odvijalo v nedeljo. Prijave za tekmovanje zbira Čipkarska šola Idrija.

Novosti

Inovativnost pri ustvarjanju čipke bo predstavljena na številnih razstavah. V četrtek bo otvoritev dveh razstav.

V Magazinu bo otvoritev razstave »Otroci znamo pa tako...«, kjer si boste lahko ogledali, kako se z inovativnostjo spogledujejo učenke in učenci Čipkarske šole Idrija. Razstavljeni bodo različne barve in motivi čipk pa tudi barvne unikatne in moderno oblikovane čipke. Obiskovalci razstave bodo imeli možnost glasovanja za najlepšo čipko.

Svoja dela bo v novi Galeriji sv. Barbare na Mestnem trgu predstavila akademska kiparka Metka Kavčič, ki se bo idrijskemu občinstvu predstavila z ambientalno zasnovanim projektom Zapredene sledi.

Avtorica je razstavo oblikovala s povezovanjem tradicionalnih oblikovnih vrednot in sodobnih kiparskih prijemov.

Pred Čipkarsko šolo Idrija bo v četrtek predstavitev Plesnega kluba Idrija.

Na filatelistični razstavi bodo na ogled poštne vrednotnice z motivi čipke, klekljanja in rudarstva. Poudarek bo na izdajah za Festival idrijske čipke.

Dogajanje zadnjih nekaj let na področju avtorske klekljane čipke v slovenskem prostoru, v tesni povezanosti z Idrijo in dediščino idrijske čipke, povzema razstava »Kreativnost v čipki - avtorska klekljana čipka«. Na razstavi bodo predstavljeni uporabni predmeti - oblačila, nakit in modni dodatki. Z njo želijo avtorji obiskovalcem približati segment sodobne ustvarjalnosti v čipki.

Slavnostna otvoritvena slovesnost je med obiskovalci vedno dobro sprejeta. Prireditve z naslovom »Iz srebrne niti si pesem tkem« bo potekala v petek zvečer. **Scenaristka in režiserka otvoritvene slovesnosti Lidija Kleindienst bo s predstavo gledalcem prikazala ustvarjalnost naših mladih, perspektivnih ljudi. Predstaviti lepoto in enkratnost čipke in jo povezati z lepoto glasbe, naj bi bila rdeča nit scenarija slovesnosti.**

V kulturnem programu bodo na velikem platnu predstavljeni izdelki najboljših oblikovalcev idrijske čipke, v glasbenem delu pa že uveljavljeni idrijski glasbeniki: Cveto Kopal, Miro Božič, Elvira Hasanagić, Armin Čoralic in letos zelo popularna glasbena skupina Zablujena generacija. Kulturni program bodo dopolnile nadarjene plesalke Plesnega

kluba Idrija. Nastopajoče bo spremljalo Godbeno društvo rudarjev, ki se ponša s častitljivim naslovom najstarejše godbe v Evropi.

Po otvoritvi se bo pričela zabava na Trgu sv. Ahacija, kjer bodo za dobro vzdušje poskrbeli člani skupine Kalamari.

Obiskovalce različnih starosti in predznanja klekljanja vabimo na delavnici:

Uparaba barv v čipki – strokovna delavnica klekljanja za odrasle, ki jo v soboto organizira Čipkarska šola Idrija. Izvedena bo v dveh težavnostnih stopnjah, zato je primerna za klekljarice in klekljarje z osnovnim klekljarskim znanjem in tudi za bolj izkušene. Na delavnici bodo preizkusili, kako sukanci različnih barv v čipki vplivajo na njen končni izgled. Dan kasneje, v nedeljo, bodo lahko otroci ustvarjali na muzejski delavnici na temo čipke.

V soboto popoldne bo na Trgu sv. Ahacija

medobmočno srečanje upokojencev. Pripravili so zelo bogat kulturni program. Za sprostitev se boste lahko zavrteli ob glasbenih ritmih skupine Pino in Tom.

Zanimiva in nekaj posebnega bo prireditev »Kačji pastir«, predstava na temo nastajanja modne kreacije z avtorskimi čipkami učenk Čipkarske šole Idrija. Učenke bodo skozi pravljico o Modrem kačjem pastirju predstavile, kako so risale vzorce in klekljale čipke za modno kreacijo, ter kreacijo samo.

Idrija bo z odprtjem prostorov mednarodnega Centra idrijske čipke poskrbela za nadaljnjo visoko prepoznavnost in promocijo idrijske čipke v Sloveniji in tudi širše v evropski skupnosti. V novih prostorih bodo v času Festivala na ogled dela mednarodne natečajne razstave na temo »Les« in natečajne rešitve za novo celostno grafično podobo Festivala idrijske čipke.

Upravni svet Festivala idrijske čipke je v aprilu objavil razpis, s katerim je pozval oblikovalce k pripravi sodobne, kakovostne in uporabne celostne grafične podobe Festivala idrijske čipke. Vseh 11 prispelih del bo postavljeno na ogled v novem Centru idrijske čipke. Komisijo, ki je 23. maja 2007 ocenjevala vse idejne rešitve, je najbolj prepričalo avtorsko delo Polone Dolžan iz Ljubljane. To pomeni, da je Festival idrijske čipke dobil nov znak, s katerim bo v prihodnje gradil na svoji prepoznavnosti.

Gostujoče razstave čipk iz tujine so že dobro desetletje stalnica med prireditvami v okviru vsakoletnega Festivala idrijske čipke. Na letošnji mednarodni gostujoči razstavi »Bogastvo španskih čipk« bodo predstavljene čipke in klekljarski pripomočki iz španskih klekljarskih središč, ki jih bodo iz svojih zbirk posodili španski muzeji.

Kljub temu da letos ne bo predvidene prireditve Miss idrijske čipke, obiskovalci ne bodo ostali čisto brez modnih novosti na tem področju. Skupaj z domačimi trgovci z idrijsko čipko bodo letošnje modne zapovedi predstavile lokalne trgovine - z modno obutvijo, oblačili in pričeskami za to poletje. Modna revija, ki bo v soboto na Mestnem trgu, bo tako ravno pravšnji uvod v večerni koncert z Vladom Kreslinom in spremljevalnimi skupinami.

Zabava

Ob večerih smo pripravili zabavo za različne glasbene okuse. V petek nas bo zabavala skupina Kalamari, v soboto Vlado Kreslin z Beltinško bando in Malimi bogovi, sledil bo nastop skupine Atomik Harmonik, v nedeljo pa bodo prišli na svoj račun ljubitelji narodnozabavne glasbe, ko jih bo zabavala skupina Javor.

40 klekljaric, članic Društva klekljaric Idrija, idrijske Čipkarske šole in klekljaric iz Črnega Vrha in iz Spodnje Idrije, je prejšnjo soboto posedlo za bule v Rudarski ulici v Idriji. Videli jih bomo lahko v filmu, ki ga bodo predvajali konec tega tedna, to je 22. junija, v Evropskem centru idrijske čipke v Idriji. Film je nastal v okviru projekta Po poteh umetnostne obrti in vina, katerega del na temo čipk so po izvedbeni plati zaupali Idrijsko-Cerkljanski razvojni agenciji, na kratko ICRA. Spremono besedilo k filmu je napisala Ivana Leskovec, za vizualno podobo pa je poskrbel Matjaž Mrak.

◀ Eno od prizorišč snemanja predstavitvenega filma o idrijski čipki

Program festivala

datum	dan	ura	prireditev	lokacija
21.	Četrtek	18.00	OTVORITEV RAZSTAVE »OTROCI ZNAMO PA TAKO...« Letna razstava čipk učenk in učencev Čipkarske šole Idrija	Magazin
		19.00	OTVORITEV RAZSTAVE »METKA KAVČIČ - ZAPREDENE SLEDI«	Galerija sv. Barbare
		20.00	PLESNI KLUB IDRİJA SE PREDSTAVI	Pred Čipkarsko šolo Idrija
22.	Petek	20.00	OTVORITEV RAZSTAVE »KREATIVNOST V ČIPKI«	Grad Gewerkenegg – Razstavišče Nikolaja Pirnata
		21.30	»IZ SREBRNE NITI SI PESEM TKEM« SLAVNOSTNA OTVORITEV FESTIVALA	Mestni trg
		22.30	ZABAVA NA PROSTEM S SKUPINO KALAMARI	Trg sv. Ahacija
23.	Sobota	10.00 – 18.00	SEJEM DOMAČE OBRTI IN KLEKLJARSKIH PRIPOMOČKOV	Mestni trg
		10.00 – 18.00	PRIKAZ KLEKLJANJA Učenke in učenci Čipkarske šole Idrija, Društvo klekljaric idrijske čipke	Ulice in trgi Idrije
		9.00 – 12.00	UPORABA BARV V ČIPKI Strokovna delavnica klekljanja za odrasle	Čipkarska šola Idrija
		14.00 – 18.00	MEDOBMOČNO SREČANJE UPOKOJENCEV S KULTURNIM IN ZABAVNIM PROGRAMOM	Trg sv. Ahacija
		16.00	IMPROLIGA	Filmsko gledališče
		17.00	»KAČJI PASTIR« Predstava na temo nastajanja modne kreacije z avtorskimi čipkami učenk in učencev Čipkarske šole Idrija	Pred banko Nova KBM
		18.00	SLAVNOSTNO ODPRTJE PROSTOROV MEDNARODNEGA CENTRA IDRİJSKE ČIPKE, OTVORITEV NATEČAJNE RAZSTAVE NA TEMO »LES« in RAZSTAVA NATEČAJNIH DEL NA TEMO »CELOSTNA GRAFIČNA PODOBA FESTIVALA IDRİJSKE ČIPKE«	Center idrijske čipke
		19.00	OTVORITEV MEDNARODNE GOSTUJOČE RAZSTAVE «BOGASTVO ŠPANSKIH ČIPK«	Grad Gewerkenegg- Mestni muzej Idrija
		20.00	MODNA REVİJA IDRİJSKIH TRGOVCEV	Mestni trg
21.00	ZABAVA NA PROSTEM Koncert VLADA KRESLINA Z BELTINŠKO BANDO IN MALIMI BOGOVI, sledi zabava s skupino ATOMIK HARMONIK	Trg sv. Ahacija		
24.	Nedelja	10.00 – 18.00	SEJEM DOMAČE OBRTI IN KLEKLJARSKIH PRIPOMOČKOV	Trg sv. Ahacija
		10.00 – 18.00	IDRİJSKI ŽLIKROFI V RUDARSKI HIŠI Prikaz izdelave in pokušina	Rudarska hiša
		10.00 – 18.00	PRIKAZ KLEKLJANJA Učenke in učenci Čipkarske šole Idrija, Društvo klekljaric idrijske čipke	Različne lokacije v mestu
		10.00	MUZEJSKA DELAVNICA ZA OTROKE NA TEMO ČIPKE	Grad Gewerkenegg
		14.30	KLEKLJARSKA POVORKA	Izpred Čipkarske šole
		15.00	DRŽAVNO TEKMOVANJE V KLEKLJANJU ZA PRIZNANJE IVANKE FERJANČIČ	Trg sv. Ahacija
		17.00	IN NAJLEPŠA ČIPKA JE ... Razglasitev rezultatov najlepše čipke po izboru obiskovalcev razstave »OTROCI ZNAMO PA TAKO...«	Trg sv. Ahacija
		18.00	PODELITEV KLEKLJARSKIH CERTIFIKATOV in RAZGLASITEV NAJBOLJŠIH KLEKLJARIC DRŽAVNEGA TEKMOVANJA V KLEKLJANJU	Trg sv. Ahacija
		19.00 – 24.00	ZABAVA NA PROSTEM - GLASBENA SKUPINA JAVOR	Mestni trg

**NESREČE
 NISO
 SMEŠNE**

www.triglav.si

 Names and likenesses of Chaplin and David are used by Larry Harmon Pictures Corp., U.S.A. Laurie & Harig used © 1997 Larry Harmon Pictures Corp.

A SE NE SEKIRAVA. KER HITRO ODPRAVIJO ŠKODO.

V tem so dokazano najboljši! Poslovna mesta za oceno škode imajo za vsakim vogalom, nekatera so **odprta tudi ob sobotah**. Prepustila sva jim izbiro serviserja in dobila **popust na premijo**. Ste vedeli, da imajo **najvišja kritja stroškov avtomobilske asistencije**? Povišali so jih do 400%. Nudijo 24-urno pomoč po Evropi, tudi ko sredi noči pokličeva iz pokvarjenega **avtodoma** ali ko ima Stan probleme s svojim **motorjem**. Na avtomobilski paket sva dobila **19% popust**. Pa še to - zavarovanje lahko **obnoviva kar preko interneta**.

Za resno ponudbo avtomobilskih zavarovanj pokličite **080 555 555** in preverite sami.

AVTOMOBILSKA ZAVAROVANJA

triglav

ZAVAROVALNICA TRIGLAV, d.o.o.

MODRA ŠTEVILKA
 080 555 555

Predstavnštvo Idrija
 Zastopstvo Spodnja Idrija,
 Zastopstvo Cerkno
 Zastopstvo Godovič

Lapajnetova 43,
 Na vasi 31
 Trg P. brigad 4
 Godovič 7

tel: 05 372 76 00
 tel: 05 372 10 90
 tel: 05 372 32 56
 tel: 05 374 74 60

IN PRIME - gospodarski razvojni projekt goriške statistične regije

Zgodba gospodarskega razvojnega projekta IN PRIME, ki zajema goriško statistično regijo, se je začela že nekaj let nazaj z idejami,

kako doseči gospodarski preboj regije. Lani je Vlada Republike Slovenije sprejela nacionalno Resolucijo o strateškem razvoju Slovenije, v kateri je vključenih tudi devet gospodarskih središč, za katere naj bi vlada v prihodnosti namenila sredstva iz evropskih virov, ki jih Slovenija lahko črpa za gospodarski razvoj, je povedala **Bernarda Uršič** iz Kolektorja.

IN PRIME je le eden od devetih regionalno zaokroženih projektov. Njegov namen je spodbuditi inovativnost in hitrejši tehnološki razvoj v gospodarstvu. Program predvideva vlaganja v razvojno infrastrukturo, v znanje in potrebne infrastrukturne pogoje. To naj bi dosegli z izgradnjo potrebne razvojne infrastrukture, kot so tehnološki parki, tehnološki

centri in inštituti, izobraževalna središča, univerzitetni inkubator, dograditev poslovno - gospodarskih con za podporo razvojnim programom podjetij, ki so usmerjeni v razvoj novih izdelkov z visoko dodano vrednostjo.

K projektu so pristopila vsa ključna podjetja na tem območju, od Kolektorja, Hidrie, Ete, Iskre Avtoelektrike do Primorja, Salonita in drugih. Kot pravi Uršičeva so podjetja v prvi fazi priprave projekta predstavila razvojne načrte in ambicije za naprej, nato se je začelo usklajevanje skupnih interesov in ciljev. Zataknilo se je pri pogovorih z Ministrstvom za gospodarstvo, ki je nosilec izvedbe projekta. Na omenjenem ministrstvu so bili mnenja, da so načrti podjetij v regiji premalo povezani. Vladna ideja je namreč bila, da bi se podjetja povezala na enem področju oziroma na eno temo, kar pa je pri tako velikem številu zelo uspešnih podjetij, kot jih je na območju goriške statistične regije, težko. Naloga podjetij je, da se dogovorijo

o pripravljenosti o skupnem vlaganju v infrastrukturo. Z lokalnimi skupnostmi so že prišla do zaključka, da je energija tisto področje, ki jih povezuje. Podjetja so z lokalnimi skupnostmi prišla do zaključka, da je energija tisto področje, ki jih povezuje. »Vsi stremimo za čim boljšim upravljanjem z energijo. Zavedamo se tudi priložnosti izkoriščanja alternativnih virov energije«, je dejala Bernarda Uršič iz Kolektorja.

Projekt skupaj z gospodarstvom pripravlja projektna skupina, ki šteje štiri člane, nam je pojasnila **Mira Pirih**, članica projektne skupine. Njihovo delo spremlja programski svet, ki tudi potrjuje določene faze projekta. Kot je povedala Pirihova, je trenutno pripravljena celotna zasnova projekta IN PRIME, ki so jo že posredovali Ministrstvu za gospodarstvo. Kdaj bodo začeli z njegovim uresničevanjem, je odvisno od države, kdaj bo imela dovolj razdelane kriterije za dodeljevanje sredstev ter potrjevanje projektov.

Združenje za elektroindustrijo Slovenije vodi Kolektorjev človek

Direktor največjega proizvodnega podjetja koncerna Kolektor **Valter Leban** je bil prejšnji mesec izvoljen za novega predsednika Združenja za elektroindustrijo pri Gospodarski zbornici Slovenije. Izvolitev je priznanje za koncern in enega od njegovih vodilnih mož, od katerega združenje pričakuje, da bo v času prevetritve Gospodarske zbornice še naprej zastopal njegovo avtonomnost in pogajalsko moč v pogovorih s sindikati in državo.

Elektroindustrija je namreč v predelovalnih dejavnostih s 16,8 odstotki na prvem mestu, prav tako z 19,5 odstotki prednjači v izvozu. Po prodaji znotraj panoge koncern Kolektor, iz katerega izhaja novi predsednik združenja, zaseda drugo mesto, takoj za Gorenjem.*

* Podatki so iz Delovega pregleda največjih slovenskih podjetij.

Položili temeljni kamen za nov vrtec

Polona Šemrl

V prvi polovici maja so v Idriji položili temeljni kamen za gradnjo vrtca v Arkovi ulici. Starega bodo morali zaradi čezmernega sevanja radona podreti, saj stoji na žgalniških ostankih. Sprva so želeli Idrijčani vrtec samo obnoviti, potem pa so njihova dolgoletna prizadevanja podprli Ministrstvo za šolstvo, Služba vlade za evropske zadeve in norveški finančni mehanizem. Dva milijona evrov vredno naložbo bodo v glavnem financirali z nepovratnimi sredstvi norveškega finančnega mehanizma. Kot je poudaril idrijski župan **Bojan Sever**, s položitvijo temeljnega kamna za nov vrtec niso položili samo temeljev novi stavbi, pač pa tudi temelje zdravi prihodnosti nove generacije tukajšnjih ljudi. Slovesnosti sta se poleg predstavnikov lokalne skupnosti, Ministrstva za šolstvo in Službe vlade za evropske zadeve udeležili tudi veleposlanica Kraljevine Norveške **May Britt Roffos** in direktorica norveškega finančnega mehanizma **Ingrid Shulerut**, soproga norveškega premiera. Ta je najprej prav lepo pozdravila najpomembnejšo skupino na prireditvi, otroke, in izrazila upanje, da se bodo čez leto dni ponovno srečali na

istem mestu, ko bodo proslavljali otvoritev novega vrtca. Sekretar Službe vlade za evropske zadeve **dr. Rado Genorijo** pa je bil vesel, da je na natečaju z odličnim projektom uspelo prav občini, katere okolje je zaradi večstoletnega rudarjenja zelo obremenjeno.

Festival Cigulemigule uspešno spravili pod streho

V Kulturno-umetniškem društvu Avgust so se odločili, da bodo poleg festivala Avgust, ki ga bodo letos že drugič pripravili čez dober mesec in pol, organizirali še tridnevni lutkovni festival za najmlajše. Poimenovali so ga Cigulemigule. Z njim so želeli popestriti dogajanje v mestu. Kot je povedala soorganizatorica festivala **Nataša Jereb**, je v Idriji premalo prireditev za otroke. Od 7. do 9. junija so otroci, njihovi starši in stari starši na Mestnem trgu uživali v lutkovnih predstavah in ustvarjalnih delavnicah. »Z igro se otroci zabavajo, sprostitjo in tudi kaj novega naučijo,« meni Jerebova.

Organizatorji so k sodelovanju na festivalu povabili tudi idrijske policiste. V okviru projekta Ministrstva za notranje zadeve Republike Slovenije »Policija za otroke« so si najmlajši najprej ogledali lutkovno predstavo »113«, v kateri so izvedeli nekaj osnovnih pravil, kako ravnati kot udeleženev v cestnem prometu, zatem pa so jim policisti pokazali svojo opremo in predstavili svoje delo.

April, maj 2007

7. april – Zdravstveni dom Idrija je prejel enega od 52 aparatov za 24-urno merjenje krvnega tlaka, ki jih je novomeška Krka v sodelovanju z Združenjem za družinsko medicino podarila zdravstvenim domovom, zdravnikom zasebnikom in bolnišnicam. Omenjeni aparati omogočajo zanesljivejšo postavitev diagnoze bolezni.

21. april – V galeriji nad Mestno knjižnico in čitalnico Idrija je bila na ogled razstava z naslovom »Pomladno obredje«, na kateri se je s svojimi avtorskimi deli predstavilo 15 umetnic in umetnikov z različnih koncev Primorske. Njihove skupne točke so bile vezane na izobrazbo in mladost, idejo pa je uresničila Idriječanka Irma Gnezda, ki že nekaj časa pripravlja delavnice za mlade na idrijskem gradu Gewerkenegg.

22. april – Idrija je gostila 11. škofijski dan mladih. Na njem se jih je zbralo več kot 250 iz vse Primorske. Organizatorji so pripravili tri skeče na svetopisemsko tematiko, zatem pa je igralec Gregor Čušin popestril srečanje s predstavo Evangelij po Čušinu, s katero je mladim predstavil božjo besedo na svoj način. Sledile so delavnice in kviz. Druženje v okviru letošnjega škofijskega dneva mladih so zaključili z bdenjem v idrijski župnijski cerkvi.

30. april – Cerkljanska občina je v sodelovanju z Lokalno turistično organizacijo Lauffar pripravila dvodnevno akcijo, v okviru katere so med gospodinjstva razdelili 2000 sadik lončnic. Z njimi naj bi naredili Cerkljansko lepšo in turistično bolj privlačno.

1. maj – V počastitev delavskega praznika so godbeniki Godbenega društva idrijskih rudarjev večer pred delavskim praznikom na mestnem trgu v Idriji pripravili vsakoletni promenadni koncert. Zjutraj pa so s koračnicami obudili mestne ulice v Idriji in Spodnji Idriji. V slednji so na oknih domačij po ustaljeni tradiciji zagoreli tako imenovani »šajblčki«, športno društvo Grča pa je pripravilo tradicionalno družinsko kolesarjenje z zaključkom v Idrijskih Krnicah.

5. maj – Na Hlevišah so pripravili četrto neuradno ocenjevanje salam. Suhomesnate izdelke, ki jih je v oceno prineslo 21 izdelovalcev, je ocenjevala tričlanska

komisija, ki so jo sestavljali Vojko Sedej, Ivan Gerzetič in Gojmir Lešnjak Gojc. Kot najboljšo, so ocenili salamo Vladimirja Drobniča, ki je kraljevala že na uradnem tovrstnem ocenjevanju pri Mostičarju.

11. maj – Člani konjeniškega društva, ki združuje okrog 30 rejcev konj z Idrijskega, se je odpravilo na večdnevno pot v vipavsko dolino. Pred nekaj leti so namreč obudili nekdanj tradicionalno majske pot po vino za košnjo k vinarjem na Vipavskem. Letos se je na pot podalo 17 konjenikov in konjska vprega.

13. maj – Plesni klub Idrija je v Modri dvorani pripravil plesno prireditev »Idrija pleše«. Na njej se je občinstvu, ki je do zadnjega kotička napolnilo dvorano, predstavilo več kot 200 plesalk in plesalcev, ki pod okriljem plesnih trenerjev Plesne šole Urška, svoje znanje nabirajo v Plesnem klubu Idrija.

14. maj – Ob dnevu družine so na gradu Gewerkenegg odprli razstavo »Lep pozdrav iz Črnega Vrha«. Več kot ducat razglednic je za razstavo, s katero so črnovrški osnovnošolci na ogled postavili podobo kraja, prispeval Mestni muzej Idrija, učenci pa so jih še sami zbrali več kot 70. Razstava

je obiskovalce popeljala v leto 1904, ko je bila iz Črnega Vrha odposlana prva in se je ustavila pri tisti, ki so jo v kraju izdali kot del projekta, ko še ni bilo telefonov. V drugem delu razstave so bila predstavljena likovna dela, ki so jih učenci ujeli kot motiv, ki bi jih sami predstavili na razglednici.

17. maj – V Cerknem se je začel eden največjih jazz festivalov v državi, Jazz Cerkno. V treh festivalskih dneh so se na odru zvrstile največje zvezde mednarodne jazzovske scene. Samo Šalomon, Elliott Sharp, Co Streiff Sextet, Kimmo Pohjonen in Roots of Communication je le nekaj izvajalcev letošnjega festivala. Organizatorji so se držali preizkušene recepta – občinstvu ponuditi izvajalce z različnim pogledom in pristopom k jazzu. Festival je obiskalo dva tisoč ljudi, kar je dvakrat več kot lani. V Cerkno so prišli z vseh koncev Slovenije.

18. maj – V dvorani idrijske glasbene šole se je s koncertom ruskih pesmi občinstvu predstavil pevski zbor študentov ruščine na ljubljanski Filozofski fakulteti. V sedanji zasedbi je prvič nastopil pred dvema letoma ob 60-letnici zmage nad fašizmom. Pevci so najprej zapeli nekaj pesmi iz obdobja druge svetovne vojne, nadaljevali s pesmimi, ki jih prepevajo doma pri vsakem ruskem omizju, in zaključili s pesmimi dveh v Rusiji najbolj priljubljenih zvrsti – z ljudskimi pesmimi in rusko romanco.

19. maj – Cerkljanske ulice so zavzeli taborniki. Tamkajšnji Rod Aragonitnih ježkov je pripravil območni mnogoboj severnoprimorske območne organizacije tabornikov Aragonitek 2007. Udeležilo se ga je sedem ekip oziroma 70 tabornikov, starih od 6 do 24 let. Tekmovalci so se pomerili

v orientaciji po mestu in njegovi okolici, postavljanju šotora, kurjenju tabornega ognja, signalizaciji in premagovanju ovir. Svoje znanje so pokazali tudi s testom, v katerem so morali skicirati del terena. Tisti, ki so zbrali več kot 60 odstotkov točk, se bodo v drugi polovici julija v Velenju udeležili državnega tekmovanja Skavt fest.

20. maj – Samostojni podjetnik Valter Mlinar je v neposredni bližini nekdanjega

gostišča Nebesa odprl javni akvarij, ki se razprostira na 42 kvadratnih metrih. V enem prostoru so gojitveni in drstni akvariji, v drugem pa 1400-litrski akvarij in več malo manjših, v katerih je skupaj 130 različnih vrst rib z vseh koncev sveta. Mlinar ima v načrtu v sredini predprostora urediti še paludarij, zunaj pred akvarijem pa postaviti hladnovodni akvarij z domačimi, hladnovodnimi, avtohtonimi primorskimi ribami.

Iz preteklih let ...

O Idriji in Idrijčanih

Prvotni namen obiska v Idriji je bila vest, da je tamkaj deset stoletnikov, ki jih bodo obdarovali. Kljub temu, da sem obiskal vse matične urade v idrijski občini, teh stoletnikov žal nisem našel. Zadnji, star 101 leto, je lani umrl. Pa vendar obisk Idrije ni bil zaman. Malokdaj slišimo besedo o Idriji, čeprav to mestece, sicer res odmaknjeno, tudi živi pestro in razgibano življenje. Prav tako, kot, lahko bi dejali, povsod drugje, tudi Idrijčani poznajo uspehe, težave, žalost in veselje. Lahko trdimo, da je tamkaj veselja več kot žalosti in tudi uspehi so, vsaj kolikor sem presodil, večji kot težave.

Kdor koli piše o Idriji, mora nujno in na prvem mestu spregovoriti tudi o rudniku živega srebra, kljub temu, da rudnik ni več tisto, kar je nekoč bil. To je razumljivo, saj ga izkoriščajo že 450 let. Prav zaradi tega je rudnik verjetno tista gospodarska organizacija, ki ima največ težav. Rudnik se počasi izčrpava, vendar bo rude še za nekaj debelih let. Zato so okrepili raziskovalna dela, ki so sprva potekala le po rudniškem območju, sedaj pa so jih močno razširili. Teren so pričeli raziskovati tudi z globinskimi vrtnjem. Sicer še niso dosegli posebnih rezultatov, vendar se nadejajo, da delo ne bo zaman.

Letos februarja je bila odprta nova separacija in žičnica, kar je mnogo pripomoglo k boljšemu delu. S tem so med drugim zmanjšali stalež delavcev v separaciji od 30 na 7 ljudi. Tudi so opravili dokajšnjo reorganizacijo v jami. Po obratih so namestili po dva paznika. Ti imajo sedaj manjši obhod in večje nadzorstvo. S tem se je boj za izboljšanje vsebine rude poostiril, uspehi pa so večji. Vsebinska se je namreč v zadnjih štirih mesecih izboljšala, to pa je za rudnik življenjske važnosti, ker je svojo kulminacijo že dosegel. Vsebinska je sama po sebi zaradi izčrpnosti padla od 0,35 na 0,305. Na dohodek rudnika pa vplivata kvaliteta in cena, ki se formira na svetovnem tržišču. Ker se je kvaliteta, kot že rečeno znižala, in

s tem tudi cena, se je znižal tudi rudniški dohodek. Ob tem pa je treba pripomniti, da se je učinek na rudo dvignil za 13%. Za tono živega srebra morajo letos požgati 80 ton rude več kot lani. V številkah izgleda to takole: lani 153.000 ton rude za 456 ton živega srebra, letos 158.000 ton rude za 405 ton srebra. Pri tem je rudnik zaposlil le deset ljudi več. Razen tega je izvozni faktor za živo srebro najmanjši v državi, 0,5. Občina in rudnik sta pokrenila vse, da bi se faktor zvišal na 1, s čimer bi bilo rudniku močno pomagano. Prošnja je ležala 40 dni na mizi nekega referenta v republiškem sekretariatu za gospodarstvo. Ko so Idrijčani urgirali v Beogradu, misleč, da se je zadeva tam zavlekla, so jim odgovorili, da iz Ljubljane še niso ničesar prejeli. Odpeljali so se v Ljubljano in zadeva je bila v enem dnevu rešena in odposlana naprej! Tako so se pritožili Idrijčani in sklenil sem, da to tudi napišem.

Idrija je med zadnjo vojno dokaj trpela. Saj je bilo 40 hiš popolnoma porušenih. Razen tega pa še vrsta hiš, ki so stare dve sto ali tri sto let, kar same podpirajo. Te morajo zapreti. Zaradi tega je stanovanjsko vprašanje dokaj pereče. Občina bo skupaj z rudnikom gradila blok s 24 stanovanji, rudnik pa še posebej 8-stanovanjski blok. Tudi nekatere druge organizacije že zidajo stanovanja za svoje potrebe. Kazno je, da je skrb Idrijčanov za stanovanja med prvimi in tako lahko zapišem, da Idrijčani ne bodo brez strehe nad glavo.

Zdravstveno leto

Idrijčani so si pametno domislili, da so sklenili, da bo letošnje leto potekalo v znamenju zdravstva. Lani so imeli kulturno-prosvetno leto in tedaj so na tem polju mnogo storili. Letos bodo opremili šolsko, zobno in splošno ambulanto, kar bo pomenilo največjo pridobitev v tem letu. Prostori so že urejeni in pripravljeni, čakajo le še na opremo, kar pa se močno zavlačuje. Nabavili bodo tudi rešilni avtomobil in

rentgenski aparat. Zdravstveno leto bo zajelo tudi zdravstveno akcijo in zdravniške preglede po podeželju. Želijo ugotoviti zdravstveno stanje prebivalcev in čistočo ter higieno po naseljih. Dobra zamisel!

Šola, vodovod, elektrika

Predvsem bodo letos preuredili staro 80-letno osnovno šolo v osemletko. Načrt je gotov, sredstva pa si bodo sposodili iz stanovanjskega sklada. Tako bo nova osemletka verjetno že letos gotova. Manjše investicije pa bodo vložili tudi v podeželske šole, in sicer tiste, ki so tega najbolj potrebne.

Idrijčani zajemajo svojo vodo iz 23 izvirov, ki pa so površinski in zato voda ni zdrava. Nov vodovod bo veljal 150 milijonov dinarjev, ki pa jih zaenkrat še nimajo skupaj. Graditi bodo morali postopoma. Bolnišnica za duševne bolne je prispevala 8 milijonov, s čimer je uredila vodovod v svoji okolici. Rezervoar bo stal tudi 8 milijonov, zgradili pa ga bodo letos. Razen tega bodo to leto porabili še okoli 10 milijonov za ureditev vodovoda. Posojilo bodo vzeli iz okrajnega kreditnega sklada. Težišče za elektrifikacijo podeželja bo na krajevnem samopriskevku. Tu se je zlasti izkazal krajevni odbor Dole, ki je ta prispevek že uvedel. Podobna je akcija tudi v Črnem vrhu za elektrifikacijo vasi Lome. Nič manjši pa ni odziv kmetov za krajevni samopriskevek v vasicah Kanomlje in Šebrelje. Ljudje vedo, da je elektrika zanje izrednega pomena, zato radi prispevajo. Še marsikaj bi lahko napisal o Idriji in občanah, denimo o čipkarstvu, turizmu, ki se zanj močno zanimajo, o športu, o novem stadionu in še o marsičem. Vendar prostora je malo, zato drugič več. Kljub temu pa menim, da je tudi iz tega, kar je napisano, lahko razbrati, da Idrijčani pridno in krepko delajo, saj delajo za sebe.

Št., Primorske novice, 29. maj 1957

Franja na seznamu evropske dediščine

Vrtu vseh svetih na Plečnikovih Žalah v Ljubljani, spominski cerkvi sv. Duha na Javorci nad Tolminom in partizanski bolnici Franja je Odbor za evropsko dediščino, sestavljen iz ministrov za kulturo držav članic Evropske unije, priznal pravico do

uporabe znaka evropske dediščine. Tega je na priložnostni slovesnosti v navzočnosti lokalnih predstavnikov skupaj s cerkljanskim županom **Jurijem Kavčičem** odkril minister za kulturo **dr. Vasko Simoniti**. Ponovil je besede prejšnjega francoskega predsednika,

da omenjeni znak zapolnjuje razkorak med Unescovim seznamom svetovne dediščine in nacionalnimi ukrepi varstva kulturne dediščine ter označuje najpomembnejše spomenike in kraje, ki sestavljajo našo skupno dediščino in opozarjajo na našo skupno identiteto. Vsi trije spomeniki govorijo o tanki črti med življenjem in smrtjo in nagovarjajo človeka, naj spoštuje drugega in se odreče napuhu in samozadovoljstvu. Izbor spomenikov kaže, da je pri nas še kako živ, čeprav na prvi pogled neviden, mentalni okvir, ki nas nagovarja, da zadržimo korak ob spominu, ki nam pove, da so mrtvi živi in odsotni prisotni. Minister Simoniti je bil zadovoljen, ker smo bili na seznam evropske dediščine že takoj uvrščeni s tremi spomeniki in da sta dva med njimi s Primorske, za katera so že doslej ob državni pomoči skrbela lokalna okolja. Ni dvoma, da tudi v prihodnje ne bi bilo tako, še posebej, ker k temu zavezuje tudi pravkar podeljeni znak evropske dediščine.

Idrija na kraljevi poti živega srebra

Po šestih mesecih intenzivnega dela so v prvi polovici maja v Idriji predstavili prvi transnacionalni projekt nominacije tako imenovane Poti živega srebra na kraljevski poti, ki naj bi jo vpisali na Unescov seznam svetovne dediščine. Pripravljenci vpisa so že skoraj stoodstotno prepričani, da bodo uspeli.

Nominacija štirih držav oziroma krajev, španskega Almadena, peruj-ske Huancavelice, mehiškega San Luis Potosija in slovenske Idrije, je prva mednarodna in medcelinska kandidatura za uvrstitev na prestižni seznam največjih svetovnih spomenikov. Nas so k sodelovanju povabili Španci, ki so hoteli zaključiti zgodbo o živem srebru, pri čemer so ugotovili, da bodo uspešnejši z Mehičani, Perujci in nami. Le tako bo mogoče oblikovati globalno sporočilo zgodbe živega srebra, ki je bila - zagotoviti Mehiki potrebne količine te tekoče kovine za amalgacijo srebra

v njihovem rudniku srebra San Luis Potosi. Zato v istem projektu sodelujejo predstavniki različnih krajev in držav, ki bi radi predstavili povezavo med proizvodnjo in porabo. Kot je dejala

profesorica **Ester Rodriguez Carcia** s španskega ministrstva za kulturo, je projekt inovativna inovacija, ki predstavlja pot živega srebra v 16. in 17. stoletju med Evropo in Ameriko, med dvema celinama torej. Za sodelujoče v

projektu je bila Idrija pravo odkritje, saj so med raziskovanjem ugotovili, da so, če Almaden ni mogel zagotoviti zadostnih količin živega srebra za pridobivanje srebra v Novi Španiji, torej Mehiki, tega uvozili iz Idrije.

Verjetnost in optimizem sta lahko upravičeno velika. V ta mednarodni projekt so namreč že pri oblikovanju nominacije pritegnili sodelavce ICOMOS-a, znanstvenega komiteja Unesca za kulturne poti, kar pomeni, da že od vsega začetka v njem sodeluje tudi najvišje posvetovalno telo Unescovega centra za svetovno dediščino.

Levji delež priprav nominacije je z naše strani slonel na dveh predstavnikih ministrstva za kulturo, in sicer **dr. Dušanu Krambergerju** in **dr. Jelki Pirkovič**, za besedilo dosjeja pa je poskrbela **Maja Oven** z Zavoda za varstvo naravne in kulturne dediščine.

Idrijski osmošolci zastopali Slovenijo v Milanu

Osem učencev 8. razreda osnovne šole Idrija se je 9. maja v Milanu udeležilo proslave ob 50-letnici Dneva Evrope. Organizatorji so na svečano prireditev povabili učence in dijake šol vseh 27 držav Evropske unije. Koordinatorica mednarodnih projektov **Vasilija Podobnik Kobal** je mnenja, da so idrijsko šolo izbrali predvsem zaradi projekta Socrates Comenius. Kot je izvedela, naj bi na spletni strani omenjenega projekta organizatorji prebrali, da šola pripravlja nov projekt. Predstavitev jim je bila očitno všeč, in so jih povabili, naj Slovenijo zastopajo na svečani slovesnosti.

Prireditev se je začela v milanski dvorani Palalido, kjer so predstavili države udeležence in podelili nagrade najboljšim projektom na temo Evropa enakih možnosti. Program se je zvečer nadaljeval s pohodom udeležencev z baklami in zastavami držav udeleženk po milanskih ulicah in zaključil na gradu Forzescio. Za predstavitev vtisov mladih, kaj jim pomeni Evropa, si organizatorji ne bi mogli izbrati bolj primerne prostora, kot je omenjeni grad, saj so leta 1985 prav v njem razglasili »Dan Evrope«.

Učenci idrijske osnovne šole so se v Milano odpravili že dva dni pred slavnostno prireditvijo. Bili so gostje učencev šole iz mesta Lonate Pozzolo pri Milanu, ki so jim predstavili svojo šolo, razkazali naravne lepote jezera Magiore in jih odpeljali na sprejem k županu omenjenega mesta **Pieru Giulio Gelosi**. Ta jim je za spomin podaril knjigo, v kateri je predstavljeno življenje in zgodovina mesta, ki jih je gostilo.

Mitja Rejc: »Ko so me vprašali, če bi odšel v Milano, sem ponudbo takoj sprejel. Tokrat sem bil prvič na kakšni taki prireditvi v tujini. Bilo mi je všeč. Zelo je bilo živahno. Gostiteljev nismo nič razumeli, saj so vsi govorili samo italijansko.«

Jernej Albreht: »Vožnja do Milana je bila kar dolga in naporna. Gostitelji so nas lepo sprejeli. Moram reči, da so se res potrudili. Proslava mi je bila zelo všeč. Na njej so se predstavili državljani različnih držav. To je bilo tudi edino, kar sem razumel, ostali del programa je bil v italijanskem jeziku. Družina, pri kateri sem živel, me je peljala na ogled mesta. Na sprevodu po mestu sem bil tisti, ki je nosil slovensko zastavo. Naj povem, da so nam najprej dali slovaško, a so svojo zmoto hitro popravili.«

Peter Rupnik: »Zaključna prireditev je bila morda malo preveč pompozna za moj okus, a mi je bilo vseeno zelo všeč. Organizatorji so nam dali bakle, s katerimi smo se odpravili na ulice. Zaradi gneče smo bili vsi umazani, tudi avtomobili, mimo katerih smo hodili, je niso odnesli nič bolje. Italijani so zelo odprti, prijazni. Hitro smo se spoprijateljili. Organizatorji so celoten program zelo dobro pripravili. Ni bilo preveč naporno.«

Jerneja Lapajne: »Obisk je bil zame nova izkušnja. Spoznala sem navade drugih držav, pri družini, h kateri sem se preselila za nekaj dni, pa sem spoznala njihov način življenja. Pri sporazumevanju mi je še kako prav prišel slovar, uporabila pa sem tudi pantomimo. Mesto mi je bilo všeč. Imeli smo se zelo lepo, veliko smo se smejali. Organizatorji so pripravili res pester program.«

Jaka Petrovčič: »Presenetil me je njihov odnos. Zelo lepo so nas sprejeli. Fant,

pri katerem sem živel, govori zelo dobro angleško, pa čeprav je dve leti mlajši od mene. Dopoldanska prireditev me je navdušila. Veliko smo peli in se smejali. Slovensko zastavo smo nesli s seboj, vendar so nam organizatorji dali plastično, ki je bila dosti lažja za nošenje. Družina, ki me je gostila, mi je namenila zelo lepo sobo. V njej je bil celo playstation. Če bi me v šoli povabili še kam, bi z veseljem šel. Še najbolj si želim na Vzhod.«

Tina Lapajne: »Pred odhodom si nisem mislila, da nas bodo tako lepo sprejeli. Nemudoma smo navezali stike z vrstniki iz drugih držav, se fotografirali in smejali. Ker Italijani zelo slabo govorijo angleško, ali pa sploh ne, sem se z njimi pogovarjala v španščini, ki se jo učim, in s pantomimo, pa je šlo. Prireditev je bila enkratna. Tudi pohod z baklami po mestu mi je bil zelo všeč.«

Špela Flajšaker: »Največ stikov smo imeli z učenci šole, ki nas je gostila. Udeležence iz ostalih evropskih držav smo srečali šele na slavnostni prireditvi. Dopoldanska prireditev mi je bila bolj všeč kot večerna. Program je bil pester. Prisluhnili smo glasbeni skupini, ki nam je zapela veliko svetovnih uspešnic. Pohod z baklami se mi je zdel zanimiv, bilo je lepo, vendar nevarno.«

Neža Gantar: »Med obiskom Milana smo ugotovili, da se Italijani zelo radi fotografirajo. Za družino, pri kateri sem bivala, sem prinesla darilo, vendar nisem vedela, komu naj ga dam. Obedovali smo pri stari mami, naokrog nas je vozil ata, spali pa smo pri mami. Najlepše mi je bilo prvi večer, ko smo se dobili na trgu, jedli sladoled in se pogovarjali. Vsekakor bomo ohranili stik.«

OPREMA

Zastopamo svetovno znane proizvajalce:

- nizkonapetostne stikalne tehnike,
- protieksplzijske opreme,
- krmilne tehnike in
- programske opreme za vodenje procesov.

IZDELKI

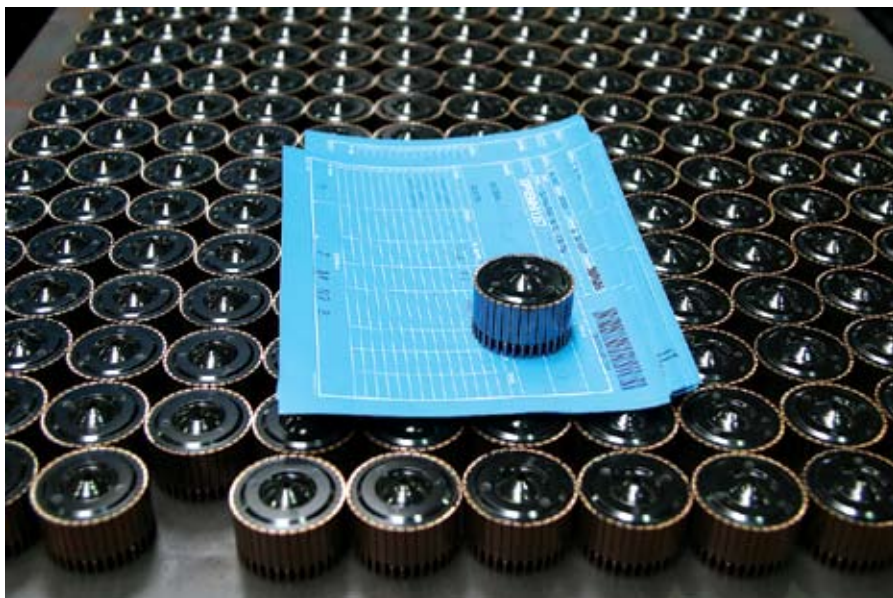
Lasten razvoj opreme za avtomatizacijo:

- industrijski računalniki,
- namenski proizvodi za znanega kupca.

Koncern Kolektor je že lani dosegel za konec desetletja napovedane poslovne rezultate

Skupina Kolektor je v lanskem letu ustvarila skupaj dobrih 60 milijard tolarjev prihodkov oziroma za 250 milijonov evrov konsolidirane prodaje, kar je uprava koncerna načrtovala šele leta 2010. Letošnje leto koncern nadaljuje z normalno letno rastjo prometa, ki bo po napovedih 5-odstotna, glede na občutno povečano prodajo v preteklem letu. Tudi ostali poslovni rezultati so po besedah predsednika uprave koncerna Stojana Petriča v okviru pričakovanj, zato zaposleni od 1. junija prejema višje plače, 15. maja pa je bil vsem izplačan tudi tako imenovani konjunktorni dodatek, ki je znašal 200 evrov bruto. Glede na rezultate poslovanja je Kolektor letos izplačal tudi doslej najvišji regres. Med vsemi podjetji v Sloveniji ga je po višini prekašal samo novogoriški Hit.

Po prihodkih, ki za lansko leto znašajo natanko 60.042,701 milijarde tolarjev, je koncern Kolektor med 300 največjimi slovenskimi podjetji zasedel 24. mesto in prvo mesto na Primorskem, po dobičku se prav tako uvršča med prvih 25 v Sloveniji, po številu zaposlenih pa s 3200 delavci na 7. mesto (glej prilogo Dela FT, št. 49, 21. maja 2007), za Poslovnim sistemom Mercator, Pošto Slovenije, Gorenjem, Krko in Muro.

Sistem blagovnih znamk Kolektorja 2

- Širitev koncerna je prinesla raznolikost blagovnih znamk, ki jih urejamo v enoten sistem

Gradbeno dovoljenje za Kolektorjev razvojni inštitut..... 12

- V polnem teku so priprave na gradnjo koncernove glave in srca

Dan Kolektorja 19

- Konec meseca srečanje delavcev in njihovih družinskih članov v Idriji, še prej Kolektorjevi kolesarji na Maratonu Franja

Strategija blagovnih znamk koncerna Kolektor

Laura Podgornik

Vstopamo v 45. leto Kolektorja, ki je iz majhne tovarne komutatorjev preraslo v vodilno globalno skupino podjetij za razvoj, proizvodnjo in trženje komutatorjev, hkrati širi svojo dejavnost na področje elektronike, magnetnih materialov, nanotehnologij, feritnih jeder ter navitih komponent, izdelkov iz duro in termoplastov pa tudi na področje mehatronike, ki razvija inovativne izdelke v tržnem segmentu oglaševalskih medijev. Ob tako intenzivni širitvi in razpršenosti razvojnih, proizvodnih in tržnih aktivnosti se postavlja vprašanje ureditve sistema blagovnih znamk.

Kakšna je njihova prepoznavnost v okolju in uveljavljenost na trgu?

V koncernu se pojavlja množica blagovnih znamk, le nekatere pa so tudi zaščitene pri Uradu RS za intelektualno lastnino.

Da bi uredili področje blagovnih znamk, je vodstvo koncerna potrdilo koncept enovite korporativne blagovne znamke KOLEKTOR. Graditev blagovne znamke na nivoju podjetniške organiziranosti predstavlja učinkovito komunikacijo s ciljnim skupinami prispeva h krepitvi prepoznavnosti in pomagala pri afirmaciji svojim članicam. K uveljavitvi močne blagovne znamke pripomore enovita podoba in sistem poimenovanja podjetij. V koncernu smo se odločili za strategijo „brandirana hiša“, kjer ima krovna blagovna znamka moč in vpliv, vlogo podznamk pa opravijo deskriptorji. To pomeni, da se je v imenih podjetij pojavilo ime Kolektor. Tako se je Liv preimenoval v Kolektor Liv. Prenovljena podjetniška struktura temelji na enostavnosti, jasnosti, učinkovitosti, nedvoumnosti, hkrati pa zagotavlja preprosto vključevanje novih članic v koncern. Enotni sistem korporativne identitete koncerna Kolektor omogoča vsem, ki so ključni za uspeh – kupci, partnerji, zaposleni, finančne institucije, da Kolektor spoznavajo kot enovit poslovni sistem. Tako urejen sistem odraža kakovost in brezhibno vodenje koncerna in s tem utrjuje njegov ugled.

Hierarhijo blagovne znamke KOLEKTOR bomo dopolnili z vzdrževanjem in razvojem produktivnih in storitvenih blagovnih znamk Liv, Idrium, Easy Show ... Uvedba enovite blagovne znamke bo vplivala na spremembo celostne grafične podobe, ki se bo v prvi vrsti odražala na poslovnih dokumentih, v nadaljnjem procesu uvajanja pa tudi na prospektih, v oglaševanju, promocijskem materialu, embalaži, internetni predstavitvi in sejamskih razstavnih prostorih. Novo celostno grafično podobo koncerna, ki je v pripravi, bomo predstavili v naslednji številki Komunitatorja. Del te podobe se že odraža skozi prenovljeno obleko Kolektorjevega Informatorja.

Uvajanje enovite korporativne blagovne znamke pomeni za vse Kolektorjeve družbe velik izziv, zahteva njihovo aktivno vključitev in sodelovanje ter komunikacijo s kupci in poslovnimi partnerji.

15 let sistema vodenja kakovosti

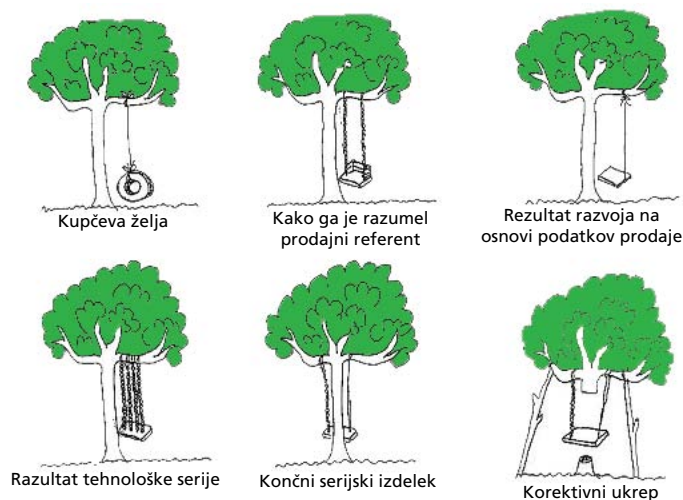
Polona Šemrl

Kolektor je svoj sistem kakovosti začel sistematično nadgrajevati in voditi z letom 1992. Takratno vodstvo si je zastavilo dve ključni vprašanji, in sicer: ali je vpeljani sistem kakovosti res tisti pravi oziroma kakšen sistem mora zgraditi, da bo primerljiv z najboljšimi podjetji v svetu. Odgovor na zastavljeni vprašanji nudijo mednarodni standardi kakovosti iz družine ISO 9000. V njih je zapisana najboljša praksa s področja vodenja sistemov kakovosti. Pričeli so usklajevati tedanji sistem s standardom kakovosti in maja 1992 je Kolektor pridobil certifikat ISO 9001. Bil je med prvimi podjetji v Sloveniji, ki so si pridobila omenjeni certifikat.

»Kakovost je stopnja izpolnitve nekih zahtev«, pravi **Tomaž Vidmar**, vodja sistemov kakovosti v koncernu Kolektor, in dodaja, da »če jo kot tako razumemo, jo lahko apliciramo na katero koli področje našega življenja«. Izračunamo jo lahko z enostavno formulo, in sicer: dosežena kakovost je število uresničenih zahtev deljeno s številom vseh zahtev.

zadostiš vsem kupčevim zahtevam, temveč kupec od podjetja pričakuje tudi določeno stopnjo inovativnosti. Zato pa je potrebno kupca in njegove izdelke zelo dobro poznati.

Sistemov vodenja kakovosti ne moremo standardizirati, saj ima vsaka organizacija svojstven sistem vodenja kakovosti. Standardizirati je mogoče le splošno veljavne nasvete in smernice za postavitev sistema vodenja kakovosti in njihove elemente. V ta namen so se v 50. letih pojavili prvi standardi kakovosti. Dandanes so najbolj prepoznavni ISO 9001 – sistem za vodenje kakovosti, ISO 14001 – sistem za ravnanje z okoljem, OHSAS 18001 – sistem vodenja varnosti in zdravja pri delu, ISO TS 16949 – sistem za vodenje kakovosti po zahtevah avtomobilske industrije. V zadnjem času pa vse večjo prepoznavnost dobiva tudi ISO 27001 – sistem za varovanje informacij. Večina Kolektorjevih podjetij je v svoje poslovanje vpeljala standarde ISO 9001, ISO 14001 in ISO TS 16949.

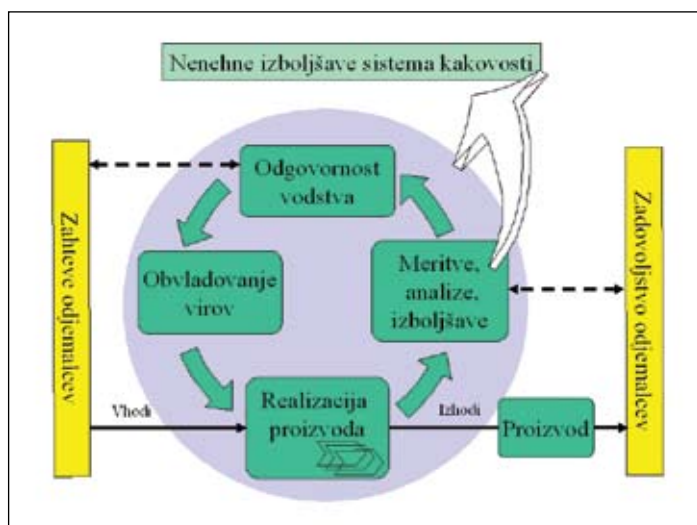
Razumevanje kakovosti je v podjetjih v prvi vrsti vezano na kakovost proizvodov in storitev, torej na zagotavljanje in uresničevanje kupčevih zahtev. Razumevanje kakovosti se je skozi leta spreminjalo. V 50-tih letih so bila podjetja pozorna le na to, ali je izdelek dobro narejen ali ne. Desetletje oziroma dve kasneje se je razumevanje pojma spremenilo. Kot pravi Vidmar, niso več govorili o zagotavljanju kakovosti, pač pa o vodenju kakovosti. »Šlo je za neko nadgradnjo«. Izdelkov se ni več razvrščalo samo na dobre in slabe, ampak se je za slabe začelo ugotavljati, zakaj so slabi, kje so vzroki za to. Tak način dela je omogočal učinkovitejše ukrepanje, preprečevanje ponavljanja slabe kakovosti ter nenehno izboljševanje. Naslednja stopnja v razumevanju kakovosti je bil prenos vodenja kakovosti z izdelka na vse dejavnosti v podjetju. V 80. letih sistem kakovosti začnejo voditi na neproizvodnih področjih, kot so kadrovske procesi, prodaja, nabava in ostali. Vidmar poudarja, da danes ni dovolj, da

Pregled certificiranih sistemov vodenja kakovosti v koncernu Kolektor

Podjetje	ISO 9001	ISO TS 16949
Kolektor Group (Slovenija)	★	
Kolektor Pro (Slovenija)	★	★
Kautt & Bux (Nemčija)	★	★
Sinyung (J.Koreja)	★	★
TKI Inc (ZDA)	★	★
Prokol (Slovenija)	★	★
Ascom (Slovenija)	★	★
Wuxi (Kitajska)		
Swi Shie (Kitajska)	★	★
Zektor (Brazilija)	★	
Kolektor Bosna (BiH)	★	
Synatec (Slovenija)	★	
Sinabit (Slovenija)		
Feriti (Slovenija)	★	
LIV (Slovenija)	★	★
Koling (Slovenija)		
Prokos (Slovenija)	★	

Osnovno vodilo koncerna je z nenehnim izboljševanjem izdelkov in storitev izpolniti in preseči pričakovanja kupcev. To naj bi dosegli:

- s prevzemom polne odgovornosti za kakovost dela vsakega posameznika po načelu "Naredi dobro prvič";
- s stalnim procesom izboljšav na področjih kakovosti procesov, izdelkov in storitev;
- z vključitvijo vseh zaposlenih v proces izobraževanja;
- z uveljavitvijo načela internih kupcev in dobaviteljev;
- s timskim delom in projektnim pristopom in
- z izpolnjevanjem ciljev, planiranih v letnih in strateških planih.

Kot je povedal Vidmar, vsi standardi zahtevajo ciklično presojanje, praviloma enkrat letno. S certifikacijsko presojo si organizacija pridobi certifikat, sledita dve kontrolni presoji in po treh letih ponovno certifikacijska, ki ji pravimo obnovitvena oziroma recertifikacijska presoja. Certifikate podeljujejo certifikacijske hiše. Njihovim presojevalcem pravimo zunanji presojevalci, podjetje pa ima tudi svoje notranje presojevalce. Naloga presojevalcev je, da opozorijo na neskladja med prakso in zahtevanimi standardi. Trenutno je v podjetjih koncerna Kolektor na idrijski lokaciji nekaj več kot dvajset aktivnih notranjih presojevalcev. Ti opravljajo presoje v koncernovih podjetjih na Idrijskem, v Dekanah ter pri tujih in domačih dobaviteljih. Ko pride čas presoje celotnega sistema, se sestane ekipa presojevalcev, si razdeli področja, ki jih je treba pregledati, in opravi delo na terenu.

Standardi niso namenjeni samo zagotavljanju kakovosti, marveč tudi drugim področjem. Eno takih je, denimo, kako varovati informacije znotraj podjetja. Tudi za to področje obstaja standard (ISO 27001).

Do zdaj so iz tega standarda pobrali samo določene elemente in jih poskušali vnesti v poslovanje. »Korak naprej na tem področju bomo verjetno naredili, v postopek za pridobitev certifikata pa v bližnji prihodnosti ne bomo šli«, je zaključil Tomaž Vidmar, vodja sistemov kakovosti v koncernu Kolektor.

Skupščina družbe FMR d.d. in FMR Holding d.d. v letu 2007

Andrej Kren

Na skupščini družbe FMR d. d., ki je bila v drugi polovici junija, so lastniki FMR-ja med drugim odločali tudi o uporabi dela bilančnega dobička, ugotovljenega ob koncu leta 2006. Dividenda na delnico po predlogu uprave in nadzornega sveta družbe FMR znaša 95 evrskih centov, tako da bo skupni znesek izplačanih dividend znašal 767.290,30 evrov.

Poleg sprejema sklepa o uporabi bilančnega dobička in podelitvi razrešnice upravi in nadzornemu svetu družbe za delo v letu 2006 so delničarji na skupščini družbe FMR seznanili s povzetkom letnega poročila družbe za leto 2006 in s poročilom Nadzornega sveta družbe o preveritvi in potrditvi letnega poročila družbe za leto 2006. Na dnevnem redu skupščine so bile še spremembe statuta družbe FMR v zvezi z novo firmo družbe in spremembo delnic iz delnic z nominalnim zneskom v kosovne delnice. Vsaka kosovna delnica bo imela enak delež in pripadajoči znesek v osnovnem kapitalu družbe, ki se bo ob tej priložnosti iz tolarskega zneska spremenil v evrskega. Poleg običajnega vsakoletnega imenovanja pooblaščenega revizorja za revizijo računovodskih izkazov za letošnje leto so delničarji družbe FMR zaradi poteka mandata imenovali člana Nadzornega sveta – predstavnika delničarjev. Za to funkcijo je Nadzorni svet predlagal Stojana Petriča, dosedanjega predsednika Nadzornega sveta družbe FMR in predsednika koncerna Kolektor. Zadnji dve točki dnevnega reda skupščine FMR sta bili določitev višine sejin za člane Nadzornega sveta družbe in pooblastilo upravi družbe FMR za nakup lastnih delnic, s katerim je uprava dobila pravico do pridobitve lastnih delnic družbe, katerih skupni nominalni znesek ne bo smel presegati 10 % osnovnega kapitala družbe.

Skupščina družbe FMR Holding bo letos zaradi čakanja na revizorsko poročilo in kolektivnega dopusta v drugi polovici avgusta, zato boste o njej podrobneje obveščeni v naslednji številki Komunitatorja.

Inovatorji leta 2006

Tudi letos smo izmed številnih prispelih predlogov izbrali najboljše oziroma take, ki so pomembno prispevali k racionalizaciji proizvodnje. Prvič pa smo letos izbrali tudi inovatorko leta, saj tudi članice kolektiva prispevajo svoj inovativni delež k smotrnejšemu poslovanju.

Tehnične izboljšave:

Jožef Černilogar, Ascom

V Kolektorju je zaposlen od leta 1973, na Ascom pa je prišel leta 2001 in opravljal delo vodje TED. Kasneje je bil prerazporejen na delovno mesto skrbnika orodij, kjer je še danes. V tem času je uspel sistematično vnesti in urediti vsa prešna orodja ter rezervne dele v sistem spremljanja orodij ter zagotoviti spremljanje njihove življenjske dobe in obrabe. Njegova

največja vrlina je doslednost in natančnost pri delu, ki ga opravlja. Vedno je na razpolago pri odpravljanju tehnoloških problemov, ki se pojavljajo v proizvodnji, marsikaj postori sam, da se delo kakovostno in pravočasno opravi. Odlikuje se tudi kot odličen mentor mladim in s svojimi dolgoletnimi izkušnjami in znanjem prispeva k njihovemu razvoju.

S svojo tehnično inovacijo Kovanje kljukic je dosegel, da se na obstoječem pehalnem avtomatu za zarezje kuje vse komutatorje, namenjene kovanju kljukic, s čimer je v celoti odpadlo ročno vstavljanje obdelovancev. S predelavo nosilca je omogočil prilagajanje posnemanja zarez pod različnimi koti. S svojimi izboljšavami je vzor zaposlenim v podjetju Ascom.

Koristni predlogi:

Marko Gantar, Divizija B1

“Jest sm’ pa nikej prubov ... Zakaj pa na bi ...” Kdor ga pozna, ve. Marko Gantar, prejemnik nagrade za področje malih izboljšav, kot urejevalec dela že vrsto let v delavnici hladnega preoblikovanja Divizije B1. Nemir in iskanje vedno novih rešitev vlaga v svoj delovni vsakdan, pri čemer mu v veliki meri pomagata dober občutek za materiale ter dolgoletne izkušnje

in pridobljeno znanje na področju preoblikovanja bakrenih komutatorskih surovcev. Sodelovanje pri vpeljevanju novih izdelkov, konstruktivne pripombe in novi pristopi so odraz njegove inovativne žilice, ki ga vodi k nenehnemu iskanju rešitev, izboljševanju procesov in izdelkov, orodij ter delovnega okolja. Izboljšave: spodnja podložna plošča, nova oblika na lupilni puši, obnova snemalne plošče, naprava za doziranje bakrenih palic ter spremembe na osnovnem preoblikovalnem orodju - so le nekatere izmed uresničenih izboljšav v letu 2006.

Male izboljšave:

Uroš Cigale, Divizija B2

V diviziji B2 je zaposlen kot urejevalec na končnih linijah za sestavljanje komutatorjev v glavnem za ročna orodja, sesalnike in pralne stroje. Danes se že uveljavlja kot uspešen vodja TED za končne obdelave profilnih komutatorjev. Bogate izkušnje, ki si jih je pridobil v preteklih letih z delom na različnih linijah, s pridom izkorišča za uvajanje koristnih

izboljšav in sprememb na strojih, rezultat katerih so predvsem zmanjševanje števila zastojev, ki se pojavljajo pri manipulaciji izdelkov do delovnih postaj, skrajševanje posameznih časovnih operacij na strojih, večanje produktivnosti in zmanjševanje izmeta. V preteklem letu je Uroš tehnično pokrival predvsem razvoj področja 2M tehnologije, ki predstavlja pomembno konkurenčno prednost izdelka v primerjavi s klasičnimi komutatorji, ki jih na tržišču nudi ostala konkurenca. Večina idej, ki so prispevale k razglasitvi Uroša za inovatorja leta 2006, prihaja s področja avtomatizacije procesa 2M tehnologije. Njegove glavne izboljšave v letu 2006 so samodejno izbijanje komutatorja, avtomatizacija stroja, samočistilni čep, predelava 7. linije, odsesavano odlagalno skladišče ter predelava stroja za kovanje kljukic.

Male izboljšave:

Katjuša Pavšič, Divizija B1

Je urejevalka na liniji za avtomatsko prestavljanje surovcev starter komutatorjev v košarice. V proizvodnji starter komutatorjev dela že od samega začetka njihove uvedbe v proizvodnjo, to je od leta 1997. Skupaj s sodelavkami že več let uspešno dela na ročnih in polavtomatskih pnevmatskih pripravah za prestavljanje, na katerih se izdelujejo vse

potrebne količine prestavljenecv za potrebe programa starter komutatorjev. Sodeluje pri razvoju postopkov in priprav za prestavljanje od ročnih priprav do današnjih avtomatskih strojev, naprav ter linij. Pridobljeno znanje koristno uporablja pri delu na avtomatskih linijah, ga deli s sodelavci ter s koristnimi predlogi in inovacijami prispeva k stalnemu izboljševanju na področju orodij in kakovosti izvajanja operacije prestavljanja. Inovativni predlogi: kapa magneta na stroju za prestavljanje, zapiralo vrat na stroju za prestavljanje, gumirana prijemala ter uvedba razpiralnega konusa z utori za rebra na zvezdah za prestavljanje komutatorjev so prispevali k povečanju izdelavnih količin, manjši obrabi orodij, zmanjšanju števila zastojev in boljši kakovosti prestavljenecv.

Kolektor navezuje stike tudi z izobraževalnimi ustanovami po svetu

Prejšnji mesec sta se iz Rusije vrnila izvršna direktorica koncerna Kolektor za razvoj kadrov in stike z javnostjo **Ingrid Kermavnar** in vodja Skupine za mehatroniko **dr. Simon Strgar**, ki sta bila v sklopu načrtanih navezovanj stikov z uglednimi tehniškimi univerzami po svetu gosta ene od moskovskih univerz. Na univerzi tehničnih znanosti Bauman v mestu Kaluga sta slušateljem predstavila koncern Kolektor in njegov razvoj v prihodnje in tako še okrepila zanimanje te univerze za tesnejše sodelovanje s koncernom. S predstavniki omenjene univerze sta se med obiskom

dogovorila, da bodo njeni najboljši študentje že to poletje vključeni v počitniško delo v Kolektorju, z novim študijskim letom pa se bodo pogovarjali o nadaljnjih oblikah sodelovanja. Za študente najbolj zanimiva možnost pa je zaposlitev v koncernovih podjetjih doma in po svetu ter v njegovem razvojnem inštitutu, ki ga bo začel graditi v Idriji in bo za Inštitutom Jožef Stefan drugi največji v Sloveniji.

Delavci iz Kočevja se že usposablajo v Idriji

Vodja projekta odprtja nove Kolektorjeve tovarne v Kočevju, sicer izvršna direktorica koncerna, pristojna za razvoj kadrov, **Ingrid Kermavnar**, nam je povedala, da dejavnosti potekajo v skladu z vnaprej predvidenim terminskim planom. Koncern je že podpisal pogodbo o najemu proizvodnih prostorov s podjetjem Avia-*Tex*, ki v njih opušča proizvodnjo tekstila. Proizvodna hala bo z minimalnimi preureditvami primerna za proizvodnjo komutatorjev, kar je bil tudi cilj poslovne in kadrovske politike koncerna, ki je posledica povečanega obsega

dela v letošnjem letu in predvidenih enakih trendov v prihodnje. Še pred koncem leta bo po besedah Ingrid Kermavnar v Kočevju vse nared za postavitev treh začetnih in dveh končnih linij, čez kakšno leto pa naj bi njih število podvojili. V novi tovarni bo Kolektor v dveh letih skupaj zaposlil 58 delavcev. Prvi med njimi so že na usposabljanju v koncernovih proizvodnih divizijah v Idriji.

Kolektor na sejmu CWIEME v Berlinu

Koncern Kolektor se je s svojim komutatorskim proizvodnim programom spet predstavil na berlinskem sejmu CWIEME, na katerem razstavljajo najpomembnejši izdelovalci motorjev, sestavnih delov zanje in opreme za njihovo proizvodnjo. V Berlinu se namreč že po tradiciji v drugi polovici maja vsako leto zberejo vsi uvodoma naštetih najpomembnejši proizvajalci iz vsega sveta. Sejem je za udeležence priložnost za medsebojna srečanja, pogovore s kupci in dobavitelji reprodukcijskih materialov ter za preučitev poslovnih potez konkurentov. Kolektorjev razstveni prostor so obiskali kupci iz vsega sveta, med njimi tudi iz držav, v katere koncern proda največ komutatorjev, to je iz Nemčije, Italije, Francije in iz Južne Koreje. Na letošnjem sejmu CWIEME je Kolektor za kupce pripravil tudi poseben sprejem, na katerem so se hkrati zbrali vsi skupaj. Dogodek so organizatorji in povabljeni izkoristili za medsebojne formalne in neformalne pogovore. Izvršni direktor Kolektorjeve komercialne magister **Rok Vodnik** je po vrnitvi s sejma ocenil, da zaenkrat v svetu vlada konjunktura, veliko povpraševanje in dovolj dela za vse ključne proizvajalce motorjev, sestavnih delov in opreme zanje. Povečano povpraševanje je po njegovem predvsem posledica rastočih trgov Vzhodne Evrope, Azije in Kitajske. Zato je v bližnji prihodnosti pričakovati, da bodo evropski

in ameriški proizvajalci, med njimi Bosch, Siemens in drugi, svoje proizvodnje organizirali na lokalnih trgih. To pa bo priložnost tudi za koncernova podjetja po svetu, zato lahko v prihodnje v njih pričakujemo večjo rast proizvodnje kot na matični lokaciji v Idriji. Sicer pa koncern Kolektor tudi v drugem četrtletju v primerjavi z enakim obdobjem lani beleži rast prodaje, povpraševanje pa je občutno tudi za poletna meseca, ko se običajno zaradi kolektivnih dopustov proizvodnja umiri. Napovedi za zadnje četrtletje in prihodnje leto pa so zaenkrat še preuranjene.

Sejem PCIM v Nürnbergu

Na sejmu PCIM s področja močnostne elektronike, ki je bil od 22. do 24. maja v nemškem Nürnbergu sta sodelovala koncernova Skupina za elektroniko in ljubljanski Kolektor Magma (prej Feriti). Kolektorjeva Skupina za elektroniko se je na omenjenem sejmu predstavila z elektronskimi komponentami, ki so namenjene motornim pogonom. S privolitvijo posameznih kupcev so javnosti in zainteresiranim

uporabnikom predstavili namenske aplikacije, ki so jih že razvili za znane naročnike in še niso na tržišču. Kolektorjevo hčerinsko podjetje Kolektor Magma pa se je na sejmu predstavilo s feritnimi jedri, navitimi komponentami, absorberji elektromagnetnih valov ter nanomateriali.

Željko Šket, Kolektor Magma: »Na sejmu PCIM smo že nekaj let redni razstavljalci. Obiskovalci sejma so večinoma razvojni inženirji, ki imajo vedno nove ideje in iščejo razne rešitve. Obisk je bil na nivoju pričakan. Imeli smo 43 stikov z obstoječimi in potencialnimi kupci, od teh 10 za nove programe, večinoma absorberje. Po sejmu bomo morali seveda stike ustrezno obdelati. Rezultati se bodo pokazali šele čez čas, včasih namreč mine tudi pol leta ali več, preden pride do prvih naročil.«

Uroš Rupar, koncernova Skupina za elektroniko: »Skupina za elektroniko se je na sejmu predstavila s paleto svojih vgradnih elektronskih modulov. Udeležba na sejmu je bila bolj promocijske narave. Vzpostavili smo nekaj zanimivih kontaktov s potencialnimi partnerji. Z obiskom našega razstavnega prostora smo zadovoljni, predstavitev na sejmu pa ocenjujemo kot uspešno.«

Primorski poslanci na obisku v Kolektor Livu

Polona Šemrl

Primorski poslanci so se prejšnji teden mudili na obisku v postojnskem Livu, ki je od lani v stoddostni lasti koncerna Kolektor. V okviru nove celostne podobe koncerna Liv od prejšnjega tedna ni več delniška družba, ampak družba z omejeno odgovornostjo, ki se po novem imenuje Kolektor Liv, v proizvodnji sanitarne in čistilne tehnike pa bo še naprej uporabljala blagovno znamko Liv, je poslance obvestil gostitelj, direktor tričlanske uprave, magister Primož Bešter.

Primorskim poslancem, ki se redno sestajajo enkrat na enem, drugič na drugem območju Primorske, je bilo na začetku njihovega obiska predstavljeno podjetje, ki je lani s 450 zaposlenimi ustvarilo 43,3 milijona evrov prihodkov, od tega skoraj 90 odstotkov s prodajo na tujem. Ponudba Kolektor Liva temelji na programu sanitarne tehnike, tehničnih proizvodov, avtomobilskem programu in proizvodnji sesalnikov.

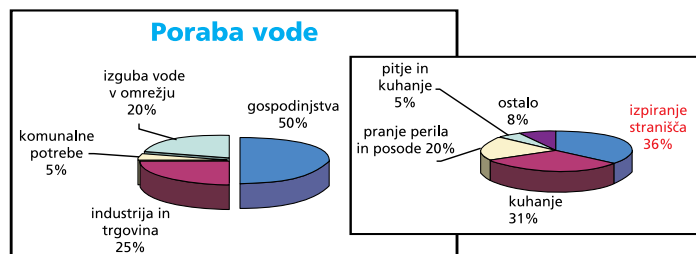

"Na področju sanitarne tehnike načrtujemo z blagovno znamko Liv postati eden vodilnih ponudnikov celostnih rešitev, z avtomobilskim programom razvojni dobavitelj sestavnih delov in sklopov, na področju proizvodnje sesalnikov pa se zaradi daljnoazijske konkurence usmerjamo v nišno proizvodnjo sesalnikov visokega cenovnega razreda", je poudaril **mag. Primož Bešter**.

Primorski poslanci so si ogledali del proizvodnje v Kolektor Livu. Zanimala jih je predvsem proizvodnja sanitarne tehnike in sestavnih delov za avtomobile. Obisk primorskih poslancev so izkoristili za predstavitev ključnih razvojnih programov Kolektor Liva. Med štirimi takimi projekti se je Primož Bešter osredotočil na najpomembnejšega, to je na razvoj modulov in gradnikov za inteligentno in ekološko upravljanje vod v stavbah. Gre za nosilni in pilotni projekt tako imenovanega Gospodarskega središča Notranjsko–Kraške regije Perspektiva. Ob njem pa še za projekte razvoja slovenskega avtomobilskega sedeža, v katerem sodelujejo z razvojem aktivnega varnega vzglavnika zanj, razvoj brezkontaktnega pedalnega sklopa (stopalke za plin) v osebnih vozilih in za razvoj že omenjenega sesalnika visokega cenovnega razreda.

Prednost pilotnega projekta je racionalna in ekološka raba vod, dolgoročna konkurenčnost z montažo in ne z gradnjo ter celovita rešitev gradnikov za tako imenovane pametne hiše. V Kolektor Livu se namreč zavedajo, da postaja voda vse pomembnejša dobrina, ki pa jo zaenkrat še zelo nesmotrno uporabljamo, saj je v gospodinjstvih kar polovico porabimo za spiranje stranišč. Konzorcij za izvedbo projekta so že sestavili. Kolektor Liv je nosilec razvoja, proizvodnje in trženja, v projektu bodo sodelovali tudi z nekateri zunanji partnerji, Kolektor Group in Sinabit pa bosta izdelala elektroniko, ki bo skrbel za krmiljenje, upravljanje in nadzor.

V enem letu pet novih materialov in prav toliko patentov

Filip Šemrl

Kolektorjev Nanotesla inštitut s sedežem v Ljubljani uspešno nadaljuje z razvojem novih nanostrukturnih materialov. Z domžalskim Heliosom so predstavniki inštituta podpisali pogodbo o razvoju štirih različnih nanokovinskih oksidnih materialov za nanopremazne sisteme, ki bodo bistveno izboljšali fizikalno kemijske in mehanske lastnosti barv in premazov (fotokatalitični efekt, UV zaščita, lotos efekt, samočistilnost, antimikrobna zaščita, povečana odpornost na mehanske poškodbe). Dogovori potekajo s Predilnico Litija o razvoju šestih različnih nanomaterialov za integracijo v različne tkanine, s katerimi bodo povečali antibakterijsko, antistatično, EM (elektromagnetno) in UV (ultravijolično) zaščito ter samočistilne lastnosti tkanin. Z Inštitutom za biologijo, oddelkom za rastlinsko fiziologijo in biotehnologijo iz Ljubljane, Nanoteslovi strokovnjaki sodelujejo pri raziskavah vnosa proteinov oziroma aktivnih substanc v rastlinske sisteme na osnovi nanomagnetnih materialov. V okviru doktorske dizertacije gre za testiranje večje odpornosti rastlin, kar naj bi prispevalo k izdelavi okolju prijaznejših zaščitnih sredstev. S Podjetjem AVAC Zagreb sodelujejo pri razvoju nanomagnetnih materialov za vgradnjo v profesionalne zvočniške sisteme, z Inštitutom Jožef Stefan (prof. dr. Miran Mozetič) pa pri razvoju nanomagnetnih materialov za integracijo v plazme. V okviru mednarodnega projekta ERA NET MNT sodelujejo z domačima in tujimi partnerji: žirovsko Alpino in Poliekom, nemškimi Freudenbergom ter avstrijskimi Montanauniversität in Hartjes. V tem primeru pa gre za razvoj in integracijo nanomaterialov v podloge obutev višjega kakovostnega razreda ter na področju modne in pohodne obutve, tekaških čevljev in za integracijo nanopolnil v programu smučarske opreme. V sodelovanju s podjetji znotraj koncerna Kolektor pa v Nanotesla inštitutu razvijajo hibridne materiale ter tehnologijo brizganja različnih plastomagnetnih in elektronskih komponent. Na Uradu Republike Slovenije za varstvo industrijske lastnine je Kolektorjev Nanotesla inštitut maja vložil dva patenta s področja sintez nanomagnetnih materialov, v pripravi pa so že vloge za patentno zaščito sinteze in tehnologije izdelave različnih nanostrukturnih materialov. Navezali so tudi stike s potencialnimi

partnerji: Belinko, Lekom in celjsko Cinkarno. V okviru 7. okvirnega programa Evropske unije je inštitut s 16 različnimi evropskimi partnerji prijavil skupni projekt, v katerem sodelujejo z razvojem nanomagnetnih materialov, ki bodo integrirani v različne merilne sisteme. V okviru razpisa ciljnih raziskovalnih programov »Znanje za varnost in mir 2007 – 2013« (vojaška projekta) se prijavljajo kot nosilci enega od njih, in sicer projekta z naslovom »Uvedba nanopremazov v Slovenski vojski«, ter kot sodelujoč partner pri prijavi projekta »Varna infrastruktura za izvajanje poveljevanja in nadzora« z razvojem materialov za absorpcijo EM (elektromagnetnega valovanja).

Direktor Nanotesla inštituta doc. dr. Andrej Žnidaršič

poudarja, da je končni namen njihovih raziskav razvoj sintez in tehnologije izdelave različnih nanomaterialov in kompozitov, kar bo v končni fazi omogočilo industrializacijo in množično proizvodnjo. Ob tem je pohvalil zanimanje slovenske industrije za njihovo delo in njeno usmerjanje v izdelovanje produktov na osnovi nanotehnologije ter zagotovil, da bo Nanotesla inštitut v roku enega leta razvil pet novih različnih materialov v končnih produktih slovenskih podjetij. Velika težava pa je trenutno kadrovska podhranjenost. Zato vabijo mlade strokovnjake, ki so pripravljeni sprejeti izzive, da svoje znanje nadgradijo v okviru diplomskih nalog in doktorskih disertacij ter si po zaključku izobraževanja zagotovijo stimulatívno zaposlitev v okviru koncerna Kolektor.

**VAM PREDSTAVLJA
OBLIKOVANJE
VAŠE POKLICNE
POTI **IZZIV ZA
PRIHODNOST?****

Postanite štipendist
koncerna Kolektor

**SODELOVANJE
V KONCERNU
KOLEKTOR JE
PRAVI IZZIV!**

Usmerjeni v prihodnost

in stopite z nami
v prihodnost!

RAZPIS ŠTIPENDIJ ZA ŠOLSKO LETO 2007/2008

**Koncern Kolektor razpisuje štipendije
za dijake in študente vseh letnikov.**

Štipendistom nudimo:

- sodelovanje pri izdelavi seminarskih, raziskovalnih in diplomskih nalog,
- uporabo sodobne tehnične opreme,
- mentorstvo pri praktičnem delu,
- financiranje dodatnega izobraževanja že med šolanjem,
- sofinanciranje strokovnih ekskurzij v tujino,
- prakso v tujini,
- delo na posameznih projektih,
- zaposlitev po končanem šolanju.

Prijavi priložite:

- življenjepis,
- zadnje šolsko spričevalo oz. potrdilo o opravljenih izpiti,
- priznanja in pohvale za dosežke v dosedanem šolanju,
- potrdilo o vpisu v šolsko leto 2007/2008.

**Vas zanima
sodelovanje
v mednarodnem,
inovativnem
in fleksibilnem
okolju?**

**POSTANITE
SOUSTVARJALEC
AMBICIOZNE MLADE
STROKOVNE EKIPE
NOVEGA RAZVOJNEGA
INŠTITUTA KOLEKTOR
V IDRIJI**

KOLEKTOR GROUP

Vodenje in upravljanje družb d.o.o.
Vojkova 10, 5280 IDRIJA

UNIV. DIPL. INŽ. STROJNIŠTVA	17	ŠTIPENDIJ
UNIV. DIPL. INŽ. ELEKTROTEHNIKE	19	ŠTIPENDIJ
UNIV. DIPL. INŽ. KEMIJE	2	ŠTIPENDIJI
UNIV. DIPL. INŽ. RAČUNALNIŠTVA IN INFORMATIKE	5	ŠTIPENDIJ
UNIV. DIPL. EKONOMIST	2	ŠTIPENDIJI
DIPL. INŽ. STROJNIŠTVA	2	ŠTIPENDIJI
DIPL. INŽ. ELEKTROTEHNIKE	1	ŠTIPENDIJA
STROJNI TEHNIK	3	ŠTIPENDIJE
ELEKTROTEHNIK elektronik	3	ŠTIPENDIJE
GIMNAZIJA	5	ŠTIPENDIJ

KOLEKTOR PRO

Proizvodnja komutatorjev d.o.o.
Vojkova 10, 5280 IDRIJA

UNIV. DIPL. INŽ. STROJNIŠTVA	1	ŠTIPENDIJA
DIPL. INŽ. STROJNIŠTVA	2	ŠTIPENDIJI
DIPL. EKONOMIST	1	ŠTIPENDIJA
ELEKTROTEHNIK	4	ŠTIPENDIJE
STROJNI TEHNIK	12	ŠTIPENDIJ
OBLIKOVALEC KOVIN	5	ŠTIPENDIJ
MEHATRONIK - OPERATER	2	ŠTIPENDIJI

KOLING

Inženiring, instalacije, proizvodnja d.o.o.
Sp. Kanomlja 23 b, 5281 SP. IDRIJA

UNIV. DIPL. INŽ. STROJNIŠTVA	2	ŠTIPENDIJI
UNIV. DIPL. INŽ. ARHITEKTURE	1	ŠTIPENDIJA
UNIV. DIPL. INŽ. GRADBENIŠTVA	1	ŠTIPENDIJA
UNIV. DIPL. INŽ. VODARSTVA IN KOMUNALNEGA INŽENIRSTVA	1	ŠTIPENDIJA
UNIV. DIPL. INŽ. ELEKTROTEHNIKE	1	ŠTIPENDIJA
STROJNI TEHNIK	1	ŠTIPENDIJA
ELEKTROTEHNIK elektronik	1	ŠTIPENDIJA
OBLIKOVALEC KOVIN	2	ŠTIPENDIJI
ELEKTRIKAR elektronik	1	ŠTIPENDIJA
MONTER OGREVALNIH NAPRAV MONTER PREZRAČEVALNIH IN KLIMA NAPRAV	2	ŠTIPENDIJI

LIV

Industrijska c. 2, 6230 POSTOJNA

UNIV. DIPL. INŽ. STROJNIŠTVA	6	ŠTIPENDIJ
DIPL. INŽ. STROJNIŠTVA	2	ŠTIPENDIJI

Prijave pričakujemo do 15. avgusta 2007
na naslov:

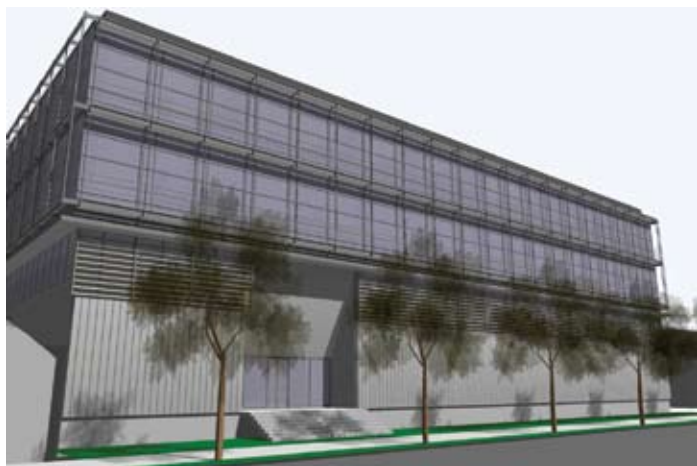
KOLEKTOR GROUP d.o.o.
Vojkova 10, 5280 IDRIJA
s pripisom: **ZA ŠTIPENDIJO**

ali na e-naslov: **stipendije@kolektor.si**
www.kolektorgroup.com

Gradbeno dovoljenje za Kolektorjev razvojni inštitut

Prejšnji teden je Kolektor pridobil gradbeno dovoljenje za koncernov razvojni inštitut, ki ga bo zgradil v Idriji oziroma na območju prve proizvodne hale, v kateri je bila najprej pohištvna industrija 22. julij, kasneje pa so v njej odprli tovarno kolektorjev (komutatorjev).

Kot nam je povedal svetovalec predsednika uprave koncerna za investicije **Damjan Krapš**, bi dokument, ki jim daje zeleno luč za gradnjo, pridobili že prej, če ne bi zaradi narave dejavnosti, ki bo v njej organizirana, morali predhodno opraviti meritve radona. Namreč, tudi prva Kolektorjeva proizvodna hala, tako imenovana S1 v Vojkovi ulici, nasproti Petrolovega bencinskega servisa, je zgrajena na rudniški haldi. Podjetje EVT, ki je izvedlo meritve, ni ugotovilo povečanega sevanja radona. Bo pa meritve opravilo še enkrat, in sicer po izkopu gradbene jame.

Ker bo inštitut pravzaprav najpomembnejši del koncerna, bo temu primerno tudi grajen. Damjan Krapš napoveduje energetske varčen objekt, ki bo zgrajen iz specialnih materialov, bo zvočno in toplotno izoliran, s talnim ogrevanjem in stropnim hlajenjem in prezračevan z difuzorji, ogrevana in hlajena pa bo tudi sama nosilna konstrukcija objekta. Podrobnosti so razdelali v elaboratu gradbene fizike, za upravljanje z nizko energetskimi napravami pa bodo izšolali posebno ekipo.

Inštitut bo v pritličnem delu velik 50 krat 44 metrov, tri nadstropja pa se bodo razprostirala na 50 krat 24 kvadratnih metrih. Letos bodo preselili Kolektorjevo Orodjarno in Strojegradnjo, ki z rušitvijo obstoječe hale izgubljata delovne prostore, konec prihodnjega leta pa bo inštitut že pod streho oziroma bo začel služiti svojemu namenu. Naložba bo brez opreme stala 7 milijonov evrov.

Na rudniški deponiji, ki je sestavni del Kolektorjeve industrijske cone, so že končali z vrtnanjem vrtn do trde podlage, iz katerih so vzeli vzorce za analizo kontaminiranosti območja gradnje nove orodjarne. Zdaj je v pripravi sprememba zazidalnega načrta, saj sta bili pred tem že opravljeni geodetska odmera in zakoličba. V pripravi je projekt odvoza halde, predvidoma 25.000 kubičnih metrov. V dogovoru s SENG-om bo izvedena tudi rekonstrukcija, bolje rečeno prestavitve dela vodnega kanala za potrebe HE Marof. Predvidoma naj bi odvečni material zvozili v Podrotejo, kjer ima SGG deponijo lesa. Načelni pristanek je investitor pridobil pri prizadetih in na Ministrstvu za okolje in prostor. Ministrstvo za promet pa tudi soglaša z izdelavo idejnega projekta o prestavitvi dela državne ceste v Podroteji, bližje k reki Zali, s čimer bi SGG pa tudi Cestno podjetje pridobila prostor za izvajanje svoje dejavnosti.

Dubajčani na obisku

Polona Šemrl

V maju so se na obisku v Kolektorjevi Diviziji Idrium mudili trije predstavniki podjetja Wellmark iz Dubaja, distributerja za prodajo vsesmernih prikazovalnikov Idrium® omni na območju Združenih Arabskih Emiratov. Kot je povedal **Vladimir Milošević**, projektni vodja Divizije Idrium, so jih v Idrijo povabili, da bi jim predstavili koncern Kolektor, predvsem pa Divizijo Idrium.

Glavni namen obiska je bil poglobiti in utrditi odnos pri trženju vsesmernih prikazovalnikov, začrtati cilje za nadaljnje sodelovanje in vsaj okvirno določiti pričakovane tržne rezultate. »Poleg stanja razvoja Idrium® omnija 450 PRN smo gostom predstavili še ostale izdelke iz družine omni, in sicer Idrium® 1300 PRN in Idrium® 650 PRN, se dogovorili za nadaljnja naročila omnija 450 PRN in podaljšali pogodbo z enega na tri leta. Pogovarjali smo se tudi o skupnem razvoju novega marketinškega orodja«, je dejal Milošević.

Gostje so tridnevni obisk začeli v Ljubljani, kjer so si ogledali delavnice Divizije Idrium, in ga nadaljevali v Idriji z ogledom Divizije A in proizvodnih prostorov Divizije Idrium.

celotno ekipo, smo prišli v Slovenijo.

Mario Arjan: Vsesmerni prikazovalnik sem prvič videl oktobra lani, ko sem obiskal sejem v Parizu. Takrat sem prišel na idejo, da bi omni pripeljali v Dubaj in druge države na tem območju. Mislim, da ima ta izdelek veliko možnosti, predvsem v Dubaju, ki se zelo hitro razvija. Ker smo v podjetju menili, da je v dogovoru kar nekaj točk, o katerih se moramo pogovoriti in da bi bilo za nadaljnje sodelovanje dobro videti proizvodnjo omnijev in se srečati s

Michel Khayat: Ogled Divizije A me je navdušil. Zdaj sploh vem, kaj pravzaprav je komutator. Zelo veliko motorjev je odvisnih od njega. Brez kvalitete in natančnosti Kolektor ne bi dosegel takšnega položaja, kot ga ima v svetu danes. To nam kot poslovnemu partnerju Divizije Idrium daje neko garancijo, saj za njimi stoji tako velika in močna skupina.

Madleine Elbolbol: Vsi trije smo v Sloveniji in v Idriji prvič. Meni osebno je zelo všeč. Podobna je ostalim evropskim državam. Ugotovila sem, da je skupnost zelo povezana, kot velika družina. Vsesmerni prikazovalnik je edinstven, na tržišču ni enakega proizvoda, prav zato je tako poseben. Ekipa Divizije Idrium je zelo mlada, kar je dobro. So zelo motivirani.

Idrijski dijaki so spoznavali Kolektorjev laboratorij

Polona Šemrl

Maja so Kolektorjev laboratorij obiskali dijaki prvega letnika idrijske Gimnazije Jurija Vege. V njem so opravili eno od obveznih laboratorijskih vaj iz fizike. S tovrstnim načinom dela želi koncern, ki potrebuje visoko izobražen in strokovno usposobljen kader, spodbuditi dijake, da bi se v večji meri odločali za študij naravoslovnih poklicev.

Dijaki so najprej stehali lamele in si rezultate skrbno zabeležili

Ker je dijakov preveč, da bi lahko vaje opravili vsi naenkrat, so se razdelili v šest skupin. Karmen Vidmar, profesorica fizike na omenjeni gimnaziji, in Milita Carl, vodja laboratorija na Kolektorju, sta zanje izbrali vajo s področja centrifugalnih sil.

Milita Carl, vodja Kolektorjevega laboratorija:

“Dijaki so morali najprej izmeriti premere treh različno velikih komutatorjev, stehati njihove lamele in določiti povprečne vrednosti premerov in mase lamel. Naslednji korak je bila porušitev komutatorjev, s katero določimo maksimalno frekvenco komutatorja. Z uporabo treh velikosti komutatorjev lahko dijaki sklepajo na vpliv premera oziroma mase na frekvenco komutatorja. Njihova domača naloga je bila izračun radialnega pospeška in sile iz izmerjenih podatkov.” Dijaki prvega letnika so letos laboratorijske vaje v koncernu opravljali že drugo leto, prvič pa so se jim pridružili še leto dni starejši kolegi. Zaposleni v Kolektorjevem laboratoriju so jim predstavili dve metodi testiranja vhodnih materialov. Kot je povedala vodja laboratorija Milita Carl, so merili tekočnost fenol-formaldehidnih mas in določali vlago v istem materialu. Poizkusili pa so jim ponazoriti tudi razliko med fenol-formaldehidnimi masami (duroplasti) in termoplasti v njihovi ponovni možnosti predelave.

Sledilo je merjenje premera različno velikih komutatorjev

Karmen Vidmar, profesorica fizike na omenjeni gimnaziji, pravi, da se ji zdi tak način dela smiseln, ker imajo za laboratorijske vaje v učnem načrtu predvidene ure, pri izbiri vaj pa imajo učitelji proste roke. “Zagotovo je neka meritev, ki je opravljena v laboratoriju podjetja in je povezana z delom tega laboratorija oziroma podjetja, hkrati pa se navezuje na snov, ki se obravnava pri pouku, vredna veliko več kot “klasične” fizikalne ali kemijske laboratorijske vaje v šolskem laboratoriju”, je dejala Vidmarjeva in nadaljevala, da je na ta način fizika kot predmet postavljena v nek realen okvir, vidi se njena uporabnost, ki jo je sicer skozi prizmo pogleda dijakov težko pričarati.

Med obiskom so se dijaki seznanili z delom inženirjev različnih smeri, preden pa so se vrnili nazaj na šolo, so si ogledali še proizvodne prostore Divizije A, kjer so jim predstavili komutator in jih seznanili z možnostmi njegove uporabe.

Na koncu so opazovali še “porušitev” komutatorja

Synatecova izobraževanja dobro obiskana

Polonca Pagon

Podjetje Synatec je eden od vodilnih slovenskih ponudnikov električne in programske opreme za potrebe avtomatizacije in razdeljevanje električne energije v industriji in gospodarstvu. Ker želijo biti svojim kupcem strateški partner, prepoznaven predvsem po visoki kakovosti storitev in dobri razvojni in tehnični podpori, neprestano skrbijo tudi za seznanjanje partnerjev s tehničnimi novostmi. Strokovnost zaposlenih v Synatecu in partnerskem podjetju Elsing inženiring potrjujejo tudi zelo dobro obiskani strokovni seminarji in tehnične delavnice v organizaciji Synateca.

V preteklem letu je Synatec delno v sodelovanju s partnerjem Elsing inženiringom izvedel 26 izobraževanj, ki se jih je udeležilo več kot 600 kupcev in poslovnih partnerjev. Velik odziv potrjuje, da trud ni zaman.

Udeleženci tridnevne tehnične delavnice v Mariboru med delom

Za organizacijo seminarjev se na Synatecu odločajo predvsem zaradi seznanjanja kupcev in poslovnih partnerjev z novostmi v prodajnih programih podjetij, ki jih zastopajo. Poleg tega tako kakovostno predstavijo nove tehnološke rešitve in smernice razvoja pri določeni opremi, z uporabo katerih je tudi stranka korak pred konkurenco. Glavno vodilo pri pripravi seminarjev in tehničnih delavnic je poznavanje strank in problemov, s katerimi se srečujejo pri svojem delu. Na izobraževanjih jim Synatecovi strokovnjaki ponudijo čim boljše tehnično rešitev. Nenazadnje pa so seminarji odlična priložnost za vzpostavitev pristnega odnosa s strankami, še dodajajo na Synatecu.

Ker se na Synatecu zavedajo, da komercialna predstavitev prodajnega programa vedno bolj zahtevnega kupca ne pritegne, poskrbijo, da njihove prezentacije odlikuje visoka strokovnost in aktualnost. To pomeni, da podjetji Synatec in Elsing premoreta toliko elektro znanja, da sta v stanju

rešiti kakršno koli tehnično vprašanje ali problem, s katerim se srečujejo njihovi kupci. Trdimo lahko, da na določenih področjih ti dve podjetji narekujeta smer razvoja ali dela v določenem segmentu elektro področja (uporaba odklopnikov, varnostna tehnika na strojih in napravah, način izgradnje sodobnih stikalnih blokov ...).

Synatecovih seminarjev se udeležujejo vsi od vzdrževalcev v farmacevtski industriji, elektro projektantov, do višješolskih predavateljev. Na Synatecu pravijo, da je tako predvsem zaradi kroničnega pomanjkanja tovrstnega znanja in nezmožnosti seznanjanja z novostmi in novimi inovativnimi tehničnimi rešitvami. Poudarjajo, da njihova konkurenca večinoma pripravlja le komercialne predstavitve, oni pa znajo ponuditi pravo razmerje med tehnično in komercialno predstavitvijo, saj so vsi predavatelji tehnično izobraženi in zato poznajo in vedo, kaj slušatelje zanima.

Seminar Strojegradnja je bil dobro obiskan

Wuxi – imenovan tudi “Little Shanghai”

Igor Bogataj

Wuxi, včasih imenovan tudi Liangxi, je mesto z dolgo tradicijo. Prvi zametki so zabeleženi pred tri tisoč leti, ko je najstarejši sin vladarja dinastije Zhou z imenom Taibo na tem mestu ustanovil provinco Gouwu in s tem tudi novonastalo kulturo z imenom Wu. Le-ta je bila mešanica centralne in južne kitajske kulture. Mesto Wuxi, kot ga poznamo danes, pa je bilo ustanovljeno leta 1949. Lega mesta je nadvse ugodna, saj leži ob najdaljši kitajski reki z imenom Jangce (Chang Jiang) v provinci Jiangsu, le 128 km severozahodno od največje kitajske trgovske prestolnice z imenom Shanghai (uradno 17 milijonov prebivalcev).

Proizvodno poslojje Kolektor Commutator (Wuxi)

Mesto Wuxi dandanes spada pod upravo province Jiangsu, medtem ko direktno pod Wuxijevo pristojnost spadajo še mesta, kot so Xishan, Jiangyin, Yixing Cities, Chongan, Nanchang, Beitang, Suburban, Mashan in New Districts. Celotna površina obsega 4.650 km² ter šteje 4.3 milijona prebivalcev, od katerega jih 1.1 milijon živi v mestnem središču. Iz Wuxija izhajajo tudi zelo znane osebnosti kitajske kulture, kot sta poeta Li Kun iz dinastije Tang, Youmao iz dinastije Song, pa slikar Wang Fu iz dinastije Ming, ekonomist Sun Yefang in še bi lahko naštevali. V Wuxi ljudje zahajajo tudi zaradi kulturnih in ostalih turističnih znamenitosti, kot so Veliki kanal (Grand Canal), jezero Tai Hu ter obrežje reke Jangce. Verjetno najbolj impresivna znamenitost Wuxija je Grand Canal ali Veliki kanal. Je namreč najdaljša ročno zgrajena vodna pot na svetu. Vodna pot se začne v provinci Zhejiang, v mestu Hangzhou in se konča v glavnem mestu Kitajske - Pekingu. Celotna dolžina kanala je neverjetnih 1.764 km, s katerimi močno presega svoja zasledovalca, kot sta Sueški in Panamski prekop. Grand Canal je bil izdelan po fazah

Preteklost in sedanost sta se združili

in na koncu v obdobju vladavine dinastije Sui povezan v celoto. Gradbena dela so potekala šest let, v katerih je zaradi nemogočih delovnih razmer, primitivnih gradbenih prijemov ter lakote umrla kar polovica vseh graditeljev kanala, kar pomeni neverjetnih 3.000.000 ljudi. Poleg kanala pa je največja turistična znamenitost Wuxija jezero Tai Hu, ki je s svojimi 2.338 km² tretje največje sladkovodno jezero na Kitajskem. V ekonomskem svetu Azije je Wuxi dandanes poznan tudi kot »Little Shanghai«, in to z razlogom, saj se mesto ekonomsko in industrijsko razvija neverjetno hitro. Že sedaj namreč spada med petnajst ključnih ekonomskih centrov v Ljudski Republiki Kitajski. Eden izmed ključnih faktorjev, ki so odločno pripomogli k velikemu razvoju, so tudi zelo dobre transportne povezave. Na voljo so prav vse oblike: od cestnega, ladijskega, železniškega pa do letalskega transporta. Zanimiv je tudi podatek, da je Wuxi z devetimi avtocestami povezan z mesti, kot so Shanghai,

Staro mestno jedro

Nanjing, Hangzhou itd. Vsa ta ključna dejstva seveda pripomorejo k neverjetnemu gospodarskemu razvoju regije. Ključne industrijske panoge so mehanika, elektronika, metalurgija ter tekstilna, kemična in farmacevtska industrija. Družba Kolektor Commutator (Wuxi) je bila ustanovljena leta 2003. Dandanes,

Branko Logar, odgovoren za vpeljavo operacije štancanja bakrenih lamel za izdelavo segmentnih komutatorjev:

Na Kitajskem sem že drugo leto in reči moram, da sem z vsem kar zadovoljen. Prvo leto sem preživel na jugu države, letos pa moje delo poteka bolj na severu, blizu velenesta Shanghai, in mi je kljub nižjim temperaturam tu dosti boljše. Ljudje so bolj osveščeni, zato je tudi mesto

bolj čisto, čeprav te lahko še vedno na vsakem koraku doleti bolj ali manj neprijetno presenečenje v obliki nečistoče. Moji tukajšnji prvi dnevi so bili malce zbegani, saj naša državica šteje dobra dva milijona prebivalcev, sedaj pa živim v štiri- in večmilijonskem mestu. Življenjski standard je precej visok, saj so cene artiklov v trgovinah povsem primerljive s cenami v Sloveniji ali pa celo precej višje, zatorej je za marsikatero stvar v izložbi treba seči globoko v žep - za moj žep pregloboko. Kar pa se dela tiče, lahko zatrdim, da ga ni malo in da je velikokrat potrebno pokazati več iznajdljivosti kot na lokaciji v Idriji, saj tukaj ni na razpolago take tehnične podpore. Po vsakodnevnem delu mi marsikateri dan ostane časa le za kako uro ali dve rekreacije, ki pa je še kako dobrodošla, saj je tukajšnja hrana naravnost fantastična. Če ne drugega, je to zame še ena življenjska izkušnja več, čas pa bo pokazal, ali bom tu ostal tudi naslednje leto.

leta 2007, ugotovljamo, da je naša doba učenja in prilagajanja na popolnoma drugačne ekonomske in industrijske prijeme končana. Sedaj se prične zares ...

Tracy Wang, vodja oddelka zagotavljanja kakovosti

Družbi Kolektor Commutator (Wuxi) sem se pridružila v začetku leta 2005, kar pomeni, da sem v njem zaposlena že od samega začetka. Sem zelo zadovoljna, da sem lahko del projekta koncerna Kolektor v Aziji. V tem obdobju sem se ogromno naučila in štirinajst dni tudi preživela v Sloveniji na izobraževanju. Seveda smo v teh dveh letih naleteli na obilo problemov,

vendar smo jih s pomočjo ekipe, ki je sicer zelo mlada, rešili v korist družbe. Kolektor Commutator (Wuxi) je mlada družba, tako kot sem mlada tudi jaz - verjamem, da lahko v prihodnje rastemo skupaj.

Jessica Zhang, vodja skupnih služb

V družbi sem zaposlena dve leti. V tem obdobju sem se veliko naučila. Odgovornost, ki jo imamo do matične družbe, je velika, zato moramo svoje delo opravljati zelo dosledno. Glede na to, da je celotna ekipa še izredno mlada, se vsi vsak dan česa naučimo. Le z učenjem in trdim delom lahko zmožnosti našega podjetja razvijemo višje in višje.

Radovan Bolko med abrahamovci

Še zadnji član nekdanje uprave Kolektorja in aktualni namestnik njenega predsednika Radovan Bolko je prestopil v klub abrahamovcev. Dolgo je razmišljal, s kom naj proslavi ta dogodek, saj si je na službenem mestu in v zasebnem življenju pridobil veliko sodelavcev in prijateljev. Nazadnje se je odločil za 57 povablencev (naključno prav toliko, kot se mu je ob rojstvu zapisala letnica) in z njimi proslavil v hišni

restavraciji Kolektor. Seveda pa ni šlo kar tako, samo z nebeško postrežbo. Radovan Bolko se je namreč moral za vstop v klub abrahamovcev potruditi. Psihofizični preizkus je pred strogo komisijo sodelavcev dobro prestal, v odgovorih na nenavadno »mučna« vprašanja pa je bil, bolj ko se je bližal prestopu med petdesetletnike, prepričljivejši in na koncu vidno zadovoljen, o čemer pričata tudi pričujoči fotografiji.

Mesec maj v znamenju Vleka

Pisali smo že, da so se v največjem koncernovem proizvodnem podjetju Kolektor Pro odločili, da bodo letošnje leto namenili boljšemu medsebojnemu spoznavanju. V ta namen so posameznim poslovnim področjem namenili po en mesec. Mesec maj je bil v znamenju Vleka.

Ker bo Vlek kot zaključena proizvodna enota Kolektorja Pro prihodnje leto praznoval 30-letnico delovanja, so njegovi predstavniki **vodij TED Danilo Bizjak** in **Andrej Kokalj** ter **direktor Igor Bončina** v predstavitvi dali poudarek njegovi zgodovini in tehnološkim prelomnicam. Vlek se v vseh teh letih za razliko od drugih Kolektorjevih proizvodnih enot ni nikoli selil in ne drugače delil. V prvi polovici osemdesetih let so beležili prve večje tehnološke premike v izdelavi profilnih trakov, hkrati so ukinjali proizvodnjo v svitkih in jo nadomeščali v kolutih, kar

Vlek na leto izdela 3000 ton bakrenih profilov, kar predstavlja 60 do 70 odstotkov potreb Kolektorja Pro. Ker se velikosti komutatorjev z leti manjšajo, se bo tudi proizvodnja Vleka v tonah manjšala, v kilometrih bakrenih profilov pa večala.

je imelo za posledico večjo produktivnost, leta 1992 so po stečaju Kautt&Buxa celotno proizvodnjo profilov iz Nemčije preselili v Idrijo, leta 1998 so se opremili s stroji za profilno brušenje matric, leta 2000 pa s stroji za vlečenje velikih profilov. Pred tremi leti so uvedli še tehnologijo žične erozije in poliranja enodelnih matric. Največjo rast proizvodnje je 39-članski kolektiv Vleka zabeležil leta 2001. To je bila posledica večjega povpraševanja in obsega proizvodnje v Diviziji B Kolektorja Pro. Vlek je vseskozi zagotavljal Kolektorjevimi komutatorskim proizvodnim enotam potrebne količine bakrenih profilov, z izjemo leta 2000, ko je bila njihova proizvodnja prevelika in so morali zato velikoserijske polizdelke kupovati tudi pri zunanjih dobaviteljih. Sicer pa Vlek po količinah največ dobavlja Diviziji A, kar 55 odstotkov vse svoje proizvodnje, 30 odstotkov Divizijama B1 in B2 in ostalo Ascomu.

Na pragu jubilejnega leta si Vlek prizadeva predvsem po tehnološki plati izboljšati celotno proizvodno verigo. Stalno beležijo izboljšave orodij, nove izvedbe in dograditve strojev in nove tehnološke postopke in rešitve. Inovativnost je vsakodnevna, saj jih k temu sili maloserijska proizvodnja. Vlekova interna prodaja je lani znašala 20 milijonov evrov, kar predstavlja skoraj desetino koncernovega letnega prometa.

Junij, mesec Orodjarne

Junija se predstavlja Orodjarna. Z aktivnostmi bodo začeli 22. junija, ko bodo za zaposlene v koncernu pripravili dan odprtih vrat, konec meseca pa se bodo predstavili kolegiju Kolektorja Pro in organizirali seminar na temo Erodiranje z grafitom in avtomatizacija v Orodjarni.

KOLEKTOR***Dan Kolektorja***

Idrija, 30. junija 2007

30. junija bo Idrija spet prizorišče Dneva Kolektorja, na katerega smo povabili zaposlene iz vseh koncernovih družb in člane njihovih družin. Tako kot pretekla leta bomo tudi letos pripravili pester program za otroke in odrasle. V Mejci bo osrednje prizorišče programa in družabnih tekmovanj otrok, za Modro dvorano in v njej pa odraslih v različnih športnih panogah. Na Dnevu Kolektorja bomo razglasili tudi najboljše inovatorje, ki jih predstavljamo

že v tokratni številki Kolektorjevega Informatorja. Za dobro razpoloženje mladih in odraslih bosta poskrbela ansambla Javor in Čuki, za nebeško dobro gostijo pa prvič letos koncernova Nebesa.

Dan Kolektorja pripravlja koncernova služba za kadre in stike z javnostjo v sodelovanju s hišnim sindikatom, za izvedbeno plat pa bo poskrbelo podjetje Ydria Sport.

Vabljeni!***Kolektorjevi kolesarji na Maratonu Franja***

Na letošnjem Maratonu Franja je sodelovalo kar 72 Kolektorjevih kolesarjev. Bili so ena najštevilčnejših ekip. Težav s premagovanjem kilometrov in klancev na več kot 150 kilometrov dolgi progi niso imeli, saj so pred tem pridno trenirali. Med drugim so se povzpeli tudi iz Idrije na Vojsko. V Tekaško smučarskem centru so dali še zadnje pripombe na izgled novih kolesarskih dresov. Zdenko Ogrič jim je povedal, da so bili v skladu z novo celostno podobo koncerna omejeni pri barvnih kombinacijah, da pa so si v nostalgiji po starih časih izborili še nekaj barve bakra. Ker je bil v času Maratona Franja naš časopis v tisku, bomo reportažni zapis s te najmnogičnejše rekreativne kolesarske prireditve pri nas objavili v avgustovski številki. Takrat bomo napovedali udeležbo še na kakšni podobni prireditvi, ki se jih ponavadi udeleži najmanj 45 naših delavcev, s čimer vstopamo v skorajšnjo obletnico Kolektorja, ki bo prihodnje leto štel prav toliko let.

Kegljači PROTEUS-LIVA so v I. A slovenski kegljaški ligi, v kateri nastopajo že 14 let, zaigrali izredno dobro in v zadnjih sedmih kolih zabeležili šest zmag, od tega kar tri v gosteh. Prvenstvo so končali na visokem 3. mestu, ki jih je pripeljalo v Evropski pokal. Ta bo meseca oktobra v nemškem Augsburgu. K uspehu je poleg kančka sreče, brez katere pač ne gre, zagotovo pripomogla velika izenačenost ekipe, v kateri je bil vsak igralec vsaj enkrat tudi najboljši igralec posamezne tekme, vsak izmed njih pa je tako doma kot tudi v gosteh presejal magično mejo 600-tih kegljev. Za izjemen uspeh so zaslužni Vojko Lapanja, Bojan Turk, Bojan Uršič, Savo Debeljak, Dragan Bugarski, Miro Bašek, Miran Poprask, Nejc Jurca, Dominik Ogrizek, Denis Čenanovič in trener Albin Stegel.

KOLEKTOR

Družba Kolektor Pro d.o.o. Idrija, proizvodnja komutatorjev, vabi k sodelovanju moške in ženske s strokovno izobrazbo

DIPLOMIRANI INŽENIR STROJNIŠTVA

na razvojno-tehnološkem področju za konstrukuiranje orodij in pripravo tehnologije za brizganje duroplastov z uporabo programskih orodij ProEngineer, SAP R3, Microsoft Office ter specializiranih orodij za simulacije procesov in pripravo dokumentacije.

Od kandidatov pričakujemo:

- najmanj 2 leti delovnih izkušenj na področju konstrukcije ali brizganja plastike;
- obvladovanje računalniških orodij (ProEngineer, Microsoft Office ipd.);
- znanje angleškega ali nemškega jezika;
- samostojnost pri delu, samoiniciativnost, inovativnost, kreativnost, odgovornost in pripravljenost na timsko delo.

Poleg dela v prijetnem kolektivu nudimo:

- financiranje dodatnega pokojninskega zavarovanja;
- velike možnosti strokovnega izobraževanja;
- možnost zaposlitve v tujini;
- zaposlitev za določen čas z možnostjo sklenitve pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas.

Ponudbe z dokazili pričakujemo najkasneje do 29. junija 2007 na naslov:

KOLEKTOR PRO d.o.o.

Vojkova ulica 10 • 5280 Idrija • Slovenija

PERSONALA

s pripisom: za razpis konstruktor orodij

ali

po elektronski pošti: personala@kolektor.si

Iz nebeške kuhinje

Boštjan Novak

Lep pozdrav iz Nebes. Poletje nam trka na vrata in po vsej verjetnosti vas (nas) velika večina že pogleduje na koledar in odšteva dneve do dopusta. Nekateri ga boste preživeli na obali, nekateri v gorah, športno ali ležerno. Nekateri medtem raje postorijo tiste stvari, za katere med letom ne najdejo časa, recimo zamenjajo streho pri hiši ali pa prebelijo stanovanje. Kakor kdo sam želi, kajne?

V Nebesih nas to poletje čaka precej dela. Že nekaj časa so po mestu krožile govorice, zdaj pa jih lahko tudi mi dokončno potrdimo. Okrepčevalnico "Na Lajštu" v Idrijski Beli smo letos pod okrilje vzeli pri nas. V danih pogojih, kakršni so trenutno na razpolago, bomo poizkusili narediti največ, kar je mogoče. Na lokaciji vidimo lepo priložnost sobivanja v kraju na daljši rok. Trend razvoja in potreb gostov pa nam bo narekoval, v katero smer naj gremo in se razvijamo.

In kaj se bo še počelo poleti?

Poletni čas predvsem zaznamujejo razni festivali, noči, veselice, takšne in drugačne zabave. Seveda pa nič od tega ni popolno, če ne zadiši po na žaru pečenem mesu. Večina seveda prisega na to, da brez čevapčičev ni in ne more biti dobrega piknika. No ja, kakor se vzame. Meni osebno je pečeno meso bolj dodatek k raznim vrstam

Pečen krompir v foliji z zeliščnim maslom 10 oseb

- 10 srednje velikih krompirjev
- sol
- 200 g zeliščnega masla iz naslednjih sestavin:
- 170 g masla,
- peteršilj, bazilika, melisa,
- drobnjak, nekaj špinačnih listov, vršiček pehtrana (lahko pa ga kupite že narejenega)

Krompirje operemo in jih z zobotrebcom na več mestih prebodemo. Vsak krompir posolimo in ga zavijemo v pomaščeno alu folijo. Tako pripravljen krompir lahko pečemo v kuhinjski pečici, na pokritem žaru ali pa žerjavici. Čas peke okoli 45 minut. Ko je krompir pečen, ga odvijemo, navzkrižno zarezemo in nadevamo z zeliščnim maslom, zavijemo nazaj in postavimo na toplo za 5 minut. Namesto masla lahko v zarezo položimo zeliščno skuto, slanino, šunko ali pa gorgonzolo.

Za zeliščno maslo vse sestavine sesekljam oz. narežemo, špinačo predhodno blanširamo. Zamešamo jih v penasto umešano surovo maslo, po želji lahko vse skupaj malo posolimo.

NEBESA

zelenjave in k solatam, ki so za vroče dni še vedno nekaj najboljšega, saj dobesedno poživijo telo in duha. Najhuje sem se počutil, če sem se znašel na kakšnem pikniku, kjer so se mize šibile od pečenega mesa, celo elektriko so si privlekli, da so lahko cvrli zamrznjen krompir, v kotu mize pa sta sramežljivo stala kozarec ajvarja in gorčice. Bog pomagaj! Povrhu vsega je bilo na koncu še toplo pivo in po nekajurnem krmljenju je večina sedela vsak na svoji parceli in dihala na škrge. Tudi pri prehranjevanju v naravi oz. na prostem velja zmernost. In če organizirate piknik za družbo, potem bodite izvirni, vzemite si čas dan prej in vse lepo pripravite. Nikar ne pretiravajte z mesom, saj ga za cel dan ne potrebujete več kot 350-400 g na osebo. Seveda v primeru, da ste si vzeli dovolj časa za pripravo raznih solatk in posladka za na konec. In ker smo v Nebesih že vsi poletni, naj bodo taki tudi recepti.

Za strežbo v okrepčevalnici "Na Lajštu" iščemo študente in študentke.

Nudimo delo v mladem in prijaznem kolektivu ter dobro in redno plačilo.

Vse informacije dobite na telefonu: 05/ 37 50 230

Dišeča svinjska rebrca 4 osebe

- 12 malo mastnih svinjskih rebrc, prirezanih na 10–12 cm
- eno limono
- nekaj stebel peteršilja
- 4 žlice olja
- košček ingverjeve korenine (lahko nadomestimo s prahom)
- žličko posušenega origana
- 4 žlice sojine omake
- 2 stroka česna
- 2 žlici medu
- malo mlete kumine
- malo pimenta
- sol, poper

Rebrca kuhamo v rahlo osoljeni vodi, ki ji dodamo na rezine narezano limono in peteršiljeve korenine, približno 5 minut. Med tem pripravimo marinado: ingver olupimo in ga naribamo, dodamo sesekljan česen, sojino omako, med, kumino, piment, poper in sol. Premešamo in zalijemo z oljem ter v tej marinadi pustimo meso vsaj pol ure. Pečemo na srednje segreti plošči od 20 do 25 minut.

Varstveno delovni center se seli v središče mesta

Polona Šemrl

Varstveno delovni centri so namenjeni odraslim osebam z motnjo v duševnem razvoju in osebam s kombiniranimi motnjami, kar pomeni, da so se z motnjo v razvoju že rodili, ali pa so jo dobili pred 18. letom. Dejavnost financira Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, veliko sredstev pa dobijo tudi od sponzorjev in donatorjev. Že samo ime Varstveno delovni center Idrija – Vrhnika pove, da ima center dve enoti, v Idriji in na Vrhniki, kjer delujeta dnevni center in stanovanjska skupina za odrasle z motnjo v duševnem razvoju, torej institucionalno varstvo. Zavod pokriva zelo veliko in specifično območje – vse od Ljubljane pa tja do Tolmina.

Ko je zdajšnja direktorica Varstveno delovnega centra Idrija – Vrhnika **Vesna Zorc** prevzela vodenje omenjene ustanove, si je v svoji viziji razvoja in dela obljubila, da bo center z obrobja pripeljala v samo središče mesta, k ljudem in med ljudi, da ne bodo več »tisti iz Dijaškega doma«.

Zdajšnje domovanje Varstveno delovnega centra na ulici IX. Korpusa 17 je prostorsko povsem neprimerno, saj ne ustreza minimalnim tehničnim standardom, veljavnih v socialnem varstvu. Da bi delo uporabnikov in zaposlenih v zavodu potekalo nemoteno, so se odločili za gradnjo novega varstveno delovnega centra, za kar je soglasje dalo tudi Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve. Nov VDC bo v Rožni ulici v Idriji, gradilo pa ga bo podjetje Koling. A več o tem v naslednji številki Komunitatorja. Tokrat bomo predstavili Varstveno delovni center Vrhnika – Idrija, enoto v Idriji in njegove uporabnike. Namen centra je uporabnike pripraviti na čim bolj samostojno življenje. Zorčeva pojasni, da pri tem sodelujejo vsi, tako uporabniki kot njihovih starši in zaposleni. Nekatere so že usposobili za samostojno uporabo javnega prevoza, namesto organiziranega, s katerim se nekateri, predvsem tisti iz bolj oddaljenih krajev, vsak dan pripeljejo v službo. Ja, v službo in prav tako kot vsi odrasli gredo tudi na dopust. V center prihajajo med 6. in 8. uro zjutraj. Najprej si privoščijo zajtrk, potem pa se lotijo dela. Vsak dan sproti se dogovarjajo, kako bodo preživeli dan. Pred večjimi prazniki in različnimi prireditvami dobivajo naročila za razna darila. Uporabniki poleg del, ki jih opravijo za podjetja v občini in izven nje, izdelujejo tudi voščilnice za različne priložnosti, solne kopeli, igrače iz blaga, okrasne vzglavnike, svečnike,

klekljajo, vezejo in še in še. Za opravljeno delo dobijo simbolično plačilo.

Zelo veliko sodelujejo z organizacijami v občini in zunaj nje, nastopajo na raznih prireditvah, vsi uporabniki so člani specialne olimpijade, uporabniki z ročnimi spretnostmi sodelujejo na abiolimpijadi, se udeležujejo državnih iger v atletiki, kolesarskih mitingov. Vsako leto pa gredo skupaj tudi na enotedenski dopust, tudi zaradi tega, da imajo njihovi starši oziroma skrbniki čas zase.

Po službi se jih večina vrača domov, nekateri pa živijo v Domu starejših občanov na Marofu. Varstveno delovni center je odprt vse dni v letu, razen državnih praznikov. Društvo Sožitje, ki z Varstveno delovnim centrom zelo dobro sodeluje, poskrbi, da se udeležujejo vseživljenjskega učenja. To je brezplačni enotedenski tabor, na katerem si uporabniki izberejo dejavnost, ki jim je blizu.

Janko: »Z ostalimi uporabniki smo veliki prijatelji. Vsak dan počnemo kaj drugega. Danes pregledujemo pokrovčke, včeraj pa smo bili v Kopru na specialni olimpijadi. Tekmoval sem v košarki. Dobil sem priznanje za udeležbo. Drugi so se pomerili še v balinanju, metu žogice, v teku in v skoku v daljino. Vsako leto imamo srečanje primorskih VDC-jev. Zelo rad imam glasbo. Najbolj všeč so mi Atomik Harmonik. Tudi fotografiram rad. Če mi od kosila kaj ostane, nesem mojemu psu Pikiju. Kosila dobimo iz Nebes. V VDC se pripeljem s kombijem, najraje pa bi prišel sam, da bi lahko med potjo še kaj posnel in naredil kakšno fotografijo.«

Damjan: »Prejšnji teden sem se udeležil abiolimpijade v Tolminu. Ker je bila tema ljubezen do Soče, sem iz odpadnega materiala naredil ladjo Lucijo, ki vozi po jezeru na Mostu na Soči. Osvojil sem drugo mesto. To je zelo dober rezultat. Vseh tekmovalcev je bilo 120. Abiolimpijada je vsaki dve leti. Na specialni olimpijadi v Kopru sem se pomeril v balinanju. Zelo rad hodim na izlete, najraje na morje. V VDC se pripeljem z mestnim avtobusom. Rad berem avtomobilistične revije in poslušam glasbo, predvsem metal. Lani sem zbiral sličice o svetovnem nogometnem prvenstvu. Ko smo bili z uporabniki na morju, smo se preizkusili v igrah brez meja, iskali smo skriti zaklad, obiskal nas je čarovnik, imeli smo tudi spoznavni večer, ker so bili z nami uporabniki enote na Vrhniki.«

Prototipni oddelek na idrijski gimnaziji

Z novim šolskim letom bo idrijska gimnazija v enem od oddelkov prvega letnika gimnazijskega programa začela izvajati projekt »Evropski oddelek«. Ne gre za enega od evropskih oddelkov, ki v nekaterih šolah obstajajo že tri leta, pač pa za njegovo nadgradnjo. Omenjeni oddelek naj bi bil prototip prenove gimnazijskih programov, v katere bodo vključili dobro prakso evropskih oddelkov, ki se počasi zaključujejo. Kot je povedala **Katja Pavlič Škerjanc**, svetovalka Zavoda za šolstvo Republike Slovenije in idejna vodja projekta, ne bo šlo za poudarjeno učenje tujih jezikov, kar je vidna značilnost evropskih oddelkov, ne bo več obvezno poučevanja tujega profesorja, ampak bo poudarek na timskem poučevanju, medpredmetnih povezavah in projektnem delu. »Ključna pojma, ki ju želimo začeti uveljavljati, sta medkulturna dimenzija, t. j. razvijanje možnosti za medkulturno komunikacijo

in sposobnost razumevanja sporočil, ki prihajajo skozi različne medije, in seveda ob tem razvijanje kritičnega mišljenja.« Ravnatelj idrijske gimnazije **Jurija Vege Borut Hvalec** je mnenja, da so jih na Zavodu za šolstvo k sodelovanju povabili predvsem zaradi njihovih aktivnosti, kot so mednarodno sodelovanje, izmenjave dijakov in odprtost za najnovejše metode poučevanja. Vse te aktivnosti,

ki so bile do zdaj na prostovoljni ravni, bodo septembra vpeljali v redni oddelek. Vabilu na roditeljski sestanek, na katerem so predstavili začetek prenove gimnazijskih programov, se je odzvalo lepo število bodočih dijakov in njihovih staršev. Vodstvo gimnazije bo imelo težko nalogo, če bo vpisanih dijakov v omenjeni oddelek več, kot je razpisanih mest, torej trideset.

Bralna značka za odrasle

11. junija je Mestna knjižnica in čitalnica Idrija začela s projektom Primorci beremo – bralna značka za odrasle. Vanj so se poleg idrijske vključile še tri severnoprimske knjižnice, in sicer Knjižnica Cirila Kosmača Tolmin, ki je nosilka projekta, goriška knjižnica Franceta Bevka in Lavričeva knjižnica Ajdovščina. S projektom Primorci beremo želijo spodbuditi branje pri odraslih. V ta namen so knjižnice oblikovale priporočilni seznam 36 knjig. Kot je povedala v. d. direktorice knjižnice **Milanka Trušnovec**, so se osredotočili predvsem na slovenske avtorje. »Zdelo sem nam je pomembno razbiti predsodek, da slovenski avtorji pišejo nezanimive in dolgočasne knjige«, je dejala Trušnovec, in nadaljevala, da so na seznam uvrstili leposlovje, kratke zgodbe, romane srednje zahtevnostne stopnje. Tisti člani idrijske, spodnejidrijske in cerkljanske knjižnice, ki bodo s seznama prebrali vsaj sedem proznih del in eno pesniško zbirko ter svoje misli o prebranem zapisali na bralno znamenje kot priporočilo naslednjim bralcem, bodo 3. decembra na ta veseli dan kulture, ko se bo akcija zaključila, prejeli priznanje Primorci beremo in knjižno nagrado.

- prevozi skupin
- prevozi oseb
- TAXI služba
- najem kombijev

GSM: 041 648 393

RCT TRANS
Partizanska 8
5280 IDRIJA

E-mail: rcttrans@amis.net

- prevozi blaga (do 7,5t-40m³)
- prevozi nevarnih snovi
- hitra dostava stvari
- organizacija prevozov

Nataša Černilogar s.p.

Gortanova 3, IDRIJA

tel.: 05/37 22 920,

GSM: 031/302-877

**POLETJE JE ČAS, KO DOPUSTI
 POTRKAJO NA VRATA.
 PRED DOPUSTOM BI SE BI BILO DOBRO
 PRIPRAVITI NA SONCE.
 LASJE POTREBUJEJO ZAŠČITO.
 PRI NAS IMAMO NEGE ZA LASE, KI VAM
 LASE NAHRANIJO IN ZAŠČITITO PRED
 VETROM, SONCEM IN SOLJO.**

**V SOLARIJU PA LAHKO SVOJO KOŽO
 PRIPRAVITE NA SONČENJE.
 IMAMO UGODNE VEČMINUTNE PAKETE.**

**Zaradi dopusta bo salon
 od 24. 6. do 4. 7. 2007 zaprt.**

**LEPI LASJE SO VAM V OKRAS,
 ZATO NAJ VAM BOJO V PONOS!**

Pred 100 leti je izšla idrijska pesmarica Zorka Prelovca

Janez Kavčič

V vrsti pomembnih idrijskih obletnic in jubilejev velja obuditi spomin na skladatelja Zorka Prelovca, ki je svoje bogato glasbeno udejstvovanje zasnoval v neposrednem stiku z idrijsko ljudsko pesmijo in domačimi pevci. Letos mineva 120 let od Prelovčevega rojstva, obenem pa ravno 100 let od izida prve zbirke njegovih priredb idrijskih skladb za moški in mešani zbor.

Slovenski skladatelj Zorko Prelovec, rojen v Idriji 11. februarja 1887, se je že v svojih osnovnošolskih in dijaških letih odlikoval z izjemno muzikalno nadarjenostjo. Temeljitega in sistematičnega glasbenega

študija žal ni bil deležen, zato pa se je vse življenje kot zavzet samouk in zanesenjak posvečal komponiranju, dirigiranju, urednikovanju in publicistiki. Od nastopa službe leta 1909 pri Mestni hranilnici ljubljanski do smrti 25. februarja 1939 je vsestransko dejavno in vplivno posegal v glasbena dogajanja v slovenski prestolnici. V celotni Prelovčevi glasbeni zapuščini je ohranjenih nad 150 skladb. Najpomembnejše partiture so moški zbori, s katerimi se je izpel s čustvenim zanosom in prepričljivo ustvarjalno močjo. Kot komponist je bil izrazit melodik, večinoma preprost in ljudsko občuten, vendar je v romantično vzdušje in izražanje vnašal tudi sodobna izrazna sredstva. Pevcem in ljubiteljem zborovskega petja so posebej prirasle k srcu naslednje Prelovčeve uspešnice: Oj, Doberdob, Škrjančku, Poljana toži, Bela breza, Nageljni rdeči, Jaz bi rad rudečih rož, Sedem si rož, Ko so fantje proti vasi šli in še nekatere.

Oglejmo si na kratko samo mladostno obdobje znamenitega idrijskega rojaka. Zorko Prelovec je obiskoval idrijsko realko s prvo generacijo njenih maturantov, ki je zaključila študij v šolskem letu 1907–1908. Najprej je vodil dijaški pevski in godbeni sestav Struna, nato pa je že kot srednješolec sprejel tudi vodstvo zborov Delavskega bralnega društva. Najbrž je prav zblizanje

z omenjenim društvom, ustanovljenim leta 1884, odločilno vplivalo na Prelovčevo življenjsko in ustvarjalno pot. Društvo je namreč poleg stanovske zavesti, družabnosti, izobraževanja in ljubiteljske dramatike gojilo zlasti zborovsko petje. Odborniki, povečini rudarji, so vsa leta skrbeli za moški, ženski in mešani pevski zbor, katerim so se leta 1893 pridružili še tamburaši. Ker je zborovsko petje pod patronatom društva že prej dosegalo solidno kakovostno raven, je mladi in nadarjeni glasbeni entuziast Prelovec z veseljem zagrizel v mikavno delo. V sodelovanju s formiranimi pevci je videl možnost svojega napredka in našel kreativne spodbude. Društvene zборе (moško, žensko in mešano zasedbo) je kot devetnajstletni fant prevzel 1. januarja leta 1906 in jih vodil do odhoda v Ljubljano leta 1909. V ohranjeni kroniki je ostalo zapisano: »Priredil je koncerte v velikem slogu: 15. avgusta 1906, 15. avgusta 1907, 2. avgusta 1908, 25. marca 1909 in višek – 24. julija 1909.«

Kako je 22-letni zborovodja izjemno uspešno zaokrožil svoje delovanje v rojstnem kraju, pripovedujejo podatki o slavnostnem koncertu ob 25-letnici Delavskega bralnega društva. Prireditelj je potekala v soboto, 24. julija 1909, v nabito polni realčni telovadnici. Na omenjenem jubilejnem koncertu društvenega mešanega pevskega zbora je pod taktirko Zorka Prelovca nastopalo kar 52(!) pevcev in pevk. Zboru se je pri posameznih točkah pridružil še orkester Godbenega društva, ki je štel 25 instrumentalistov. Prelovec je suvereno dirigiral vsem nastopajočim in si poleg navdušenih aplavzov prislužil tudi laskavo priznanje skladatelja Emila Adamiča, ki se je udeležil praznovanja kot častni gost. Adamič je pozneje zapisal: »Mladi dirigent se je s svojim zborom pošteno postavil in nosili so ga na rokah.« Program koncerta leta 1909 je bil po glasbeni plati bogat, vsebinsko raznolik in izvajalsko dokaj zahteven. Dejstvo je, da so bili v idrijski glasbeni zgodovini tako kakovostni dogodki v domači izvedbi razmeroma redki. Zbor Delavskega bralnega društva, ki je sredi leta 1909 neponovljivo zablestel, je žal kmalu zatem ostal brez dirigenta, saj je le-ta za vedno

↑ Pevski zbor idrijskega Delavskega bralnega društva z dirigentom Zorkom Prelovcem

odšel v Ljubljano. Resnici na ljubo je treba priznati, da Idrija danes ne zmore ponoviti pevskega podviga, kakršnega je uresničil Zorko Prelovec pred skoraj sto leti.

Vsekakor se je Prelovec kot glasbeni zanesenjak, poln mladostne energije, odlično razumel s svojimi pevci, pa tudi Delavsko bralno društvo mu je bilo vseskozi naklonjeno. Prav zato mu je društvo že leta 1907, kot realčnemu sedmošolcu, založilo in izdalo prvo zbirko idrijskih skladb, ki so mu ostale do smrti zasidrane globoko v duši. Njihov melos ga je spremljal in usmerjal skozi vse poznejše tridesetletno ljubljansko obdobje. Zbirka Idrijske ljudske pesmi za moški in mešani zbor je doživela še posthumno izdajo kmalu po skladateljevi smrti leta 1939.

Še nekaj besed o prikupni glasbeni knjižici, ki jo je leta 1997 v ponatisu izdala idrijska Založba Bogataj.

Igrivo oblikovana naslovnica združuje zvočne asociacije z idrijsko simboliko in ljudsko ornamentiko. V pesmarici je zbranih štiriindvajset Prelovčevih skladb in priredb za moški in mešani pevski zbor. Uvodna in nekoč zelo priljubljena pesem Rudarska je posvečena težkemu delu idrijskih knapov. V prvi kitici je takole ohranjen spomin na nekdanje zvonjenje »trojke« pri župnijski cerkvi sv. Barbare: »Odbije tri po polnoči, pa v Idriji že zvon buči, iz spanja rudarja budi.« Poleg Rudarske so v zbirki objavljene še pogosto izvajane skladbe Bom šuštarja vzela, Napitnica, Šuštar nočem biti, Karlinca je

➤ Naslovnica Prelovčeve idrijske pesmarice

1. Rudarska.
(Besedilo Mojnika, naprev Gnezde.)

Moški zbor. Z. Prelovec.

1. Odbi je tri po pol. no. či, pa v I. dri. ji že zvon bu.
2. Na ši. no klju. ka zdaj gla. sno, k mo. li. lvi v vho. du se zbe.
3. Za. čne se de. lo zdaj pov. šod, že vr. ta tu za. že dru.
4. Se de. lo sre. čno do kon. ča. za. hva. li vsač le. po Bo.

➤ Rudarska (notni zapis - prva kitica)

štemana, Ženka mi v goste gre, Smukova in druge.

Partiture izpred sto let trajno ohranjajo barvito paleto razpoloženj in čustvovanj, od trpkosti in otožnosti do radoživosti in razposajenosti. Zorko Prelovec pa je bil in ostal najbolj pristen »idrijski« skladatelj.

EVT
SISTEMI d.o.o.
Ekologija, Varnost, Trgovina

VROČE CENE POLETNIH ARTIKLOV

Zaščitna zatemnjena očala

proizvajalec 3M ..... 10,82€
proizvajalec Bacou-Dalloz ..... 9,56€

Rokavice

za delo v sadovnjaku – platno + gumirane pike ..... 0,70€/par
gospodinjske iz dišečega lateksa ..... 0,83€/par
za delo na vrtu – prevlečene s poliuretanom ..... 1,37€/par
bombažne brezšivne ..... 0,76€/par
bombažne - usnjena dlan in prsti ..... 2,81€/par
kirurške – lateks (10parov!) ..... 0,76€

Oblačila in obutev

pelerina (material »diha«) – komplet hlače + jakna ..... 35,17€
poletna delovna tuta (snemljivi rokavi!) ..... 26,01€
ribiški brezrokavnik ..... 9,36€
natikači »Fly flot« ..... 5,99€

Trakovi za označevanje trase

črno-rumen ali rdeče-bel, 500m ..... 16,90€

PREVERITE SAMI. TRGOVINA EVT

Vsak delovnik od 10h do 15h. Arkova 11, Idrija.

Dekliški pevski zbor KUD Sloga Črni Vrh

Jože Kenk

V Črnem Vrhu je bil na iniciativo mladinske organizacije leta 1975 ustanovljen mešani pevski zbor. Za vodenje zbora so zaposlili priznanega idrijskega glasbenega pedagoga, skladatelja in zborovodjo Ivana Rijavca. V začetku meseca maja so bila razposlana vabila in 10. maja so bile prve vaje. Usposobljenost novih pevcev je Rijavec preizkušal s pesmijo Škrjanček poje, žvrgoli. Po drugih vajah pa je Rijavec nad moškim delom zbora zaradi nerednega prihajanja na vaje in glasovne neprimernosti obupal, saj jih ni uspel niti uglasiti, jim povedal, naj ne hodijo več na vaje ter izjavil, da bo od teh vaj dalje vadil samo z dekliškim delom zbora. Črnovrški fantje pa so vseeno odigrali pomembno vlogo pri delovanju zbora, saj so v prvih letih skrbeli za prevoze zborovodje na vaje in pevk na nastope. Rijavec namreč ni imel avtomobila, zato so morali vsak petek ponj v Idrijo ter ga po vajah seveda tudi odpeljati nazaj. Takšni so bili začetki dekliškega pevskega zbora KUD Sloga Črni Vrh, ki je v nepolnih devetih letih delovanja predstavljal nosilca pevske kulture na črnovrški planoti nasploh, sooblikoval tako občinsko kakor tudi primorsko zborovsko petje, ime idrijske občine pa je poneseš širom Slovenije in onkraj njenih meja. Zbor, sestavljen iz naravno obdarjenih mladih pevk, se je odlikoval s pretanjenim

muziciranjem ter z izjemno čistostjo in zlitostjo glasov. V devetih letih delovanja je zbor nastopil kar na osmih revijah Primorska poje – v Tolminu (1976), Desklah (1977), Gorici (1978), Proseku (1979), Dornberku (1980), Ajdovščini (1981), Idriji (1982) in Šempasu (1983), od tega dvakrat tudi na zaključni reviji najboljših zborov Primorske – Pesem Primorske v Postojni in Novi Gorici. Ob drugem nastopu na reviji v Desklah je takratni predsednik združenja primorskih pevskih zborov Ivan Silič v Primorskih novicah zapisal: »V primerjavi z lanskoletnimi dosežki je občuten korak naprej napravil ženski zbor iz Črnega Vrha, ki ga vodi Ivan Rijavec iz Idrije. Zbor ima lepe, sveže glasove, ki se zlivajo v homogeno celoto. Petje je sproščeno, interpretacije izhajajo iz doživete občutenosti, zato so zapete tri ljudske pesmi v svoji pristni preprostosti učinkovale toplo in prepričljivo. Dodati moram tudi, da se je od lanskega leta znatno povečal tudi glasovni volumen zbora in da ohranja zbor svojo ubranost na vsej lestvici dinamičnega razpona, kar je znak skrbnih prizadevanj pevovodje, ki lahko pripelje zbor še do večje dovršenosti in usposobljenosti za izvajanje zahtevnejše literature.« Tri leta kasneje, po reviji v Dornberku (1980), pa je Ivan Silič zapisal, da je kljub nastopu več skromnejših pevskih

zborov celoto revije dopolnil predvsem dekliški pevski zbor iz Črnega Vrha. »Lepo zveneči mladi glasovi se združujejo v ubrano petje in v čvrsti enotnosti so bile pevke predane sproščnemu muziciranju, ki ga je iz svojega, navidez krhkega bitja, z močjo muzikalno iztanjšane občutenosti izvajal dirigent, kakor še zlepa ne. Z njim je zbor po večletnem delu dosegel svoj vrhunec.« Zbor s tem še ni dosegel svojega vrhunca, dosegel pa ga je zborovodja Ivan Rijavec. Zadnji meseci dela in uspehov s črnovrškim zborom so se izpeli v njegov »labodji spev« zborovske ustvarjalnosti, kajti 11. 7. 1980 je v 75. letu starosti umrl. Bolezen mu je preprečila, kljub pripravam skozi celo sezono, da bi realiziral zadnji projekt – jubilejni koncert ob 5-letnici delovanja zbora.

Po smrti Ivana Rijavca je nekaj mesecev zbor vodila Cilka Kavčič. Po intenzivnem iskanju novega zborovodje pa je v novembru istega leta, po nasvetu profesorja Janeza Boleta iz Akademije za glasbo v Ljubljani, zbor prevzel Baki Jashari, študent kompozicije na tej akademiji, po rodu Albanec, doma iz Prištine. Prof. Bole, ki je bil v tem obdobju tudi zborovodja pevskega zbora na akademiji, je opazil Jasharijevo izredno naklonjenost pevskega zboru kot najprimernejši in tudi najlepši glasbeni izrazni obliki za doživljanje nepozabnih umetniških in čustvenih trenutkov. Jashari je poleg črnovrškega zbora vodil tudi mešani pevski zbor v Podpeči pri Ljubljani. Z mladostno zagnanostjo in novimi prijemi je nadgradil petletno delo Ivana Rijavca in z zborom na VII. tekmovanju pevskih zborov Slovenije »Naša pesem 1982« v Mariboru dosegel največji uspeh zbora. Na nastop v Mariboru pa imajo pevke poleg lepih spominov tudi nekaj grenkih. Zaradi slabe organizacije ZKO Idrija so morale za prevoz poskrbeti same. Do Ljubljane so jih pripeljali z avtom, od Ljubljane do Maribora pa so potovale z vlakom. Sedišča v vlaku so bila vsa zasedena, zato so vso pot do Maribora stale in prišle na nastop dokaj utrujene. Kljub utrujenosti in jezi pa so nastop, ki so ga imele še isti dan, uspešno opravile in z osvojitvijo srebrne plakete mesta Maribor je bil njihov trud na vajah več kot poplačan. V dnevniku Delo je Pavel Mihelčič po reviji za črnovrški zbor zapisal, da je z muzikalnimi interpretacijami napo-

DPZ KUD Sloga z dirigentom Ivanom Rijavcem (levo) in pesnikom Jožetom Šmitom (desno), leta 1977 na črnovrškem trgu

vedal svojo rast. Strokovna ocena nastopa je bila, da bi zbor lahko prejel za nekaj točk boljšo oceno, krstni nastop na reviji in nepoznavanje zbora v širši slovenski javnosti pa sta bila poglavitna razloga za nekaj točk slabšo oceno.

V intervjuju, ki ga je dal Jashari po tekmovanju, je dejal: »Čeprav smo v Mariboru dosegli lep uspeh, menim, da ima tako tekmovanje, kot je Naša pesem, dve plati medalje. Prav gotovo spodbuja zbere k zavzetejšemu, resnejšemu in boljšemu delu ter dviga splošni nivo pevske kulture, obenem pa je praviloma na njem vse preveč tekmovalnega duha ter hlastanja za nagradami in priznanji za vsako ceno. Taka tekmovalna psihoza predvsem negativno vpliva na same pevce, saj se med zbori pojavlja že skoraj športno rivalstvo v boju za odličja. Zgodi se celo, da dirigenti s svojimi tekmovalnimi ambicijami pretiravajo in s tem naredijo zboru več škode kot koristi.« Do letošnjega leta je bil to največji uspeh zborovskega petja na Idrijskem, v letošnjem letu pa se je z njim izenačil godoviški dekliški zbor Radost.

Poleg nastopov na revijah Primorska poje in Naša pesem je zbor:

- redno nastopal na občinskih revijah pevskih zborov, ki so bile za razliko od današnjih organizirane tudi izven občinskega središča (v Cerknem, Sp. Idriji in Črnem Vrhu),
- za RTV Koper in Ljubljano posnel posebno oddajo,
- trikrat nastopil na radijski oddaji »Koncert iz naših krajev«, in to na Colu, v Idriji in v Črnem Vrhu,
- nastopil na Kogojevih dnevih v Kanalu, koncertu v Assunti di Farra d`Isonzo v Italiji skupaj s še tremi italijanskimi zbori in na reviji pevskih zborov občine Vič-Rudnik v Vnanjih Goricah ter
- nastopil na številnih proslavah in prireditvah v domačem kraju in občini Idrija.

Za uspešno in požrtvovalno delo na kulturno-prosvetnem področju je zbor leta 1981 prejel Pirnatovo nagrado Občine Idrija.

Vsi ambiciozni načrti zbora pa so se januarja 1984 »razblinili kot milni mehurček«, ko je zborovodja Jashari pevke seznanil, da odpoveduje vodenje zbora. Ker zbor ni uspel dobiti enakovredne zamenjave zanj, je prenehal delovati.

Trenutno je vodja orkestra in direktor Kosovske filharmonije v Prištini, profesor harmonije in analitične harmonije na oddelku za glasbo Fakultete i Arteve (umetnostne fakultete) v Prištini ter glasbeni urednik na radiu Priština. Z veseljem se je odzval, da se konec naslednje pevske sezone na letnem koncertu pridruži svojim nekdanjim pevkam. »Najprej bi se rad zahvalil vsem, ki ste se spomnili, da smo bili nekoč skupaj in preživeli čudovite trenutke umetniške in tudi življenjske sreče. Bili smo zelo mladi, polni energije in želja po lepem petju in muziciranju. Zelo dobro se spomnim prve vaje, na kateri sem doživel velik umetniški izziv kot "novopečen" zborovodja. Pred sabo sem namreč imel zelo dober in izkušen dekliški zbor – za katerim je bilo nedvomno (poleg velikega pevskega zagona) tudi trdo delo tedaj že pokojnega zborovodje Ivana Rijavca. Napredovali smo zelo hitro. Po dobrem letu vaj smo se že predstavili na tekmovanju "Naša pesem" v Mariboru. Na presenečenje vseh – občinstva in strokovne žirije - smo predstavili kakovosten in zahteven program. Osvojena srebrna plaketa je bila dodatni elan za naše delo. Zato se ni čuditi našim številnim nastopom in koncertom v domačem kraju, občini in izven nje. Vsekakor pa moram poudarjati velik pomen, ki ga je imelo vodenje dekliškega zbora za moje nadaljnje osebno strokovno izpopolnjevanje na področju zborovodstva (1987-90 - vodenje profesionalnega zbora RTV Priština) in kasneje tudi za vodenje pihalnih orkestrrov v Sloveniji (1990-2000) in godalnega orkestra Glasbene šole Vič-Rudnik v Ljubljani (1993-2000). Izkušnje s tem zborom so mi pomagale tudi pri sedanjem vodenju orkestra Kosovske filharmonije, te najbolj cenjene kulturno-glasbene institucije pri nas. Izjemno sem se razveselil dejstva, da bo oživel slovit dekliški (sedaj seveda ženski) pevski zbor iz Črnega Vrha nad Idrijo, katerega del sem bil tudi sam. Upam, da bo zbor tudi obudil, kot bi rekli: »Lepa stara vremena«. Pripravljen sem na sodelovanje v kakršni koli obliki.«

➤ Nastop na dobrodelnem koncertu v Vipavi, 15. april 2007

Triindvajset let je moralo miniti, da so se pevke prve zasedbe Dekliškega pevskega zbora spet zbrale. Petdesetletnica nekdanje pevke je bila razlog za ponovno snidenje. Toda spomini na nekdanje čase in želja po petju ter druženju so naredili svoje – odločile so se, da pričnejo, pod vodstvom Katje Bajec Felc, ponovno z vajami in nastopi. Petnajstega aprila letošnjega leta so imele že svoj prvi nastop. Nastopile so na dobrodelnem koncertu v Vipavi, ki ga je organiziral Karitas za njihovo nekdanjo in sedanjo pevko Romano. Zbirali so denarna sredstva za izgradnjo dvigala, ki ji bo, prikovani na invalidski voziček, omogočil gibanje iz stanovanja brez pomoči domačih. Krajnom Črnega Vrha pa so se predstavile na majski pevski reviji Naj pesmi srca nam vedre.

Pevke so realne, da uspehov iz mladostnih let ne bodo presegle, zagotavljajo pa, da bo preteklo še dolgo obdobje, ko bodo zapele zadnjo pesem. Dekliške sanje so se jim uresničile, naj se jim uresniči sanje tudi v zrelih letih.

Ob obujanju spominov na nekdanja leta sta bila vedno omenjena tudi zborovodja Rijavec in Jashari. Kam je življenjska pot zanesla slednjega in ali je možno srečanje z njim, so se spraševale pevke. Avtor prispevka se je potrudil in preko interneta ter poizvedovanj po kosovskih inštitucijah uspel vzpostaviti kontakt z njim. Od leta 2000 dalje namreč Baki Jashari živi na Kosovu.

Narečne besede iz govora izginjajo

Urša Kuščer Mali

Sem dijakinja drugega letnika Gimnazije Jurija Vege. Vse do osmega razreda osnovne šole sem živela v Ljubljani, nato pa smo se z družino preselili v Potok (za nepoučene: na poti med Dolémi in Zavrattcem) in odločila sem se, da se vpišem na idrijsko gimnazijo. Okolje, v katerem sem se znašla, je bilo zame popolnoma novo. Prvi dan sem spoznala sošolca, ki so prišli v Idrijo z "vseh vetrov": iz Cerknega, Šebrelj, s Črnega Vrha, Godoviča ..., in vsak je govoril malce po svoje. Pisana paleta govoric me je takoj pritegnila, saj je prej nisem bila vajena. Učenje narečnih govorov mi je res v veliko veselje. Ker v prostem času obiskujem starejši par v domu za ostarele v Idriji, sem opazila, da uporabljata veliko več narečnih besed kakor moji sošolci. Zanimalo me je, zakaj je tako in kaj se dogaja z narečnimi govori. Pod mentorstvom profesorice za slovenščino Nataše Bogataj sem se lotila raziskovalne naloge. Pod drobnogled sem vzela narečne razlike med Idrijo in Cerknim z zaledjem, še posebej razlike v besednjaku vasi in mesta in razločke med različnimi

generacijami govorcev. Odločila sem se, da se osredotočim na besednjak v zvezi z domačimi živalmi, ker se mi je zdelo, da bom z njim učinkovito podkrepila svoje hipoteze, pa še zanimiv je in vsem blizu. Raziskovala sem torej govor Idrije in Cerknega (mesto) ter Ledin, Šebrelj in Lazca (vas).

Kot sem predvidevala, se je pokazalo, da so v izrazoslovju v zvezi z živalmi med idrijskim in cerkljanskim govorom precejšnje razlike (npr. osel (Idrija) : muš (Cerkno) ipd.), vendar se z »mlajšanjem« prebivalstva zmanjšujejo. Veliko večje so razlike v narečnem besedišču mlajše in starejše generacije, ne glede na to, ali gre za mestno ali vaško okolje.

Razlogi za postopno izginjanje narečnih besed so zagotovo vpliv šole in knjižnega jezika, medijev, sodobna mobilnost prebivalstva in vsesplošna modernizacija. Sodobni način življenja je pravzaprav nasproten razmeram, ki so povzročile nastanek narečij. Obenem se življenje

na vasi spreminja, hkrati z izginjanjem nekdanjih opravil in navad pa izginja tudi s tem povezano narečno besedišče.

V skladu s tem je moja raziskava pokazala, da besedišče, povezano s še vedno običajnimi domačimi živalmi, ne izginja tako zelo kot besedišče v zvezi z živalmi, ki so danes vse bolj redke. Najbolj je ohranjeno besedišče v zvezi s psom in mačko, pa še tu pri mladih knjižni oz. nadnarečni izrazi izpodrivajo narečne (npr. starejši pravijo, da se mačke in psi breznajo, mladi pa, da se gonijo; starejši pasji in mačji iztrebek imenujejo mačjak in pasjak, mladi pa uporabijo besedo drek). Enako je pri izrazih v zvezi s kravo, kokošjo in prašičem. Starejši bi, denimo, rekli, da se krava poja, mladi pa, da se goni; starejši so rekli, da se svinja buka, mladi pa, da se goni ipd. V mestih, kjer teh živali nimajo več, se izgublajo tudi narečni izrazi v zvezi z njimi (npr. izraz jencia so poznali le mladi na vasi, ne pa mladi v mestu; mladi v mestu tudi niso vedeli, da moramo merjasca, če hočemo iz njega dobiti navadnega prašiča, skopiti ipd.).

Ovce, koze, konji, gosi, race, osli in purani dandanes na vasi niso več vsakdanje domače živali. Tako so mladi na vasi v zvezi s temi živalmi poznali veliko manj narečnih besed kakor starejši (npr. za kozo so starejši rekli, da se prska, mladi pa, da se goni; kozjo brado so starejši imenovali kozji fiks ali bengelčki, mladi pa brada; starejši so rekli, da se kobila odla ali prska, mladi pa, da se goni; starejši so gosjega samca imenovali gosman, mladi pa gosak, v Cerknem so starejši osla imenovali muš, mladi pa osel).

Moja raziskovalna naloga je skratka pokazala, da se pri mladi generaciji v narečnem besednjaku v zvezi z domačimi živalmi brišejo ne le razločki med idrijskim in cerkljanskim govorom znotraj iste narečne skupine, temveč tudi razločki med mestom in vasjo. Ugotovila pa sem tudi, da srednja generacija narečne izraze sicer še pozna, a se v glavnem izraža podobno kot mladi (s knjižnimi oz. nadnarečnimi izrazi). Raziskave izginjanja narečij v tujini pa so pokazale, da narečni besednjak še ni docela izgubljen, dokler ostaja »živ« vsaj pasivno. Takrat ga je namreč mogoče s posebno skrbjo tudi oživiti. Menim, da se nekaj podobnega dogaja tudi narečjem pri nas, in ker sem prepričana, da je narečni besednjak jezikovno bogastvo, ki ga ne gre kar tako zavreči, se mi zdi, da bi tudi pri nas veljalo negovanju tega izročila nameniti posebno skrb. Četudi se svet vse bolj spreminja v »globalno vas« ... ali pa prav zaradi tega.

SR. IDRIJA

SR. LOKA

OSTILJ MILINAR

Žirovska 4
Spodnja Idrija
Tel.: 05/37-76-316

- * ŽLIKROFI
- * DIVJAČINA
- * MORSKE RIBE
- * JEDI PO NAROČILU
- * VELIKA IZBIRA VRHUNSKIH VIN

ODPRTO:
od 12^h - 22^h
nedelje, prazniki od 12^h - 20^h
ponedeljek, torek - zaprto

Sprejemamo tudi večje skupine
in zaključene družbe

Idrija na starih razglednicah

Niko Jereb

V Sloveniji opažamo v zadnjem desetletju velik porast zanimanja za stare razglednice. Začelo se je s poštnimi dopisnicami (Correspondenz-Karte), ki jih je uvedla avstrijska pošta 1. oktobra 1869, slabih 30 let po izidu prve znamke na svetu. Prve razglednice pa so se pojavile v Nemčiji leta 1872. Sprednja stran je bila namenjena zgolj naslovu, na hrbtni strani so bile ilustracije in prostora za sporočila je bilo malo. Zato so največkrat »okitene«

Center Idrije pred drugo svetovno vojno

Grablje v Idriji (okrog leta 1920)

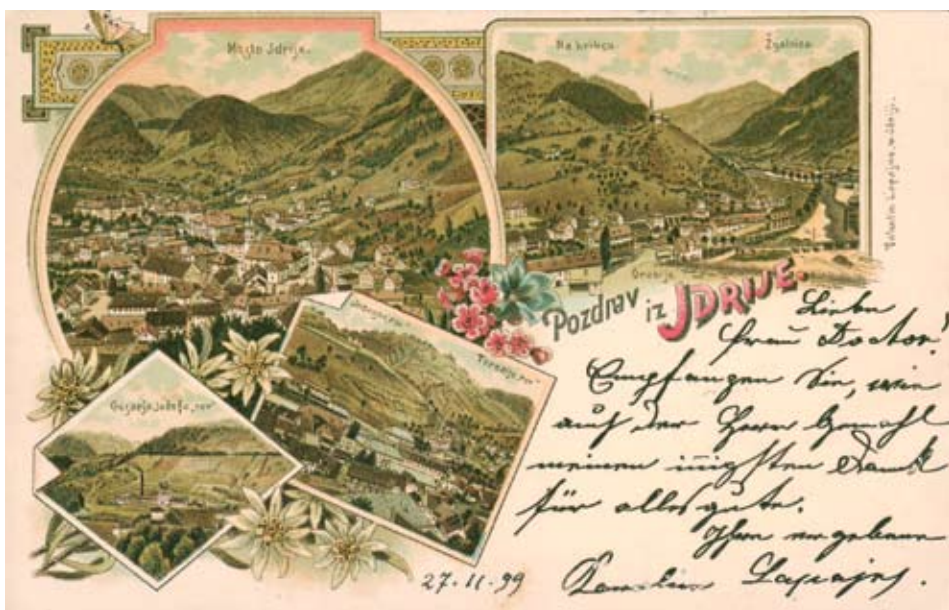
s pisanjem. Zlato obdobje razglednic se je začelo leta 1897 in je trajalo do konca 1. svetovne vojne. Sprva so bile tiskane v kromolitografiji, litografiji in svetlotisku. Velikokrat so bile ročno barvane. V tistem času se je rodila kartofilija (mednarodno uveljavljen izraz za zbiranje razglednic). Leta 1897 je bilo v Nemčiji ustanovljeno prvo tovrstno društvo Kosmopolit ter mednarodno združenje Globus s sedežem v Berlinu. Organizirana je bila tudi velika mednarodna razstava, leta 1898 na Dunaju, kjer je bilo na ogled čez 6000 razglednic iz vsega sveta. Kot prva slovenska razglednica šteje kartica Rogaške Slatine, s poštnim žigom 2. september 1889. Doslej najdena najstarejša potovana razglednica Idrije pa nosi letnico 1897.

Med člani Filatelističnega društva Idrija je kar nekaj kartofilov, ki so evidentirali dobrih 500 različnih razglednic Idrije iz obdobja od 1897 do leta 1946. Razumljivo je, da so najbolj iskane iz časa pred prvo svetovno vojno in med njo, tiskane v

litografiji. Zelo so cenjene tiste s posebnim učinkom »svetlečih oken«. Če jih gledamo pod določenim kotom ali proti svetlobi, se nam okna skrivnostno zasvetijo, kot

da bi v prostorih gorele luči. Ena takih je razglednica iz leta 1898. Prikazuje Mestno hišo, ki je v celoti »ablihtana«, kot bi dejali stari Idrijčani!

Prvi založniki in izdajatelji idrijskih razglednic so Valentin Treven, Valentin Lapajne, A. Jerkič in Fran Ciniburk (tudi Cimburk) ter Pelikan, M. Bevk in Hinko Sax. Po letu 1920 do 1945 pa se najčesteje pojavljajo fotografi, založniki in izdajatelji Feliks Bajt (Idrija), Foto Zirmann (Postojna), Stein Cadel (Trst), G. Stokel & De Barba (Trst), A R (Videm) in še nekateri. Po drugi svetovni vojni so bile pogosto v uporabi »stare italijanske zaloge« in nove razglednice produkcije Foto Iris iz Idrije. Z razvojem fotografije in tehnologij tiskanja so postale povsem navadno potrošniško blago, največkrat kot turistični spominek. Stare razglednice nudijo obilo dragocenega zgodovinskega gradiva, tako slikovnega kot v sporočilih, ki jih nosijo. Razglednice iz tako imenovane zlate dobe pa imajo tudi umetniško vrednost.

Dopisnica iz leta 1899 s podobami Idrije

Finska

Tina Bajt

Dežela tisočerih jezer in dežela savn, bi mnogi poimenovali državo na skrajnem severu Evrope, Finsko. Tudi moja pričakovanja niso bila zelo drugačna. Glede na to, da sem študentka geografije, sem mislila, da me nič več ne more presenetiti in da je Finska vse tisto, kar sem o njej prebrala in se naučila. A Finska me je presenetila, bila je drugačna od vseh dežel, ki sem jih do zdaj spoznala, bila je moja prva »odkrita« dežela severne Evrope.

A pojdemo lepo po vrsti. Prva preizkušnja na poti do Finske je bila vožnja z letalom. Nikoli prej se še nisem vozila z letalom, pred odhodom sem bila kot majhen otrok, ki ne more spati od vsega pričakovanja. S kolegi, s katerimi sem se odpravila na Finsko, sem torej poletela iz Benetk v London, in tako doživela svoj letalski krst. Iz Londona naj bi naša pot vodila v Tampere. A ni bilo tako. Na letališču v Londonu zaradi strahu pred bombnimi napadi veljajo poostrene varnostne razmere. Glede na to, da smo kupili karte preko elektronskega medija, smo jih dobili v roke le dve uri pred vzletom letala. In tu se šele vse začne ... Na letališču te pošiljajo iz vrste v vrsto, kolone ljudi so dolge, varnostniki pa so neizprosni, tudi če se ti mudi, moraš sezuti čevlje in izprazniti

nahrbtnik. Tako se je zgodilo tudi nam, da smo zamudili letalo. Šok. Zopet nas pošiljajo iz vrste v vrsto, a nobeden ne prevzame odgovornosti; zaradi poostrenih varnostnih razmer na londonskem letališču vsak dan zamudi letalo 15 % vseh potnikov. No, in tudi mi smo se naposled vdali v usodo, preko interneta smo kupili karte za Talin, za naslednji dan. Tako smo na letališču preživel 36 ur, poznali smo dobesedno vsak kotic letališča. Mnogi bi rekli: »Bili ste v Londonu, zakaj niste šli v mesto?« Odgovor je v bistvu preprost, London je od letališča kar precej oddaljen in enosmerna vozovnica z vlakom stane 49 evrov, kar mislim, da je zadosten razlog, da se skupina študentov odloči ostati na letališču. Noč, ki je sledila, smo prespali kar na terminalu, saj smo hoteli biti prvi v vrsti. In ne, nismo zopet zamudili letala, odpotovali smo v Talin. Tam smo šli na trajekt za Helsinke, kjer pa so nas že čakali naši gostitelji, študentje Fakultete za geografijo v Helsinkih.

Glede na to, da so oni že poleti obiskali naše kraje, smo se kar dobro poznali. A še vedno so bili nekoliko zadržani, kot je za Skandinavce nekako stereotipno. A po prvi skupni savni se je zadržanost razblinila, ni bilo več treme, o kateri niso hoteli spregovoriti. Ne ustrašite se, nismo bili celih 10 dni, kolikor je trajalo naše bivanje na Finskem, v savni. Šli smo se potepat oziroma raziskovat nove kraje, kot radi rečemo.

Pokrajina na Finskem je precej drugačna od slovenske. Finska je dežela, ki so jo izoblikovali ledeniki. Je dežela tisočerih jezer, kar 187.888 jezer krasí finsko površje, poleg tega pa je tudi dežela otočkov, saj jih ima kar 98.050. Skoraj 70 % finskega površja pa prekrivajo gozdovi. Finska se od Slovenije ne razlikuje samo po oblikovanosti površja, pač pa tudi po drugačnem načinu življenja, drugačnem življenjskem standardu. Na Finskem ima vsak študent svoje stanovanje in to takšno, kot ga imajo pri nas trije študentje skupaj. Delajo za neprimerno večjo vsoto denarja, po drugi strani pa so res stroški nekoliko višji, vendar še zmeraj ostane povprečnemu Fincu na koncu meseca več kot povprečnemu Slovencu.

Res je, dežela me je navdušila in rada sem se potepala tam gor po severu, a Slovenija ima nekaj, česar nočem zamenjati, in sicer sonce. Saj ne, da ga na Finskem ni, ampak celih 10 dni, ko smo potovali naokoli, je deževalo ali vsaj malo rosilo. Res je, da smo izbrali neugoden mesec, potovali smo namreč sredi oktobra, a še vedno bi nas lahko sonce razveselilo vsaj kakšen dan. Ja, in še nekaj: finska hrana je brez okusa. Ne poznajo soli in začimb, bi se lahko reklo. Ne vem, mogoče je bilo le naključje, da je bila večina hrane tako nezačinjena za naš okus, ampak povem vam, da sem komaj čakala, da pridem nazaj domov in pojem slano govejo juho.

V neznano . . .

Marija Trušnovec

»Kdor potuje, slabo ne misli. Gori – doli – naokoli,« poslušamo tedensko na našem radiu. Toda kam? To pa strogo tajno ve samo vodja (t. i. Nace). Proti severo- ali jugovzhodu je bilo kmalu razvidno, a firbec je nemarno razjedal. Do postojanke s krofi ni bila potrebna posebna motivacija. Potem pa – (poklicna deformacija!) – kviz z dolgim seznamom inteligenčnih vprašanj z indici za naš cilj.

Od Velenja dalje sumimo. Skozi Hudo luknjo je včasih verjetno strašilo, saj je prostora komaj za cesto in reko Pako (včasih so uporabljali tudi železnico). Špehovka je poleg mnogih jam znana, da je tod odkrival jamska bogastva Srečko Brodar, ki je posebej znan še od nekdaj drugod.

Ugibamo: čudno, da se bomo vzpeli le 627 m, pa tako planinsko do podrobnosti opremljeni?! Ugibalni listki usahnejo šele, ko je omenjena iberžnica, gora z dvema imenoma in TV–pretvornikom, ter pomemben literat.

V Slovenj Gradcu (ob Mislinji) se spomnimo, da smo (verjetno) Veneti, na kar spominja kip konja Oskarja Kogoja. Z Evropo pa so prebivalci že zdavnaj dihali z močnim delovanjem v UNICEF-u. Bogata tamkajšnja galerija se kosa s prestižno študijsko knjižnico v gradu (Franc Sušnik je njen zaslužnik) na Ravnah (nekdanje trško naselje Guštanj), ki pa so kot železarsko središče pogosto dajale grenak kruh. Sirotej Voranc, poznejši pisatelj, ki se je rodil in nekaj časa rasel v stričevi hiši v bližnjih Kotljah, njegovi Jamnici, pravi: »Prebudil me je sopihajoč težak glas, ki je prihajal daleč po zraku. To je bil glas težkih, parnih kladiv, ki so butala doli v dolini. Ta je bila črna in sajasta. Iz šestih ali osmih dimnikov se je neprestano valil črn, masten

dim. Fužinarji so bili veliki reveži.«

V Prežihovem kraju pa so že – nasprotno – Rimljani odkrili vrelec z zdravilno vodo, ki še danes živi. Včasih je le-te preveč ali pa je primanjkuje, o čemer pripovedujejo pisateljevi samorastniški bojevniki (Vodnjak, Boj na požiralniku). Tu je našel ustvarjalec svoj poslednji mir, ki ga sodobniki iščejo ob bližnjem Ivarčkem jezeru, na smučišču Ošven ali na Vrhju, bivališču Lovra Kuharja, kjer je postal Prežihov.

Kje je Pekel, pošastna globača, s katero so ga strašili, če ..., kamor so ga silili gnati pasti živino, a kjer so rasle najbolj dehteče solzice – samo za mamo? »Otroci s soncem v očeh.« Tam neke onkraj. »Kako čudne stvari so to – Pekel in solzice.«

Že med potjo smo se tudi mi – kot Dihurji – bali vode, nebo pa se je še bolj razprlo pri koči na Naravskih ledinah. Voda, voda, celo snežinke vmes. A se je izkazalo (kviz!), da se moramo res vzpeti samo še nekaj čez šeststo metrov na Uršljo goro – Plešivec (1699 m), najvzhodnejši vrh Karavank. Kmalu se nam je Koroška razpirala s svojo zelenino in

modrino. Na vrhu nas sicer niso dočakali travniki, prekrti s pogačicami in grmiči brusnic (prezgodaj!), povodnega moža, ki je včasih v bližnjem jezercu prežal na nedolžna dekleta, a ga je sveta Uršula ugonobila, pa tudi ni bilo. Stali smo na zaplatah snega in vzhiceni v miru in soncu zrla na svet pod sabo in preko meja, tja daleč gor, kamor je šel Voranc z materjo čez goro k očetu.

Sveta Uršula (imena cerkva so večinoma možka), zavetnica devic in ljubezni v zakonu, je razprla svoj plašč. Že včasih so smele biti tod ženske vodnice. K skromni gotski cerkvi, najvišje postavljeni v Sloveniji, so ljudje že od nekdaj radi poromali (tudi Slomšek). Blizu oltarja nekatere prijetno požgečka energetska valovanje, druge pa opogumi drugačne vrste vzpodbuda v planinskem domu.

Neizbežno valovanje modernega časa pa prihaja seveda od bližnjega pretvornika na Pleši. Voranc bi še danes lahko pisal o pokrovih dima in dimnikih tam spodaj v Šaleški dolini. Jirsov in Bavhov pa ni zaslediti, ajdove njive z babico, ki žanje, tudi ne. No, ja! Vsemu navkljub stroka (tudi tod!) spet odkriva kulturne točke in povezovalne trikotnike med cerkvami.

Pogled na vrhova Pece in Uršlje gore je tudi malemu pobiču pregnal temne misli, ko so mu 1. maja obljubili pašo bick Na vrh nad domačijo: »Bele breze, bukve, prepikane z orjaškimi macesni, smrekove hoste, godba iz neštetihih ptičjih grl, vlažna, napojena zemlja, žareča sončna krogla. Tega vstajenja se nisem mogel nikoli nagledati.« Vse to je tudi nas prevevalo na povratku v dolino, tja do gostišča s prijaznimi ljudmi. S sten je zasijala toplina nežnih, ležečih deklet Pece in Uršlje gore slovenjgraškega slikarja Karla Draga Pečka. Vredne nagrade za zagrizeno, predvsem pa pravilno reševanje popotniškega kviza so navdušile dobitnike. Eno od njih – Planinska šola, učbenik – namiguje, da bo v zelo poznih srednjih letih treba še kaj postoriti!

»Povej mi, zakaj je življenje tako hudičevo težko ...«

Z rumenim kolesom po hribu navzdol

Domen Uršič

▲ Jaka Čuk s čelado ...

V sedmem razredu je Jaka Čuk v sošolčevi reviji zagledal fotografijo rumenega kolesa na pokopališkem obzidju. Takrat se je v njem prebudila želja po kolesarjenju po cerkljanskih brezpotjih.

Nobena gozdna pot ni bila varna pred njim in kolesom, za 20.000 lir pripeljanem iz Italije, ki je bilo povsem neprimerno za tovrstno kolesarjenje, a se je vseeno brez vzmetenja dodobra spoznalo z neravninami okoliških gozdov. Na komolcih pa le ščitniki za rolanje.

Pred štirimi leti je prvič zbral zadosti finančnih sredstev, da si je kupil prvo kolo, ki je bilo skoraj povsem primerno za tovrstne spuste. Cena borih 4100 evrov, skupaj z opremo. Leto za tem mu je Cult ponudil delno sponzorirano kolo za spust, ki mu služi še danes. Kljub splošnemu prepričanju, da je življenjska doba tovrstnega kolesa kratka, ga vozi še zdaj. Potrebno je redno vzdrževanje, kot je obnova potrošnega materiala, menjalnikov, zavor, koles ...

Takrat se je začel udeleževati tekmovanj Slovenskega pokala in delno tudi pokalov

okoliških držav. Tekmovanja potekajo po celotni Sloveniji od Avč na Primorskem, v Kranju, Kamniku, Mariboru, Trbovljah, Mežici do Črne na Koroškem.

Obstaja tudi klub gorskih kolesarjev v Prekmurju, čeprav tereni, na katerih trenirajo, ostajajo popolna neznanka.

Poškodbe so del življenja vsakega gorskega kolesarja, predvsem tistih, ki tekmujejo v spustu, v kategoriji elite. Hujša poškodba posameznika doleti približno enkrat na deset spustov. Z njimi se navadiš živeti, veliko je odrgrnin, udarcev, urezov in zvinov. Najhujša je Jako doletela prav na prvi tekmi, kjer je raztresenost botrovala nezbranosti in padcu ter zvinu gležnja. Zaenkrat zloma še ni bilo.

Treningi niso več tako intenzivni kot na začetku, saj gre le še za ohranjanje kondicije in moči. Predvsem si je potrebno izpiliti tehniko. Z allmountain kolesom lahko trenira na vsakem sosednjem hribu, spust pa le na njegovi domači progi z Lajš v Cerkno. Kako trenirati, se je naučil iz literature, interneta, s pogovori in primerjavami treningov v ostalih športih.

Padcev se posebej ne trenira, saj pri hitrosti 60 km/h ni časa za razmišljanje.

Štirikrat na teden je potrebno skrbeti za moč in kondicijo. Trikrat na kolesu, enkrat s pohodi ali tekom. Dvakrat spust in enkrat le „zmerna“ vožnja s kolesom.

Na tekmah se vsako leto uvršča bolje, trenutno je stalno med prvo petnajsterico. Želje mu segajo do petega mesta, oziroma do konstantnih uvrstitev v petnajsterico. Delno sponzorirani so le tekmovalci prve peterice v Sloveniji. Obstaja skupina 70 ljudi, ki se stalno pojavljajo na vseh tekmovanjih pri nas. Sezona traja od aprila do septembra. Približno dve tekmi na mesec.

Zaščita je nujna pri takem udejstvovanju. Čelada in ščitnik za hrbtenico. Lahko se tudi v celoti oblečeš v „plastiko“, a sam se na treningu najbolje počuti le s čelado.

Poleg domače proge mu je ljub tudi Mountain bike park Kanin, ki je tehnično najbolj zahteven park pri nas, kjer lahko izpiliš tehniko skoraj do popolnosti.

Hribi so, kakor bi dejal Jaka: „The best place to ride.“

▲ ... Jaka Čuk brez čelade

Zakaj s kolesom iz Škofje Loke do Pekinga?

Marija Kozin

Prelez Taggula (5223 m) - Vesela spoznanja, da višje več ne grem

5. marca 2006 sem se podala na pot na vzhod. Ideja je bila, da se pripeljem do Trga nebeškega miru s kolesom. Ker Peking ni za prvim ovinkom, me je pot vodila čez 14 držav (Slovenija, Hrvaška, Bosna, Črna gora, Albanija, Makedonija, Grčija, Turčija, Iran, Turkmenistan, Uzbekistan, Tadžikistan s Pamirom, Kirgizija ter Kitajska s Tibetom) Vmes je bilo potrebno narediti dobrih 17.000 km. Dolžina poti je povsem relativna stvar. Pot me je vodila čez puščavo, čez hribovja in gorovja ter skozi večmilijonska mesta. Bilo je vroče, tam preko 40 °C v Turkmenistanu, ter hudo mrzlo, -15 °C v Tibetu. Področje med Evropo in Pekingom je ogromna zakladnica različnih kultur, ver, zgodovinske pestrosti ter danes različnega vsakdana. Na tem področju se prepletajo Evropa, Balkan, pridihi arabskega sveta, ostanki Sovjetske zveze ter Kitajska, ki je tudi mešanica manjšin ter verovanj.

Veliki plus potovanja s kolesom je vsekakor možnost videti svet z druge perspektive. Videti odprtost, prijaznost družbe, sveta. Svet je resnično varen in dober. Bolj ko sem se na poti pomikala na vzhod, bolj se je družba odpirala. Sledilo je več povabil na čaj, kosilo ali prenočitev. Predvsem tu izstopa del vključno z Iranom ter celotna Centralna Azija (Turkmenistan, Uzbekistan, Tadžikistan, Kirgizistan). Seveda, klasična

ugotovitev: Manj kot imajo ljudje, več bodo pripravljene deliti s teboj. In to boli. Muslimanski svet se je v nasprotju z mnjenji medijev izkazal kot del sveta, kjer je lepo biti tujec. Kitajska je drugačna. Še vedno prijazna, varna, a odprtost ima tu drugo definicijo.

In zakaj s kolesom? Ker kolo nima sten, ne mara bližnjic, je preprosto, zbljuje, je čisto, je dovolj hitro, a tudi počasno,

5190 m visoki Khitai Pass

da svet ne pade mimo, je odprta igra oz. odnos - kolikor vložiš, toliko dobiš. S čisto ekonomskega vidika je potovanje s kolesom ena izmed ugodnejših kombinacij za potovanje, ko imaš čas, a ne denarja. S pomočjo kolesa dam jaz od sebe tisto najboljše ter tudi sprejemam v večini boljšo stran človeštva ter sveta. Ja, ni vedno enostavno. A s pomočjo kolesa se naučim tudi marsikatero resnico o življenju (so vzponi in padci ...). To mi ob vsem, kar sem doživela in preživela zadnje leto, vliva upanje, da je resnično vse mogoče in da obstaja upanje za vse. Le potrebno je obilo potrpežljivosti, podpore, malce trme in sreče.

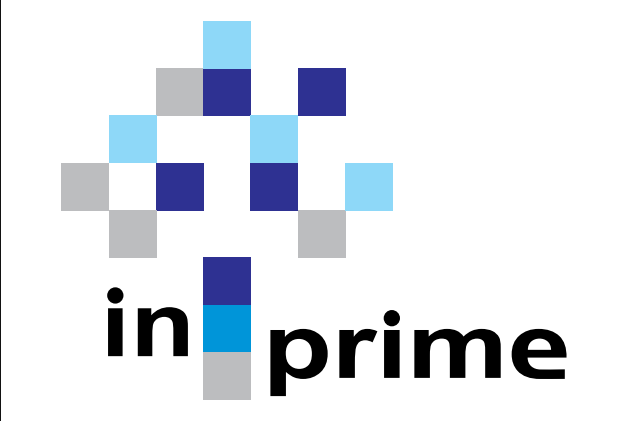

Kampiranje pri jezeru Van na vzhodu Turčije

In kdo sem jaz, ki se trenutno potim v družbi kolesa sredi kitajskega podeželja? Prepis iz potnega lista bi se glasil: Marija Kozin, rojena konec 70-ih let, stanujoča v Škofji Loki, trenutni poklic formalno in neformalno turist z diplomom (beri: uradno diplomirani organizator turizma s približno štirimi leti takšnih in drugačnih potepanj po svetu). Življenje in jaz sva dva zanimiva koščka, ki skupaj tvorita celoto, ki bližnjim povzroča skrbi, jezo, nerazumevanje, a tudi veselje in srečo.

Ljudje in tisti mali dogodki so stvari, ki me še vedno navdušujejo. Stvari, ki premikajo meje v nas samih. In to je bistvo potovanja. Se učiti o sebi in ljudeh okoli mene.

Vsekakor se moram ob tej možnosti zahvaliti tudi gospodu Igorju Bogataju iz družbe Kolektor Commutator (Wuxi), ki je konec aprila tako lepo poskrbel zame ter mi omogočil, da lahko preko vašega časopisa predstavim svojo pot.

Nagradna križanka

				AVTOR BRANKO GOVEKAR	VRSTA BUČE	MRK, POMRANČITEV	MURSKA SOBOTA	OPOMBA	AMERIŠKO MOŠKO IME	TUJINA	SKAKALEC AHONEN	EGIPČANSKI BOG SONCA			
				SPOMIN											
				RAZSTAVNI PREDMET											
				LADO LESKOVAR			TURČIJA	DEDEK BORILNA VEŠČINA							
				PRISTRANIŠKO MESTO NA JAPONSKEM ITALIJA					JAPONSKA OBLIKA BUDIZMA KITAJSKI VODJACE TUNG						
									NARODOSLOVJE	NOBELIJ					
FMR-MEDIA	SKUPEK APARATOV	STROJ ZA PROIZVAJANJE ELEKTRIKE	ELIZABETH TAYLOR	STANE SEVER ZAKOVICA			GRAD PRI BEGUNJAH RENIJ								
TAJNA SODELAVKA OBVEŠČEVALNE SLUŽBE						ITALIJANSKI PESNIK LUDVICO									
SLOVENSKI POLITIK LOJZE						EVGEN JURIČ	EDVARD OKRAJŠANO MLAD GOZD		TEDENSKE NOVICE STROJ ZA DROBLJENJE		UKAZ				
ANTON NANUT			VOLKSWAGNOV AVTOMOBIL, TERENEC MORSKI RAZBOJNIK				ODSTRANITEV Z VOŽNJO RODNOST								
PODALJŠEK ŽIVALSKEGA TELESA				KULTURNO DRUŠTVO SPLIT		SLOVENSKI HOKEJIST IVO ČAST		ZVITEK RUSKI SKAKALEC V VIŠINO GATAULIN							
POMEMBEN VLADAR						SMUČARSKI TRENER KALAN NATRIJ				OTO PESTNER OČKA					
MESTO V ESTONIJI					POGOST VEZNIK DOLGOTRAJNO POTOVANJE		DRŽAVA V AMERIKI TRINIDAD IN ...								
PASJA HIŠICA				DEL TELESA UČENJE			SNOV ZA IZBOLJŠANJE LASTNOSTI HRANE								
OKROGLA STAVBA S KUPOLO						ŠVEDSKA IGRALKA LENA	LEPOTNE RASTLINE SLOVENSKI IGRALEC ALI								
STO KVADRATNIH METROV			MORSKI PRELIV NA JAPONSKEM			OZVEZDJE RIMSČICE HRVAŠKI SKLADATELJ KRSTO			ANNO DOMINI PIŠKOT						
				VRSTA RADIČA							KLOP	TROPSKA PAPIGA			
				LITER											
				AMERIŠKA PEVKA JACKSON								RAZVPITA SRBSKA PEVKA			
				ANDREJ KAROLI					RADIJ		ANGLEŠKA PLOŠČINSKA MERA	MODEREN PLES			

Izžrebani reševalci nagradne križanke so:

Martin Kandare, Trebenče 1a, 5282 Cerkno
Lucijan Lipušček, Mestni trg 9, 5280 Idrija
Sonja Tušar, Meline 11, 5281 Sp. Idrija

Pravilne rešitve pošljite do
15. julija 2007 na naslov:

FMR-MEDIA
Arkova 43
5280 Idrija
s pripisom **“Nagradna križanka”**

Izžrebali bomo tri nagrajence, ki bodo prejeli praktične nagrade

Ime in priimek

Naslov

Pošta

⤴ Kmečko tihožitje ... Travnik, kdo bo tebe zdaj kosil, ko sem jaz (kosilnica kot stroj) slovo vzel!

⤴ Pri Zagodu so imeli žur, na katerega so povabili svoje stalne goste. Posebej zanje so na ražnju zavrteli vola. Ker je bilo to prvič, so pekli malo manjšega, ki pa je bil po dobrih sedmih urah vrtenja tako sočen, da so ga obiskovalci pojedli s kožo vred.

⤴ Istega dne je idrijski Aero klub Srebrna krila prav tako Pri Zagodu za stalno na ogled postavil ostanke letalskega motorja z eliso in del trupa ameriškega bombnika B24 Liberator, ki so ga leta 1944 nad Jeličnim Vrhom sestrelili Nemci. Miran Wahl se je potrudil in pri sorodnikih, zdaj že pokojnih mojstrov, zbral nekaj ostankov letala ter jih razstavil, skupaj z opisom za tiste čase prave leteče trdnjave. Tako se bodo lahko vsi, ki se kdaj ustavijo Pri Zagodu, seznanili z iznajdljivostjo prebivalcev v letih pomanjkanja. Idrijski mojstri so namreč ostanke letala stopili in iz njih izdelali gospodinjske pripomočke, od loncev do pribora.

⤴ Na Idrijskem zaenkrat še skorajda ni kje prespati. Skupina Čehov se je po sedemnajstih dneh hoje iz Plzna utaborila domala na pragu Idrije (skoraj tako, kot so to včasih v naših krajih počeli Turki). Sicer bi pohodniki lahko prespali tudi v Kmečkem hramu čez cesto, vendar so raje ohranili stik z naravo, v Fortuni so samo primerjali naše z njihovim pivom. Naslednji dan so nadaljevali pot proti Kopru, kjer so se imeli namen okopati v morju in jo potem z vlakom mahiniti nazaj proti domu.

⤴ Tako pa so se v širni svet vozili nepovabljeni potniki. Nemški družini so se, kot kaže naša fotografija, »prilepili« slepi potniki. Samo pogledjte, kako so pri 120 kilometrih viseli na čolnu.

⤴ Zdaj, ko so se v idrijski ribiški družini odločili, da se rešijo virusa IHN v njihovi ribogojnici na Kanomljici, so se tudi sive čaplje odločile, da odletijo drugam. Čeprav so zaščitene, brati vseeno ne znajo, sicer bi ostale, saj so ribe, okužene z infekcijsko hematopoetsko nekrozo, užitne.

BRUS

TRANSPORT

BRUS
TRANSPORT

BRUS d. o. o., Srednja Kanomlja 21 a, 5281 Spodnja Idrija

Tel.: (05) 37 25 200, Fax: (05) 37 42 409